

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun
Ljubljana številka
10.630 in 10.349 za
inzerate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Božične poslanice

Božični prazniki, ki so našli največje narode sveta z morilnim orožjem v roki v okopih, druge pa v strahu, kdaj jih bo dosegla ista usoda, so prinesli svetu v dar tri pisma najuglednejših oseb na vladarskih prestolih sveta, ki so zopet užgali bolj in bolj pojemajočo luč upanja v srcu miroljubnega človeštva. Na prvem mestu je govor, ki ga je imel pred kardinalskim zborom na sveti večer papež Pij XII. ne samo zato, ker podaja stališče največje moralne avtoritete vsega omikana sveta, ampak tudi, ker postavlja neka določena načela, po katerih bi bilo mogoče doseči mir in na tem miru zasnovati nov mednarodni red.

Papež predloži človeštvu na zgled, ki ga muja napad Sovjetske unije na mali finski narod, posledice naukov, ki jih izpovedujejo tako imenovani totalitarni nazori. Kako zelo so popačili osnovne pojme človeškega pravice, mirnega so življenja narodov in pravičnega mednarodnega reda, to vidi danes vsak, ki ga morda niso prepričale besede, na strahotnem dejstvu, ki je postal žrtev tujega pohlepa narod, ki po svoji malostilnosti in poštenem pravu nikomur ni ničesar zlega hotel in nikogar nič ne ogrožal. Če so mogoče druga vprašanja, zaradi katerih so danes narodi posegli po orožju, zapletena, pa je finko vprašanje tako enostavno, da prav nihče ne more dvomiti, na kateri strani je pravica, na kateri pa krivica.

Mir na svetu — nadaljuje papež — bi se bil dal rešiti, naj so vprašanja, ki so dovedla do vojske, več ali manj enostavna ali zapletena, če bi se ne bilo ustvarilo med narodi medsebojnega neprijaznosti in sovražnega razpoloženja ter nezaupanja, zaradi katerega nihče ne zaupa drugemu in vsak verjame samo se v silo, ki je bila povzdignjena nad vse moralne činitele, ki urejajo ali bi morali urejati osebne in javne odnose med omikanimi ljudmi in narodi. Če pa morda vojska sama kot krivko klanje ne gane tistih, ki odločajo usodo narodov, bi se morali zgroziti nad moralnimi in gospodarskimi posledicami, ki jih že danes kaže in ki se bodo v vsej strahoti pokazala pozneje, če se to brezumlje ne ustavi. Te posledice — pravi Pij — bi mogle pripraviti clade do razmišljanja in jih pobuditi, da preuči cilje, zaradi katerih so začele vojno, da bi se mogle postaviti osnovne točke pravičnega in častnega miru, ki bi ga vsi narodi lahko sprejeli, ne da bi bili ponižani in pahnjeni v še večje nesrečo, kakor je bila vojna. Nato sledi v papeževem govoru točka, ki lahko služijo vsem odgovornim činiteljem kot smernice v njihovem prizadevanju za mir.

Temeljnega pomena je pač, da se vsem narodom zagotovi pravica do življenja in neodvisnosti. V tem oziru pravi papež, da volja naroda za življenje ne sme nikdar izvirati iz smrtni obsodbe drugega naroda: stavek, ki je vreden, da se izkleeše v graniti! Na tej osnovi je mogoče, kakor papež izvaja dalje, ustanoviti dolgotrajni novi red, ako obenem narodi sklenejo, da se razorože, zakaj, oboroževanje pomeni za narode pravo suženstvo in vedno nevarnost za krvave spopade. Seveda tvarna razorožitev ne more zagotoviti miru, ako ne gre vzporedno duhovna razorožitev, ki je edinole v spoštovanju božjega zakona pravice. Razume se pa, tako izvaja papež dalje, da je treba mir in novi mednarodni red tudi organizirati, in sicer po mednarodnih ustanovah, ki bi na podlagi medsebojnih dogovorov jamčile za zvesto in pošteno izvajanje takih dogovorov. Ker je svet imel z Zvezo narodov slabe izkušnje, bo treba novo tako ustanovo organizirati tako, da se napake in nedostaki preteklosti ne bodo več pojavljali. Zelo važna je nadaljna pobuda Pija XII., da naj veliki narodi Evrope resno razmišljajo, kako bi poslej mogli zadovoljiti male narode in narodne manjšine, čijih potrebe in zahteve bo treba veliko bolj upoštevati, zakaj do slej so se pravice malih in manjših hudo prezirale! Sploh bo moral mir in novi mednarodni red sloneti na resničnem ravnotežju med narodi, pa na priznanju in spoštovanju njihove enakopravnosti.

Tej prevažni papeževi izjavi se — najbrž ne slučajno — pridružuje pismo predsednika Zedinjenih držav Severne Amerike Roosevelta, ki ga je naslovil papežu Piju XII. za božič. Papež je to pismo sam omenil na seji kardinalskega kolegija, rekoč, da pomeni velik prispevek k uresničenju pravičnega in trajnega miru ter da z veseljem sprejema sklep predsednika Roosevelta, da pošlje v Rim Mirona Taylora kot začasnega poslanika Zedinjenih držav pri Vatikanu z nalogom, da kot zastopnik Amerike sodeluje pri graditvi novega reda. V svojem pismu na papeža pravi Roosevelt, da je potrebno trajno in tesno sodelovanje med vsemi, ki se prizadevajo za mir. Vsi, katerim je ideal nov mednarodni red na krščanskih osnovah, se morajo združiti v skupni ali vzporedni akciji zato, da se v ugodnem trenutku zastavijo vse pozitivne sile za doseg tega vzvišenega namena.

Tudi angleški kralj Jurij VI. je izdal božično pismo, v katerem priha v prvi vrsti do izraza prepričanje in volja britskega imperija, da se konča vojna z zmago tistih načel, zaradi katerih je imperij posegel po orožju. Angleški kralj pa obenem poudarja srčno željo angleškega naroda, da bi se vzpostavil mir, kakor hitro bi to bilo mogoče. Važno je, da angleški kralj poudarja, da je stvar, zaradi katere se borijo narodi britskega imperija in njega zvesti zavezniki, stvar krščanske civilizacije, ker — kakor kralj poudarja — prave civilizacije ne more biti na drugi podlagi, kakor na krščanski. Ta civilizacija bo, kakor je rečeno v kraljevem pismu, Angležem pred očmi, kadar bodo sklepali mir.

Naj pride do tako zelo zaželenega miru prej ali pozneje, eno je gotovo: da se bo sklenil na načelih, ki so izražena v teh treh božičnih pismih in da bodo krščanske sile tiste, ki bodo mogle zgraditi nov svet in ga tudi bodo. Vse drugo je odpovedalo, protikrščanski nauki so rodili jalov sad, naj so se še tako blesteli in kričavo uvelili, in papež Rim je tisto središče, k kateremu se obrača svet, da bi zopet našel duhovno ravnotežje in po njem tudi uredil mednarodnega soživljenja in sodelovanja, kakor je edino vredno človeka. Naj nižje človeštvo ni moglo pasti, kakor je po vplivu brezbožnih sil, in njegova zdrava pamet sama mu pravi, da se bo moglo dvigniti samo po tisti civilizaciji, kateri je ustvaril temelj božji Sin.

Hud potres v Turčiji

V Ankari poškodovana številna javna poslopja

Iz vse notranjosti Turčije prihajajo poročila o razdejanjih in o trpljenju ljudstva v mrazu in pomanjkanju

Istanbul, 27. dec. t. Reuter. Iz vse osrednje Anatolije prihajajo čedalje hujša poročila o posledicah velikega potresa, ki je divjal tamkaj in ki so ga na številnih opazovalnih mestih vse Evrope občutili v izredni meri. Čeprav v sedanjem trenutku še ni podrobnostnih poročil o potresu in njegovem obsegu, so vojaške oblasti že dobile prva poročila iz nekaterih mest v Mali Aziji, kjer so bile posledice najhujše.

Potres je prišel v petih zaporednih valih in je bila njegova smer nekako iz turškega Kurdistana proti Smirni, kjer se je valovanje izgubilo. Potresne sunke so močno čutili v Carigradu. Vode Bosporja in Marmare so jezovito vzvalovile in penete se butale ob obrežje.

Iz Ankare poročajo, da je tamkaj poškodovanih večje število modernih poslopij, kot na primer, parlament, ki je dobil zevajoe razpoke, nadalje okraj ministrstev, kjer je razdejanje precejšno. Tudi nekaj bančnih poslopij je bilo hujše prizadeti. Nekateri zgradbe so se sploh popolnoma zrušile do tal. Iz drugih mest javljajo, da so posebno trpele mošee.

Minareti so kar padali kakor vžgalice. Ljudstvo je v divjem begu bežalo iz mest in ostalo kar zunaj na planem, kjer pa vlada hud mraz. Ljudstvo nima niti obleke seboj, da bi se pokrilo. Poročila navajajo, da so najbolj trpela mesta Ankara, Tokat, Samsoun, Jozad, Amassia in Sivas. Posebno Sivas je silno trpelo in prva poročila, ki pa jih še ni bilo mogoče preiskati, govorijo, da je vse mesto v razvalinah, da je veliko število mrtvih in ranjenih in ljudstvo, ki je zbežalo v okolico trpi od mraza in pomanjkanja.

Vlada je odredila vojaško pomoč, toda pristop k prizadetim krajem je težaven ob zimskem času. Oblasti pa se bojijo, da potres še drugod ni napravil še hujših razdejanj. Posebno na podeželju, ki nima telefonskih zvez ali kjer so bile telefonske zveze prekinjene. Vlada je po radiu pozvala ljudstvo k samopomoči in prosi poslušalce, naj čim prej javijo nesrečo. Iz Carigrada in iz Smirne so danes odšli številni vlaki s živim in zdravili proti notranjosti Turčije, da bi bila pomoč takoj

pri rokah, ako bi se pojavila še nova središča potresa.

Carigradska potresna postaja je dobila sporočila iz Rima in Curiha v Švici, da so tamkajšnji opazovalni aparati vsi polomljeni, tako hud je bil na nje učinek potresa.

Opazovanja v Belgradu

Belgrad, 27. dec. AA. Poročilo potresosmerskega zavoda na Tašmajdanu se glasi: Davi, 27. decembra ob 1.00.51 so aparati zabeležili katastrofalen potres, ki se je moral pripetiti v daljavi 2300 km od Belgrada. Naknadni sunek so v Belgradu čutili ob 1.06.54 in je znašal 3.080 mikromov z valovno periodo 13 sekund. Zadnji sunek tega potresa so aparati zabeležili ob 2.39 minut.

Zagreb, 27. dec. b. Davi ob 1 uri 1 min. in 34 sek. so seizmografi zabeležili katastrofalen potres v oddaljenosti 2000 km od Zagreba. Sklepajo, da je potres napravil neke v Perziji ogromno škodo.

Finci vdrl v Sovjetijo

Sovjeti so barbarsko bombardirali finka mesta na sam božični praznik

Med božičnimi prazniki boj na Finskem ni počival. Sovjetsko letalstvo je na sam božični dan strašno bombardiralo celo vrsto južno-finskih obalnih mest, med njimi Helsinki in Viborg (Viipuri), ki sta bila v predmestjih s zažigalnimi bombami zažgani. Barbarstvo sovjetskih letalcev je napravilo kar najbolj mučen vtis na finski narod, ki je globoko veren.

Finci korakajo proti murmanskim železnici

Na suhem so boji na jugu in na skrajnem severu zastali. Na severu so Sovjeti pribežali do samega Petsama, kjer so Finci zasledovanje opustili. Na srednji vzhodni fronti pa je bila finska protiofenziva pri Salli in pri Suomisalmi tako močna, da je Sovjete, kolikor jih je še ostalo, potisnila ne samo do meje, ampak celo čez mejo. Finci so vdrl kakšnih 50 km globoko v sovjetsko ozemlje in so oddaljeni na tem mestu samo še kakšnih 150 km od enotirne železnice Leningrad-Murmansk. Ako se Fincem posreči, da prodrejo do te železnice, potem so severno-sovjetske čete za dobo zime od Sovjetije takorekoč odrezane.

Najnovejša poročila so sledeča:

Finska poročila

Helsinki, 27. dec. t. Reuter. Davi je bil spet protiletalski alarm. Nad Helsinki in nad druga obrežna mesta je priletelo več sovjetskih bombnikov, ki so spet spuščali razruševalne in zažigalne bombe, ki pa danes niso prizadele znatne škode, ker sovjetski letalci slabo merijo, ampak sipljejo bombe kar tje v en dan. Finska vlada je odredila, da morajo biti biti odsele vsa vozila belo prebarvana. Tudi ljudstvo mora biti oblečeno v bele plašče, ako se nahaja na prostem. Tako bodo nevidni za sovjetske letalce, ki se radi spuščajo nizko in s strojnimi preganjajo civilno prebivalstvo, kjerkoli ga opazijo.

Poročila, ki jih danes objavljajo, pravijo, da prevladuje vtis, da sovjetski vojak nima nobenega veselja do boja. Severno od Ladoškega jezera se pripetili zanimivi dogodki:

Neki finski snežni patrulji se je na smučeh posrečilo priti do sovjetske bojne črte. Tamkaj so našli skladišče kakšnih 2000 parov smučk.

Finci so smučki zažgali, na to pa so se umaknili v varno ozadje, od koder so opazovali, kaj se bo zgodilo. Na svoje veliko začudenje so videli da se sovjetski vojski nikakor ne trudijo, da bi požar pogasili in smučki rešili, ampak da so od vseh strani prihitali k pogorišču in se z nasmejanim obrazom gledi ob velikanskem ognju. Očividno so bili sovjetski vojski, ki strašno trpe od mraza, naravnost srečni, da so prišli do ognja in toplote.

Sovjetska težka artilerija je bombardirala Viborg (Viipuri), toda brez večjega uspeha, ker njihovo streljanje ni bilo točno. Ponoči je na mesto padlo vsega skupaj osem granat. Mesto je popolnoma izpraznjeno.

Helsinki, 27. decembra. AA. DNB. Sovražno letalstvo je razvilo na sveti dan navzlic nizki temperaturi, ki je znašala 18 pod ničlo, na južnem Finskem precejšnjo aktivnost zaradi jaenega vremena. Sovjetski bombniki so leteli zelo visoko. Po doseganih poročilih so bombardirali kraje Ekenaes, Rihinaeki, Tamerfors, Bjerneborg, Hivinge in Borgo. V Borgo je bilo 9 mrtvih in 20 ranjenih. V Helsinkiju je bil dan znak za alarm ob 10.30. Alarm je trajal do 12.45. Toda ob 13 je bil ponovno dan znak za alarm, ki je trajal do 15. Sovražna letala so metala bombe na severna predmestja Helsinkov. Žrtev ni bilo.

40 sovjetskih letal sestreljenih v enem dnevu

Helsinki, 27. decembra. c. Reuter poroča, da so Finci na božični dan sestrelili 40 sovjetskih letal.

16 novih sovjetskih divizij

Amsterdam, 27. decembra. AA. Havas. Poseben dopisnik lista »Dagens Nyheter« poroča s severnega finskega bojišča:

Od Ladoškega jezera do Ledenege morja je sovjetsko vrhovno poveljstvo poslalo v prve vrste 16 divizij, katerih vsaka šteje 18.000 vojakov. Na tem delu bojišča morejo Finci postaviti proti vsaki diviziji samo po en bataljon.

General Valenius je izjavil v zvezi s tem, da je z ozirom na takšno stvarno stanje na Finskem najnujnejše potrebna pomoč in sicer pomoč, ki bi bila zares učinkovita. Pripomnil je, da so finska poveljstva ugotovila, da se je veliko število sovjetskih vojakov in častnikov, ki se bore na sever-

nih finskih bojiščih, udeležilo sovjetskega pohoda na Poljsko. Z druge strani poročajo, da sovjetske oblasti grade z največjo hitrostjo železniško progo v pokrajini Linahamari in da imajo Sovjeti precejšnje število nemških tankov znamke »Orstein« in »Kopenc«.

Rdeča poročila

Moskva, 27. decembra. AA. Poročilo generalnega štaba ljeningraskega vojnega okrožja dne 27. decembra se glasi:

Manjše praske izvidniških oddelkov ter tu pa tam topniški ogenj. Sovjetske letalske edince so izvedle več izvidniških poletov.

London, 27. decembra. AA. Reuter. Ker uradni krogi v Moskvi ne objavljajo nobenih podrobnosti o borbah na Finskem, krožijo po Moskvi in drugih velikih mestih Sovjetske Rusije vesti, da je došel na Finskem padlo 25 do 30 tisoč Rusov, 30 do 40 tisoč pa je bilo ranjenih ali pa so jim zaradi mraza zmrznili udje. Tako trdi dopisnik »Timesa«. Leti dopisnik pravi, da je nastal zastoj operacij na srednjem in severnem Finskem, na gotovih krajih pa so Finci celo napredovali.

Sovjeti mobilizirajo v Galiciji

Moskva, 27. decembra. V zadnjem času je pobegnilo več oseb iz Poljske preko Sernantija v Romunijo. Da napravijo konec temu stanju, so sovjetske oblasti izdale nalog, da vsakega ujetega begunca takoj ustrelje. V Galiciji so vse osebe med 17 in 45 letom poklicane pod orožje.

Angleška in Francoska pomoč

London, 27. dec. Anglija in Francija hočeta združiti svoje napore in eta po poročilih »Daily Telegrapha« poslali Finci že izdatno pomoč. Obe državi eta prepričani, da pomoč, ki jo boeta nudili Finci, ne bo oslabila njunih sil na zahodnem bojišču. Z ozirom na to, da so sovjetske čete izredno alabo opremljene, tudi ni bilo na Finsko poslano najbolj moderno orožje. Večina letalskih pošiljk je bila odpremljena po vodni poti.

Helsinki, 27. decembra. AA. Havas. Sovjetske čete so doživle nov neuspeh ob Mannerheimovih utrdbah. En sovjetski pehotni polk je v spremstvu tankov poskušal priti čez ledenoledno jezero Suvanto vzhodno od Kivinesaja. Prišel je pod finski strojniški ogenj in se je moral umakniti ter pustiti na zamrznem jezeru 700 mrtvih, pet topov, 2 tanka in 16 strojin.

Prostovoljci

Curih, 27. decembra. Stokholmski dopisnik »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da se neprestano pošiljajo nove skupine prostovoljcev, ne le samo iz Švedske, temveč tudi iz Norveške. Število teh prostovoljcev je v zadnjih par dneh prekorčilo nad 20.000. Skandinavski prostovoljni zbor je bil sestavljen na Finskem. Vsi prostovoljci so izvežbani emučarji. Okrog 1500 danekih prostovoljcev pa ni bilo sprejetih v ta skandinavski prostovoljni zbor, ker niso emučarji.

K finski armadi prihaja čedalje več prostovoljcev. Danes se je po Helsinkih že raznesla vest, da je že prišlo, ali da v kratkem pride 2000 italijanskih prostovoljcev, med tem ko je 200 italijanskih bombnikov sploh že na bojišču. Tudi iz Švedske in Norveške prihajajo cele trume prostovoljcev, ki so se nekateri že udeležili bojev na skrajni severni fronti.

Francija in Anglija bosta dobavili Finski veliko število protiletalskih topov in topov proti tankom. Zapadni velesili pa ne pošiljata samo vojnega materiala temveč tudi številne pilote, ki jih Finska nima. Vsa pomoč se daje pod geslom prostovoljcev. Postopek je približno isti kot svoje dni v Španiji, kamor so razne države pošiljale ogromno število prostovoljcev in orožja, pri tem pa so izjavljale, da so — nevtalne.

Zemunska vremenska napoved. Na severni polovici države hladno in nekoliko lepše, v južnih krajih topleje. Oblačno in megleno povsod v državi. Dež v Primorju, drugod dež in sneg.

Zagrebska vremenska napoved. Oblačno, sneg, hladno.

Danes obišče papež Pij XII. cesarja in kralja Italije

Visoka odlikovanja državnega tajnika kardinala Maglione in zunanjega ministra grofa Ciana

Rim, 27. dec. t. V Rimu je že vse pripravljeno za zgodovinski obisk, ki ga bo jutri, v četrtek, napravil papež Pij XII. pri italijanskem kralju in cesarju, da mu vrne obisk, ki mu ga je pred nekaj dnevi napravila italijanska vladarska dvojica. Pričakujejo velikanske udeležbe ljudstva, ki bo stalo v špalirju, koder se bo vozil poglavar vesoljne Cerkve na Kvirinal. Priprave so končane.

V papeževem spremstvu bodo poleg državnega tajnika kardinala Maglione in kardinala Granito di Belmonte vsi najvišji dostojanstveniki papeževnega dvora, tako civilni kakor cerkveni.

V »Giornale d'Italia« posvečuje Virginio Gayda daljši članek temu zgodovinskemu dogodku. Italija sicer ohrani svojo popolno neodvisnost pri usmerjevanju svoje politike, toda vprašanje vojne in miru so takšnega značaja, da se Italija in Cerkve nahajata na isti ravni, pripravljeni za popolno sodelovanje.

Rim, 27. decembra. AA. Stefani: Jutri ob 8.55 bodo vse italijanske radijske postaje prenašale poročila o obisku sv. očeta Pija XII. na Kvirinalu.

Vatikanski državni tajnik kardinal Maglione je poslal italijanskemu zunanjemu ministru grofu Cianu brzojavko sledeče vsebine:

Sv. oče mi je naročil prijetno dolžnost, sporočiti vam, da vas je odlikoval z redom Zlate ostroke. Nenavadno sem srečen, da vas lahko osebno o tem obvestim in da vam čestitam, ker vam je bilo odlikovanje dodeljeno v znak priznanja za vaše delo za mir in za pristrane odnose med državo in Cerkvijo. Pridružujem se blagoslovu, ki ga vam pošilja poglavar katoliške Cerkve.

Vatikansko mesto, 27. decembra. AA. Italijanski veleposlanik pri Sv. stolici je danes dopoldne obiskal Vatikan in pri tej priliki izročil državnemu tajniku msgr. Maglionu red sv. Anunciate 1. stopnje, s katerim ga je odlikoval italijanski kralj in cesar.

Pariz, 27. decembra. AA. Pariško popoldansko časopisje označuje jutrišnji obisk sv. očeta na Kvirinalu kot dogodek, ki je izrednega političnega pomena. Tega pomena ne morejo prezreti tisti, ki pazljivo spremljajo razvoj dogodkov v Evropi.

Politični zapiski

Predsednik vlade o preurejanju države

Na seji kmetijske zbornice v Nišu je v ponedeljek imel predsednik vlade g. Cvetković daljši govor, kjer je napovedal novo kmetijsko politiko ter se je pečal tudi s preurejanjem države. Med drugim je dejal, kako je bilo stališče Srbov takrat, ko se je delala prva ustava. »Eno stališče je zastopal Pašić, drugo pa Protić. Eni so mislili, da bi bilo bolje, ko bi se vse deleže bolj centralistično povežale ter bi bila le ena centrala, ki bi vse vodila. Drugo stališče je zastopal Protić, ki je dejal, da ni treba vsega voditi iz Beograda, da ne bi Hrvati (in Slovenci) mislili, da imajo v skupni državi manj kakor pa so imeli v tuji. Stojan Protić je bil za to, da se pusti vse tisto, kar so imeli (Hrvati in Slovenci) pod Avstrijo, ker življenje samo najbolj uravnava vse in bi potem vsi uvideli, da je dvojni aparat predrag in neroden. Prva stran je preveč računala z navdušenjem, nakar se je rodila misel, da je treba vse staro izbrisati. Tako je bila sprejeta ustava, nakar je že drugi dan nastalo vprašanje njene revizije. Vstrel se je spor za sporom do leta 1929, ko so hoteli to vprašanje rešiti od zgoraj z dekreti. Nazadnje pa smo prišli na stališče, da je sporna vprašanja mogoče rešiti le s sporazumom... Tako je došla vlada, ki sem jo jaz sestavil in ki naj bi izvedla preureditev naših notranjih razmer, kjer je bilo glavno vprašanje hrvatsko vprašanje. Danes mnogo govore, da je ogroženo srbstvo ter da hrvatsko vlada. Ni pa res ne eno ne drugo. Naša država ima ene meje, razdelitev na notranj pa ne pomeni kršitev njenih meja. Tako upamo urediti razmere in da se nam bo to posrečilo. Upamo, da bomo ustvarili medsebojno zaupanje, ki brez njega ni mogoče nič doseči. Mi smo to zaupanje že povrnili. Hrvati so v Beogradu že zastopani po svojih najboljših zastopnikih. Toda s samim reševanjem političnih vprašanj ne bomo mogli vsega doseči. Narod ne more živeti zgolj od sporazuma. Zahteva od sporazuma, da mu prinese tisto, kar je bistveno, to je boljše življenje.«

Dr. Maček je optimist

V božični številki »Hrvatskega dnevnika« je dr. Mačkova izjava o političnem položaju, kjer je dr. Maček med drugim tudi takole povedal: »Mnogo dela sem imel s prenosom poslov na banovino Hrvatsko. To delo še ni končano. Poleg drugega stoji pred nami še finančno vprašanje, ki ga je tudi treba rešiti, ker banovina Hrvatska zdaj živi na skupnem proračunu, kar je seveda le začasno. Volivni zakon za hrvatski sabor je že izdelan. V novem letu bomo imeli volitve za ta sabor, ker to zahteva hrvatski narod, ker so potrebne in ker je razpis teh volitev bistvena določba sporazuma, ki sem ga bil sklenil. Sicer pa se delo v vladi normalno razvija. Incidenti, ki so jih bile izvale posamezne skupine, me niti malo ne skrbe. Bodisi Hrvatska bodisi Jugoslavija stojita na politično eksponirani poziciji, zato je jasno, da smo izpostavljeni najrazličnejšim vplivom in agitacijam od zunaj, katerim nasledajo mnogi celo dobromisleli ljudje. Ker pa je svobodno Hrvatsko izbojeval s svojo disciplino in vztrajnostjo v glavnem hrvatski kmečki narod, jo bo ta narod od sodelovanja velike večine pametnega delavstva, ter meščanstva tudi ohranil in zgradil.«

Izjava notranjega ministra

Madžarski dnevnik »Naplo«, ki izhaja v Sobotici, je za božične praznike prinesel pogovor z notranjim ministrom dr. Mihaldžićem, ki je med drugim povedal: »Srbsko-hrvatski sporazum bo cementiral temelje kraljevine Jugoslavije. Ogromna večina srbske, hrvatske in slovenske javnosti razume pravi pomen sporazuma. Ni dvoma, da je predvojna Srbija skupaj z Beogradom postala Pijemont, ki bo kadarkoli treba znala visoko prednjačiti v državnem in narodnem delu, kar je tudi doslej delala. Vloga Pijemonta je težka. Pri vseh narodih je bilo vedno tako. Prej ko slej sem globoko prepričan, da zdravo in močno erbstvo ne izključuje zdravega in močnega hrvatstva ter da je zgolj na tej podlagi mogoče zgraditi močno jugoslovansko državo.«

»Politika« o dijaških komunističnih izgredih

Belgrajska »Politika« prinaša uvodni članek pod naslovom »Odveč skrb, kjer se peča z glasovi domačega in tujega časa o dijaških izgredih v Beogradu ter pravi, da jim ne gre dajati prevelike važnosti. Med drugim pravi: »Miselnost naroda je v skladu taki gospodarsko-socialni strukturi, ki je partiarhalna. Celu versko čustvo, ki ga sicer pri površnem opazovanju ne vidimo dovolj, more v usodnih trenutkih biti močno in nepremagljivo. Tako se na splošno lahko reče, da balkanska tla niso ugodna tla za socialne pretrese. Nekateri zgledi, ki nanje kaže tuje časopise, nikakor nimajo tistega značaja, ki ga jim pridajajo. Dijaški izgredi danes nimajo večjega pomena kakor so ga imeli prejšnja leta. Delavske stavke, ki nastopajo od časa do časa v tej ali oni balkanski državi, niso bolj razvite ko sicer. Vsi ti dogodki pa imajo več ali manj svoje vzroke v nekaterih posebnih problemih posameznih držav in odpravljajo se s tem, da se postopno odpravljajo z reševanjem teh posebnih problemov.«

Politični položaj v hrvatskih očeh

Osiješki Hrvatski list prinaša o političnem položaju članek, kjer med drugim takole pravi: »Zna ni dogodki v Beogradu niso imeli tistega učinka, ki so ga pričakovali zakulisni prireditelji teh dogodkov. Celu to posledico so imeli ti dogodki, da so jih obesile tiste erbijske stranke, ki se niso znale pravočasno zavarovati pred navalom elementov v svoje vrste, ki tjakaj ne spadajo. Ti dogodki niso koristili niti enemu tistih prizadevanj, ki ne čutijo pod geslom »potrebe koncentracije vlade«, ki naj bi vanjo stopile vse erbijske politične stranke. Lahko rečemo, da je zdaj položaj razbisten in da ni treba pričakovati nobenih sprememb. To pričakovanje je toliko manj uspešno, ker v vladi sami še ni padla odločitev o važnih političnih vprašanjih. Nato govori o volivnem zakonu ter o prizadevanju za finančno samostojnost Hrvatske, nakar pravi: »Za zdaj ni mogoče vedeti, ali bo novi preračun uveljavljen na reden način, to se pravi, ali ga bo obravnavala narodna skupščina, ali pa bodo spet v veljavi dvajsetine.«

Belgrajske novice

Belgrad, 27. dec. m. Belgrajska občina bo za pravoslavne božične praznike razdelila med belgrajske reveže 6500 zavojev živil.

Zaobljuba katoliške Francije

Ko so v francosko-nemški vojni leta 1870 srovržne čete ogrožale mesto Lyon, so se verniki v svoji stiski obrnili k Materi božji Fourvijski in jo prosili, da obvaruje mesto. Zaobljubili so se, da bodo v božjepolnem mestu Fourviers postavili veliko baziliko. Ta sklep vernikov je povsod po Franciji naletel na najugodnejši odmev in je nagnil tudi episkopat, da je Francijo posvetil Srcu Jezusovemu in kot zunanji znak te zaobljube je vzrasla na Monmartru v Parizu veličastna bazilika, ki so jo začeli graditi takoj po končani vojni leta 1875 in so jo slovesno posvetili po končani drugi vojni leta 1919. Bazilika Presv. Srca na Monmartru je tako postala neko versko središče francoskega domoljuba. Najrazličnejša društva in skupine iz vse Francije se neprestano vrste v molitvah pred Najsvetejšim.

Danes, ko je Francija ponovno zapletena v vojno, je francoski episkopat sklenil, da vse žrtve in molitve vernikov za domovino poveže v nov zunanji znak katoliškega deleža na tej verni ljubezni do domovine. Francoski škofje so sklenili, da bodo vse napore vernikov za srečo domovine postavili pod varstvo Matere božje in ji v zunanji dokaz te vdanosti in zaupanja zgradili veličastno cerkev in sicer na največjem božjepolnem kraju v Franciji — v Lurdu. Cerkev naj bi se začela graditi takoj, da le preide bič vojne. Ob tej zaobljubi so francoski škofje izdali vsak svoj pastirski list, ki so ga vsi duhovniki prebrali vernikom s prižnice. V tem pastirskem listu pravi kardinal Verdier med drugim:

Za Francijo je napolnila resna ura. Dogodki zavzemajo v resnici izreden obseg in poraja se vprašanje, če ne bo jutri vse svet zapleten v vojno. Namen te vojne je vzvišen, kakršnega si prejšnje vojne niso mogle lastiti. Danes moramo braniti pred modernimi barbari svobodo narodov, človeško bratstvo, enakost vseh ljudi, krščansko civilizacijo, da, tudi vero samo. In Francija, vite-

ška kakor vedno, nima drugega častihleplja, kot da bi svetu obvarovala te duhovne dobrine in je trdno odločena s svojim plemenitim zavetnikom Anglijo iti v ta boj, ki je morda največja čast, kar jih svet pozna.

Bog pa vse prepušča naši šibkosti. Moremo pa z njim skleniti neke vrste pogodbo z obojestranskimi obveznostmi. »Moj Bog,« tako vpijemo k njemu, »ako dopustiš, se bo naša hvaležnost pokazala v kakem dejanju ali sklepu, kar bo vse čase pred svetom govorilo o tvoji dobroti in naši hvaležnosti.«

Dejstva so že ponovno dokazala, da Bog rad usliši naše pobožne prošnje. Tak sklep bi radi napravili francoski škofje za bližajočo se božični praznik. Pred očmi Pariza je vstala na Monmartru veličastna božja hiša kot spomenik ponižne in akesane Francije iz vojne leta 1870 in zmagovite Francije iz svetovne vojne. Zakaj ne bi obljubili Bogu, ako nam nakloni zmago, da mu zgradimo nov spomenik, ki bo stoletja in stoletja govoril o naši hvaležnosti. Za katedralo na Monmartru, ki je posvečena Presv. Srcu Jezusovemu, naj bi vstala nova cerkev v Marijinem mestu Francije — v Lurdu, ki naj bi bila posvečena Brezmadežni. Dopolnila naj bi zunanja znamenja, kako je Francija združena z Bogom. Ti dve cerkvi naj za vse čase navežeta našo usodo na Mater božjo in njenega Sina, našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Vaše vrhovne pastirje so pri tem vodile naslednje pobožne misli: Posvetiti Francijo Brezmadežni lurski Materi božji in ji v bližino čudodelne votline postaviti veliko cerkev, ki bi bila vredna Kraljice miru. In prepričani smo, da je prelepi božični praznik, tako poln upanja in tako slaven za Marijo, ki je na ta dan postala Mati božja, najprimernejša prilika, da izrazimo ta naš sklep, ki ga je narekovalo otroško zaupanje. Zato naj se — v edinstvi z vsemi verniki Francije — v vseh cerkvah po glavni službi božji zmoli posvetilna molitev in zaobljuba.

Kongres jugoslovanskih Judov v Banjaluki

Dne 25. t. m. se je v Banja Luki v Bosni začel kongres judovskih cionistov ob navzočnosti zastopnikov oblasti. Kongres je s primernim nagovorom začel predsednik Zveze cionistov dr. Aleksander Licht, ki se je spominjal vloge Banja Luke v osvobodilnih bojih Jugoslovancev ter je naglašal, da tudi judovski narod deluje za svoje osvobodjenje.

Nato je dejal: »V tem času mi Judje kraljevine Jugoslavije čutimo, da svobodno dihamo, ker se nam bližajo novi demokratični in svobodnjaški časi.« Nato so bili poslani pozdravni brzojavni knezu namestniku Pavlu, predsedniku vlade Dražiću Cvetkoviću ter dr. Mačku, nakar je podpredsednik delovnega odbora cionistov dr. Marko Horn imel spominski govor judovskim žrtvam v Palestini, rajnim judovskim kulturnim delavcem v Jugoslaviji ter po vsem svetu. V imenu judovskih verskih občin je govoril dr. Fridrich Pops iz Beograda. Govoril je tudi zastopnik jugoslovanske judovske naselbine v Palestini g. Himel Ližni, nakar je spregovoril zopet dr. Licht, ki je v eno-

urnem govoru o načelih cionistov med drugim dejal: »Čas, ko se je sešel kongres je tako poln tragičnih dogodkov, da je danes nemogoče o vseh teh žalostnih dogodkih narediti si pravilno in popolno sliko.« Nato je govoril o judovski kolonizaciji v Palestini ter o prizadevanju judovskega naroda za samostojno državo. Dejal je: »Načelo nas cionistov tukaj v Jugoslaviji mora biti resnica, resnica pa je pobuda za nova dejanja. Od nas 70.000 jugoslovanskih Judov zahtevam resnico do samih sebe in do svojih sobratov.« Konec dr. Lihtovega govora je bil burno pozdravljen, nakar so bili drugi govori. Nazadnje je bil izvoljen verifikacijski odbor. Kongres se je popoldne nadaljeval ter je obravnaval podana poročila funkcio-

Med drugimi je zagrebški profesor dr. Samuilo Romano ter šlemo Herman, predsednik judovske mladine iz Skoplja predlagal, naj se izdajo vadnice v srbsko-hrvatskem jeziku za učenje hebrejskega jezika kakor tudi slovar hebrejskih besed.

Zborovanje JRZ v Ogulinu

Belgrad, 27. dec. m. Z opoldanskim vlakom je odpoval v Ogulin notranji minister dr. Mihaldžić, z večernim vlakom pa potuje v Ogulin predsednik vlade Cvetković, ki bo prisostvoval v Ogulinu zborovanju pristašev JRZ. Predsednik vlade in notranji minister bosta nato obiskala še več drugih krajev v Liki.

Romuni se zahvaljujejo

Belgrad, 27. dec. m. Romunsko veleposlanstvo je po svojem vojaškemu atašeju poslalo vojnemu ministru, generalu Nedelcu, toplo zahvalo za vso podporo, ki jo je jugoslovanska oblast izkazala romunskim oblastem ob priliki nesreče romunskega letalca. Kakor je iz pisma razvidno, je 18. novembra neko romunsko vojaško letalo padlo v Donavo v bližini Milanovca in se razbilo. Po naročilu jugoslovanskih oblasti so izvele truplo ponesrečenega letalca iz Donave ter so ga slovesno pokopali. Romunskim oblastem so izročili vse listine in večjo vsoto denarja, ki so jo našli v listnici ponesrečenca. V svojem pismu izreka romunsko veleposlanstvo toplo zahvalo tudi Slovincu Josipu Gorjanu, orožja, naredniku.

Cene bencina na novo določene

Belgrad, 27. dec. m. Odbor za reguliranje prodajne cene mešanice bencina z alkoholom je sprejel sklep, da se cena bencinski mešanici kot motoru pogonskemu sredstvu poviša za 20 par za liter. Tako sedanja cena te mešanice znaša 6.40 oziroma 6.65 oziroma 6.75 din za liter. Sklep je stopil z današnjim dnevom v veljavo.

Za hrvatska odlikovanja

Zagrebska »Ekonomska politika« piše pod naslovom »Za hrvatske ordenel« tudi tole: »Danes svobodna Hrvatska mora imeti možnost, da z odlikovanji z nacionalnim obeležjem odlikuje svoje zaslužne sinove. Najbolja nagrada za zaslužne na političnem in nacionalnem polju bi bilo, ko bi bili odlikovani s Tomislavovo kruno, zaslužni na svetnem in kulturnem polju pa z Grgrjevim križcem. Danes je banu Hrvatske mogoče izposlovati ustanovitve teh redov, ki bi se podeljevali na njegov predlog. Kajpada bi bila prva odlikovanja s temi redovi še le v hrvatskem jubilejnim letu 1940.«

Osebnosti

Belgrad, 27. dec. m. Finančni minister dr. Sutej je imenoval člane odbora za izplačilo izseljenjskih vlog: kot zastopnika finančnega ministarstva Nikolo Stanojevića, načelnika bančnega in valutnega oddelka, kot namestnik dr. Svetan Miladić, svetnik bančnega odseka; kot zastopnika Poštne hranilnice dr. Milenka Markovića, generalnega ravnatelja Poštne hranilnice, kot namestnika dr. Petra Erzina, inšpektorja Poštne hranilnice; kot zastopnika socialnega ministarstva dr. Fedorja Araničeka, višjega svetnika v socialnem ministarstvu, kot namestnika dr. Marija Krmpotića, višjega svetnika socialnega ministarstva; kot tajnika komisije Radoslava Bašića, inšpektorja Poštne hranilnice.

Belgrad, 27. dec. m. Z odlokom prosvetnega ministra sta prevedena v 6. skup. Alojzij Tome, v 7. skup. pa Ivan Zagar, veroučitelja v Ljubljani.

Božič v hrvatskih listih

Letošnji božič so hrvatski listi slovesno in lepo praznovali. Izšli so skoraj vsi v obširnih in razkošnih izdajah s pestro vsebino in polni slik.

»Hrvatska Straža«, katoliški hrvatski dnevnik, je izšla na 20 straneh. Na naslovni strani prinaša božično sliko s portala trogirskoga katedrale, delo hrvatskega mojstra Radovana iz leta 1240. Prvi članek je posvečen božični meditaciji za misleče ljudi. Drugi članek pa je izjava slovaškega zunanjega ministra dr. Ferdinanda Djurčanskoga o vzrokih postanka Slovaške. Drugi člani so: Katoliška regeneracija v latinskih državah, Sveta stolica in Judje, Ekonomski potencial v totalni vojni, Hrvatska akademija znanosti in umetnosti, Sveti oče o Katoliški akciji. O novi hrvatski enciklopediji, nazadnje pa kramljanje vseučiliškega prof. dr. Vrgoča o učitelju Josipu Laliću, ki je pred 100 leti na Hrvatskem ljudi zdravil stekline. — Končno naj omenimo članek, ki prinaša spomine na slovenskega kapucina rajnega o. Leopolda Zormana, ki je deloval v Bolgariji.

»Hrvatski Dnevnik« je izšel na 48 straneh, ima pa poleg teh strani še obširno božično prilogo v obliki brošure, kjer je mnogo zgodovinskega gradiva poleg leposlovnih prispevkov. Naslovna stran je slikana v več barvah. V listu pa se vrste članki hrvatskih voditeljev o pereh hrvatskih potrebah. Med drugim je treba omeniti dr. Mačkov članek: Prvi božič v obnovljeni Hrvatski.

»Hrvatski Glasnik«, ki kot glasilo HSS izhaja v Splitu, je izšel na 44 straneh. Na naslovni strani je pestra božična slika v več barvah. Na drugi strani je članek o božičnih razmišljanjih ter dr. Mačkov članek o saborskih volitvah prihodnjega leta. Božična priloga je raznovrstna ter prinaša članke iz vseh panog hrvatskega življenja.

»Hrvatski list«, glasilo HSS v Osijeku, je za božič izšel na 108 straneh ter ima gospodarsko prilogo 20 strani v obliki brošure. Med pisci, ki so sodelovali pri tej številki, naj poleg dr. Mačka in vodilnih hrvatskih moči omenimo zlasti dr. Petra Gergca, ki je napisal članek z naslovom: Hrvatska obnavlja svojo krstno obljubo. Dalje naj omenimo, da je v tej številki priobčil svoj članek glavni urednik »Deutscher Verlag« dr. Eugen Mündler.

»Jutarnji list« v Zagrebu je izšel na 80 straneh ter ima na naslovni strani barvno sliko jutranje zvezde, ki obseva zemeljsko oblo. V božičnem članku na drugi strani, ki govori o letu apokaliptičnih jezdecev, obravnava tragiko človeštva ter naglašja, da je razkristjanjenje tragična krivda evropske civilizacije ter da zaradi tega človeško življenje ni več vredno od življenja muhe enodnevne. Na tretji strani prinaša članek sarajevkega nadškofa g. dr. Ivana Šarića z naslovom »Brez tradicije vse propada!« V drugih delih lista so članki o raznih pereh vprašanjih hrvatske sedanjosti in preteklosti.

»Novosti« so izšle na 40 straneh rednega lista ter 32 straneh božične priloge. Na naslovni strani prinašajo božično sliko starega Zagreba s staro hrvatsko božično pesmico, ki začuda spominja na slovenske božične pesmice. Božična priloga prinaša razprave in članke iz raznih panog hrvatskega življenja.

»Zagrebački list« je izšel na 40 straneh z barvno naslovno sliko in krščanskim voščilom. V listu so članki izpod peresa dr. Vi. Mačka, bana dr. Subašića, dr. Zige Scholla ter mnogih drugih obravnava od doma in po svetu.

»Obzor« je izšel povečan na 8 straneh, nima pa posebne božične priloge, niti božičnega članka. Pač pa prinaša na 3. strani razpravo o Tizianovih slikah v starem Dubrovniku.

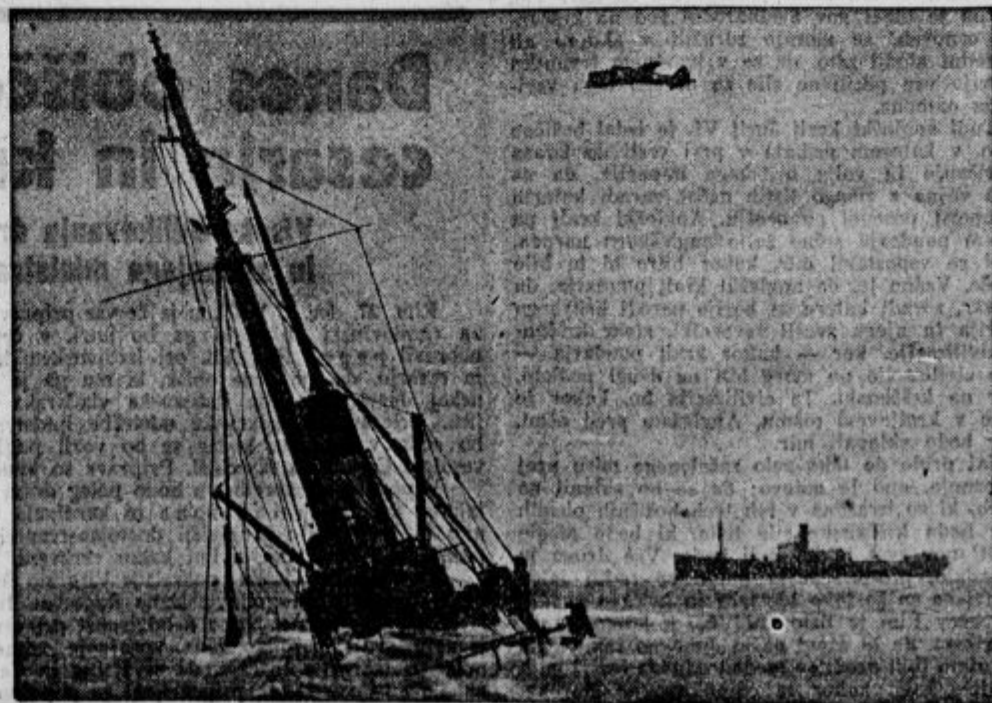
»Nova Dobac« v Splitu je izšla v močno povečani izdaji z raznimi političnimi in znanstvenimi ter zgodovinskimi članki, ki pa se vsi nanašajo na Hrvatsko ter so deloma povzeti iz njene krščanske zgodovine.

Manjši hrvatski listi, ki so po večini bolj krajevne značaja, so vsi izšli v slavnostnih oblikah ter prinašajo resna božična razmišljanja, zlasti katoliški listi, ki izhajajo po posameznih delih Hrvatske. — Tako je hrvatski tisk letos prav lepo slavil katoliški božič ter njegovo veličastno idejo.

Kriza japonske vlade

Tokio, 27. decembra. AA. Zastopniki strank so izročili ministrskemu predsedniku Abeju besedilo resolucije o izglasovanju nezaupnice sedanji vladi ter so izjavili, da mora vlada podati ostavko najpozneje takoj po novem letu, ker po njihovem mnenju nima več zaslome med ljudstvom. Zastopniki strank so zatem izjavili ministrskemu predsedniku, da bi bilo bolje in v korist notranjopolitičnega miru, da sedanja vlada sama od sebe poda ostavko ter ne čaka še formalne nezaupnice na plenarni seji parlamenta. V nasprotnem primeru bo do te nezaupnice brezpogojno prišlo ob priliki ponovnega sestanka plenuma 22. januarja prihodnjega leta.

V krogih, ki so blizu vlade, izjavljajo, da ministrski predsednik Abe še ni pripravil podatki ostavko, ker smatra, da mora vlada izvesti še znaten del svojega programa. Zaradi tega mislijo, da bo ministrski predsednik Abe poskušal imeti razgovore z voditelji posameznih strank o nekakem »modus vivendi« med strankami in sedanjo vlado, ki pa bi bil omejen na določeno dobo.

Angleški iskalec min »Argonitec« je zadel na mino in se potopil. Takoj po dogodku se je vzdignil angleški bombnik, ki kroži nad potapljačo se ladjo in išče nemško podmornico.

„Mir, za katerega tako goreče prosijo Boga vsi narodi...“

Diplomatični odnosi med severno Ameriko in Vatikanom vsposlavljeni

Med božičnimi prazniki so številni vladarji dvignili svoj glas za ustavitev vojne in obnovo miru po pravičnosti

Za božične praznike so, kakor je navada, mnogi vladarji po radiu ali drugače poslali svojim ljudstvom posebne božične spomenice. Najlepša je poslanica papeža Pija XII., ki jo je govoril na seji tajnega konsistorija na sveti večer. Angleški kralj Jurij je na božični praznik govoril narodom svojega imperija. Predsednik Združenih držav Severne Amerike je v posebnem pismu, ki ga je poslal papežu Piju XII., izrazil svoja božična čustva. Predsednik francoske vlade je govoril na sveti večer v radiu. Predsednik Irake, de Valera je poslal ameriški vladi poslanico, v kateri predlaga svetovno mirovno konferenco. Nemški odličniki so med prazniki govorili po radiu in drugače nemškemu ljudstvu. Poljska vlada, ki je v begunstvu v Franciji, je na poljski narod poslala poslanico, polno pričakovanja, da bo do sedanjega težave premagane.

Govor sv. očeta

Papež Pij XII. je v svojem božičnem nagovoru v sv. konsistoriju (ki so ga sprejeli vsi naračniki »Slovenec« in »Slovenskega doma«) dal glavne smernice, na katerih mora biti zgrajen pravični mednarodni mir: 1. Pravica do neodvisnega življenja za vsak narod. 2. Razorožitev. 3. Ustanovitev mednarodnih ustanov, ki bi nadzorovale izpolnjevanje pogodb. 4. Zaščita verskih in narodnostnih manjšin. 5. Spoštovanje božjih in naravnih zakonov.

Roosevelt piše papežu

Predsednik Združenih držav Severne Amerike, Roosevelt, je za božične praznike poslal papežu Piju XII. daljše pismo, ki ga je neel v Vatikanu šof Spielman. V tem pismu prosi Roosevelt papeža, naj sprejme imenovanje Mirona Taylora kot izrednega začasnega poslanika USA pri Vatikanu, da kot zastopnik Amerike sodeluje pri izgraditvi novega reda. Ko Roosevelt razlaga namen tega imenovanja, s katerim so stvarno vsposlavljeni redni diplomatični odnosi med Vatikanom in Združenimi državami Severne Amerike, pravi med drugim tudi tole:

»V časih, kakor so današnji, novemu duhovnemu poglavarju ni mogoče predložiti kakšnega določenega načrta, da bi se zaustavila razruševalna vojna. Toda prišel bo čas, ko bo to postalo mogoče. Čeprav danes ne moremo v naprej povedati, kdaj bo nastopil najbolj ugodni trenutek za takšno posredovanje, je prav, da ostanemo v rednih, tesnih stikih vsi tisti, ki imamo veliki skupni cilj, pa naj so to poglavarji verskih edinic ali vladarji držav. V tem duhu pošiljam Vaši Svetosti svojega zastopnika in želim, da bi naš trud za ublažitev trpljenja in za mir šel sporedno in v isti smeri. Kadar pride čas, da se obnovi svetovni mir, bo za vse človeštvo največjega pomena, da dobijo naši skupni ideali enotni izraz. Milijoni in milijoni ljudi vseh vrst in vseh narodnosti bodo potem na novo urejali svoje življenje, bodisi, da se bodo selili v tuje dežele, bodisi da si bodo uredili spet svoj dom. Prepričan sem, da bodo vse veroizpovedi, ki verujejo v enega in istega Boga, uporabile svoje delovanje v korist tega velikega cilja.

Na koncu svojega pisma omenja Roosevelt tudi na prijateljstvo, ki njega veže s svetim očetom od takrat, ko ga je imel čast osebno spoznati kot papeževga odposlanca v USA.

Odgovor papeža Pija XII. na pismo predsednika Združenih držav, g. Roosevelta, je bil sporočen danes v Beli hiši v Washingtonu. V svojem odgovoru je papež Pij XII. izrazil svojo srečo, ker je predsednik Roosevelt sklenil odposlati svojega izrednega odposlanca v Vatikan. Obenem se je zahvalil za njegovo izjavo, da bo po svojem predstavniku aktivno edeloval v korist miru.

Nemški božični glasovi

V Nemčiji je imel glavni nagovor v času božičnih praznikov Hitlerjev namestnik Hess. Tudi vrhovni poveljnik nemške armade general von Brauchitsch je govoril. Hess je v svojem nagovoru povedal, da se Nemčija bori proti Franciji in Angliji, ker hočeta ti dve velesili Nemčijo uničiti. »Voditelj Hitler je tisti človek, ki ga je previdnost poslala, da popravlja krivice.« Naj ga Bog blagoslovi, naj blagoslovi našo borbo — je dejal Hess — naša borba, za katero nam je poslal takšnega voditelja.

Besede angleškega kralja

V svojem božičnem nagovoru na narode angleškega imperija je kralj Jurij med drugim dejal:

»Čeprav je ljubezen do miru tako globoko vrašena v srce vseh narodov, je postala posebnost naše dobe v tem, da nastajajo močne države,

katerih politika sloni na napadanju in na teptanju vsega, kar je drago človeštvu. V globini svojega srca sem prepričan, da je stvar, ki se za njo borijo britanski narodi, zadeva krščanske omike. Prave omike ne more biti na drugih temeljih, kakor izključno na krščanskih. Imejmo to pred očmi sedaj, ko se borimo, in takrat, ko bomo sklepali mir, za katerega tako goreče prosijo Boga vsi narodi.

»Ne morem reči, kaj nam bo prineslo novo leto. Da bi nam prineslo mir! Kako hvalečni bomo za ta dar, toda ako nam bo prineslo potrebo, da borbo nadaljujemo, bomo ostali nezlomljivi. Naj nas bodrijo besede o moči, ki stoji na pragu novega leta in ki pravi: Prišgite luč, da bom varno mogel v temo bodočnosti.« a kateremu je bilo v odgovor dano: »Pojdi v temo, a se izroči v božje roke.« Izročiti se v božje roke je za nas vse bolj varno, kakor prišgati še tako mogočno luč. Naj nas vse vodi in brani vsemogočna roka božja.

Božični poziv Poljakom

Poljska vlada, ki ima svoj sedež v Angereu v Franciji, je poslala na naslov poljskega naroda božično poslanico, v kateri med drugim pravi:

Hitler na zahodni fronti

Berlin, 27. dec. AA. DNB: Današnji nemški listi posvečajo največjo pozornost obisku Hitlerja na zapadnem bojišču, kjer je prebil božične praznike. »Völkischer Beobachter« pravi, da ta obisk Hitlerja na bojišču dokazuje, da je enako kakor je narod in vojda eno, postala tudi vojska in narod eno. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da je skupna borba bojišča in ozadja napisala za letošnji božič s svetlimi črkami besede, ki bodo veljale za vso nemško bodočnost: »Zmagaj, da naša.« To prepričanje preveva ves nemški narod, ki je te dni videl svojega vodjo kot prvega vojaka med vojnimi tovariši. Božično potovanje Hitlerja na bojišče še bolj okrepljuje samozavest nemškega naroda.

Vojna poročila

Pariz, 27. dec. AA. Havas: Vojno poročilo 26. decembra zjutraj se glasi: Ponoči ni bilo nobenih posebnih dogodkov.

Berlin, 27. dec. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo poroča: Razen neznatnega sovražnega artilerijskega ognja na zahodnem bojišču, je tudi drugi dan božičnih praznikov potekel mirno.

Muslimanski bojovníki iz Indije prihajajo na fronto

Pariz, 27. dec. t. Danes so v več francoskih pristaniščih izkrcali prve čete mohamedancev, ki so jih Angleži pobrali po vsej Indiji. S pravimi bojovníki so prišli tudi množični nebojovníki, katerih naloga na fronti bo, da bodo svojim gospodarjem prinašali vodo in čistili njihova ležišča. Vsi so oblečeni v zelo zanimivo indijsko zimsko obleko, ki se razlikuje od obleke angleške armade. Novi bojovníki so pripeljali s seboj ogromne količine svoje posebne hrane, na katero so navajeni ter več milijonov indijskih cigaret. Posebno zanimanje je vzbudilo velikansko število živih koz, ki so jih morali angleški oficirji kupiti za indijske muslimane, ki radi uživajo kozje meso, pod pogojem, da je sveže. Kozje meso, ki so jih morali indijski oficirji, ki jim prisostvujejo vsi, katerim je njihovo meso namenjeno. Indijske muslimane s cigaretami, hrano in

»Septembrska vojna je bila iz razlogov, ki jih bo treba še pojasniti, za Poljsko nesrečna. Toda poljski narod, čeprav je bil trenutno premagan, je v trpljenju in v irtvah pokazal, da je velik narod, da bi bil vreden smage, da je vreden smagovitega miru, posebno pa, da je vreden, da v bodočnosti živi svobodno v svoji svobodni državi.

»Leto 1939 predstavlja za severne Slované največjo nesrečo v zgodovini Evrope. Osvojevalci so dosegli svoje uspehe na svojem pohodu, ker so znali izkoristiti spore, ki so razdvajali med seboj slovanske narode. Poljska se zaveda svojega poslanstva v borbi proti osvajaču in bo svojo bodočo politiko uravnavala v duhu krvavih izkustev iz nedavnih dogodkov. Bodoča Poljska bo krščanska država, bo demokratična država. Ko gremo v bodočnost, smo prepričani, da gremo nasproti veliki obnovljeni domovini. Vlado bo dobil osvobodeni narod, oblast bo stala v službi naroda. Tako naj nam Bog pomaga.

Irski mirovni predlog

Predsednik Irske, De Valera, je poslal ameriški vladi poslanico, v kateri zahteva nujno sklicanje mednarodne konference, na kateri naj bi se državniški potrudili urediti vsa mednarodna vprašanja. De Valera je naglasil, da Irska in Združene države niso vpletene v vojno, da pa oba naroda gojita simpatije s onimi narodi, ki jih je doletela nesreča vojne. De Valera smatra, da bi bilo boljše doseči sporazum s dobro voljo, kakor pa čakati, da narode nesreča prisili k pogajanjem. Na kraju pravi De Valera, da se mora po končani vojni itak sestati mirovna konferenca. Zdrav razum pa zahteva, da se napravi vse, da se ta mirovna konferenca skliče še prej, preden ne bo vojna uničila vsake dobre volje.

Potopljene ladje

London, 27. dec. AA. Reuter: Neka nemška podmornica je brez predhodnega opomina na sveti večer potopila angleško ladjo »Stanholm« (2473 ton) v bližini zapadne angleške obale. Ubilih je bilo 14 ranjenih pa 10 mož posadke. Ladja »Stanholm« je bila potopljena 2 uri potem, ko je zapustila pristanišče. Posadka je slavila božič v spodnji palubi, ki je naenkrat nastala eksplozija. Rešilo se je le 11 članov posadke.

Carigrad, 27. dec. AA. DNB: Snežni vihar na Crnem morju je vrgel na obalske pečine pred Sinoko turško tovorno ladjo »Kisilirmac« (3000 ton). Ladja se je razbila, posadka 20 mož pa je utonila.

Oslo, 27. dec. AA. Havas: Norveška telegrafična agencija poroča, da je na ladji »Lapenc« (500 ton) nastala eksplozija ter se je ladja potopila. Vseh 13 članov posadke je bilo rešenih ter se sedaj nahajajo v Bergenu.

Oslo, 27. dec. AA. Havas: Kakor poročajo iz Bergena, je posadka norveškega parnika »Lapenc«, ki je zaradi eksplozije izginil v Severnem morju, opazila v trenutku torpediranja neko ladjo v bližini obale, nato pa je med vkrcavanjem v reševalne čolne posadka »Lapenc« slišala strašno eksplozijo ter videla silen plamen. Zdi se, da je izgubljena še ena ladja. Norveška letala so zamen iskala predčvrščajim in včeraj sled za to ladjo.

London, 27. dec. AA. Havas: Sneli so zvedeli za poedinstvo o okoliščinah pod katerimi je bila potopljena danska ladja »Skotias« (2400 ton). Ko je nemška podmornica torpedirala to ladjo, ji je poskušala druga danska ladja »Hafinijac« priti na pomoč ter prevzeti posadko. Nemška podmornica pa je to »Hafinijac« onemogočila, tako da je 21 članov posadke iz »Skotias« utonilo.

London, 27. dec. t. Reuter: Angleška petrolejska ladja »Dexco« (3790 ton) je brzojavno sporočila od bližnje otočja Azorov, da jo preganja neka nemška podmornica. To je bilo tudi zadnje poročilo o njej. V pomorskih krogih računajo, da je bila potopljena.

Angleži so z minami zavarovali vso vzhodno obalo

London, 27. dec. AA. Havas: Mornariško ministrstvo objavlja podatke o novih minskih poljih, ki so jih položile angleške ladje zato, da se zavaruje plova angleških in nevtralnih ladij.

»News Chronicle« pravi, da je minski pas ob vzhodni angleški obali dolg 500 ter širok 30 do 40 milj. Ta polja bodo zavarovala varnost plovbe angleških in nevtralnih ladij, istočasno pa bod prepričala nemških podmornicam izvesti kakršnokoli akcijo v teh vodah. Mine so tako porazdeljene v raznih globinah morja, da je matematično nemogoče, da bi katerakoli ladja prišla skozi minska polja. Prehodi skozi minska polja so sedaj zelo ozki ter tam angleške ladje vršijo stalno kontrolo. Angleško letalstvo bo stalno skrbelo za to, da nemška letala ne bi mogla metati magnetičnih min v te prehode.

Boji v zraku

London, 27. dec. t. Reuter: Neko nemško letalo je davi letelo nad pokrajino Essex in pokrajino Suffolk. Bomb ni metalo.

Letalsko ministrstvo poroča, da je neki angleški bombnik ob priliki bombardiranja nemške pomorske postaje pri Helgolandu vrzel bombo na neko nemško vojno ladjo. Vojna ladja je bila poškodovana.

Carigrad, 27. dec. b. Nemške in sovjetske banke ter gospodarski zavodi v Turčiji so ustavili vsako delovanje. Zavodi so v likvidaciji in ne dajejo nobenih kreditov več.

Obseg in pomen angleško-francoske gospodarske skupnosti

London, 27. decembra. AA. Havas: Uspeh, ki ga za zavezniške predstavlja metodna koordinacija gospodarske vojne, je po mnenju »Financial Newsa« največji uspeh na gospodarskem polju, ker je bilo s tem poleg političnega izvedeno tudi gospodarsko edinstvo med Francijo in Anglijo. Odbori za koordinacijo so bili ustanovljeni predvsem zaradi nabav sirovine in municije ter zaradi koordinacije kontrole morskega prometa in bloka-de. Določeni so bili tudi tečaj ter sprejeti ukrepi za zagotovitev racionalne uporabe zlata in zaščito skupnih interesov francosko-angleške trgovine v inozemstvu. Glede vseh praktičnih vprašanj nastopata oba naroda enotno. Drugi uspeh je ustanovitev kontrole tihotapstva nemškega uvoza in izvoza. Ta kontrola je bila uvedena predvsem za to, da se Nemčiji popolnoma onemogoči uvoz bakra, nikla, lana, bombaža, kavčuka, jute, petroleja, železne rude in drugih važnih sirovin istočasno je dosegla Anglija na polju vojnega gospodarstva velike rezultate. V teku prvih 100 dni vojne je bilo sklenjenih za 25 milijonov funtov naročil. Proizvodnja municije se je v teku zadnjih 6 mesecev podvojila, ter se bo v nadaljnjih 6 mesecih znatno zvišala. Letalska industrija, ki je v 18 mesecih pred vojno podvojila svojo proizvodnjo, je to proizvodnjo sedaj zvišala na 4 kratno proizvodnjo ter izvaja sedaj načrte za zvišanje na osemkratno proizvodnjo. Gradnja novih ladij hitro napreduje. Isto velja za trgovinske ladje. Preskrba Anglije z živim je bila navzlic raznim kritikam zadovoljiva ter bo ostala takšna tudi v bodoče, tako, da ne bo treba izvajati nobenih drakonskih ukrepov. Na kraju naglašajo list, da je gospodarska sposobnost zaveznikov mnogo večja kakor gospodarska sposobnost Nemčije. Naglašajo pa, da je treba z vsak primer zbrati velike zaloge, ki bodo potrebne takrat, ko bo vojna dosegla kulminacijo.

Moscicki v Sviči

Bukarešta, 27. decembra. AA. Havas. Bivši predsednik poljske republike Moscicki je dobil na osnovi zdravniškega pregleda dovoljenje za potovanje Komunijo in odpotovati v Svičo. Moscicki je zapustil Krajovo v spremstvu svoje soproge in hčerke ter odpotoval s sni »simphonon«. Po mnenju zdravnikov bo planinski zrak omogočil Moscickemu vrnitev zdravja. Moscicki je potoval skozi Ljubljano v torek zjutraj z orient-ekspresom.

196 smrtnih žrtev

Železniška nesreča v Nemčiji

Berlin, 27. decembra. »United Press«. Po službenih poročilih nemškega tiskovnega urada se je število smrtnih žrtev pri zadnji železniški nesreči pri Genthingu zadnje dni še zvišalo. Sedaj je že 196 smrtnih žrtev. Ranjenih pa je več sto in obstoja nevarnost, da bodo še mnogi izmed njih podlegli poškodbam.

Sovjeti lovijo Bolgarsko

Moskva, 27. decembra. AA. DNB: Danes je dopotovalo v Moskvu bolgarsko gospodarsko zastopstvo, v katerem so zastopniki sedmih ministrstev. Bolgarske zastopnike so pri prihodu pozdravili predstavniki komisariata za zunanjo trgovino, komisariata za finance, kakor tudi bolgarski poslanik v Moskvi Antonov.

Nemčija — Sovjetija

Moskva, 27. decembra. AA. Havas. Podpisana je bila nemško-sovjetska letalska pogodba, na osnovi katere se obnavlja vsakodnevna letalska služba na progi Moskva—Berlin čez Minsk, Bieloostok in Königsberg. Proga boeta skupno oskrbovala nemška Luftansa in uprava sovjetskega letalstva.

Stockholm, 27. dec. c. Švedski list »Tingningen«, ki je glasilo švedskih strokovnih organizacij, poroča iz Moskve, da so tam v zadnjih dneh hitro začeli zbirati in jemati iz prometa vse knjige, ki so pisani proti narodnemu socializmu. Te knjige sedaj hitro sežigajo.

Prav tako zbirajo vse knjige, ki pišejo o prejšnji sovjetski zunanji politiki. Tudi te knjige bodo vse sežgali.

Konferenca nevtralnih držav

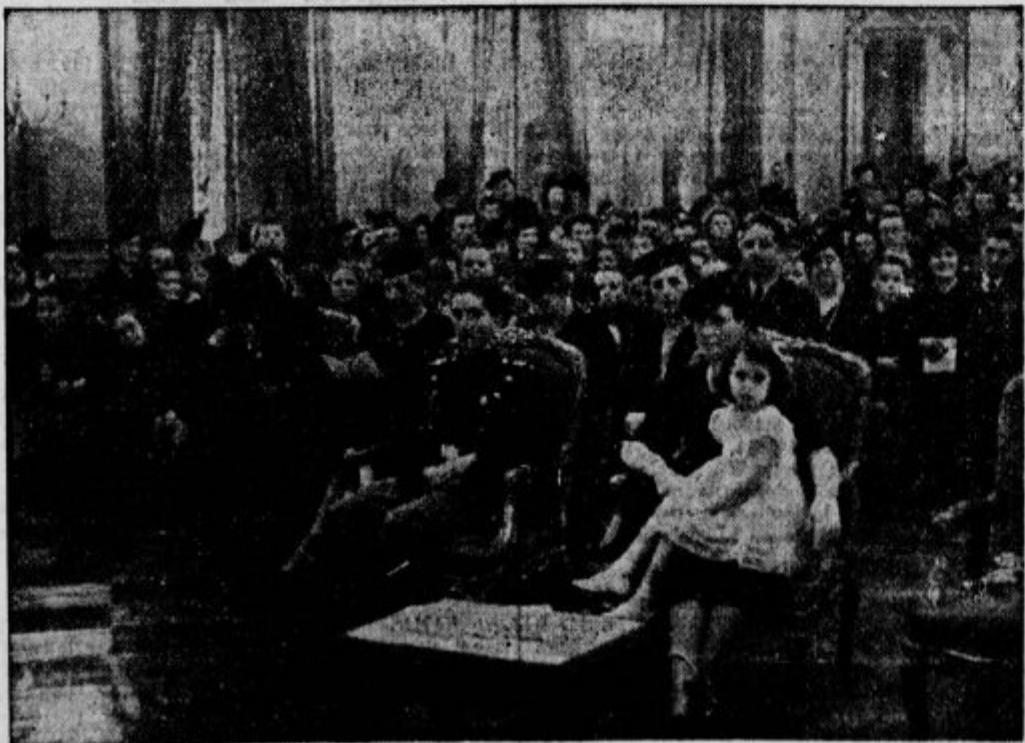
Washington, 27. decembra. AA. Havas. Na merodajnem mestu se izve, da namerava državni podtajnik Wallis pripraviti novo konferenco nevtralnih držav, ki naj bi se vršila v Rio de Janeiru meseca januarja. Na tej konferenci naj bi se poostrihli ekipe panamske konference. Istotako naj bi južnoameriške države dosegle soglasje glede sankcij proti onim državam, ki bi prekršile nevtralne cone. Kakor se izve se glede sklicanja te konference že vodijo diplomatski razgovori med prizadetimi državami Severne in Južne Amerike.

Kitajska „zimska ofenziva“ se je popolnoma izialovala

Hankov, 27. decembra. t. Reuter. Tako imenovana kitajska »zimska ofenziva« se je spremenila v žaloigro za Kitajce. Kitajci so bili ne samo povsod odbiti, ampak se je Japoncem z malimi napori posrečilo, da so nasprotnika zdrobili, kjerkoli je začel ofenzivo. Na merodajnih inozemskih mestih dajejo za to več razlogov in sicer:

1. Kitajska armada je sicer številčno izpopolnjena, toda novoprilski vojaško niso izvežbani, ampak obstajajo iz več ali manj urejenih in discipliniranih skupin civilistov, ki so jim bile izročene puške.
2. Kitajska armada ima vedno manj sodobnega vojaškega orožja in orodja. Japonci so dobili v roke ujetnike, ki so bili sploh brez vsakega orožja in so se borili samo s tuljenjem, z rokami in zobmi.
3. V kitajski armadi čedalje bolj občutajo pomanjkanje izvežbanih častnikov.
4. Med posameznimi armadami so le rahli stiki. Čete ki se pri Kitajcih bore v osredju, so včasih popolnoma odrezane od zaledja, torej brez živežnega in brez orožnega dovoza.

Kitajska armada se razvija počasi v nedisiplinirano skupino bojovníkov, ki so ponekod postali naravnost nevarnost za svoje lastne sorojake in njihovo imovino.

Kralj Peter II. in kneginja Olga — s princeso Elizabeto v naročju — na slovesnosti erbaškega družinskega praznika »materice« v kraljevskem dvoru v Beogradu.

Izpremembe v davčni zakonodaji

Poročali smo že, da je objavljeno več uredb, s katerimi se znatno izpreminja naša davčna zakonodaja. Te uredbe so sedaj izšle v »Službenih novinah« z dne 23. decembra ter so tega dne stopile v veljavo. V naslednjem podajamo izvešček iz najnovejših zakonskih predpisov o neposrednih davkih.

Znižanje zemljiškega davka.

Omenili smo že, da so oproščeni davka na dohodek od zemljišč oni kmetje, katerih odmera zemljiškega davka znaša do 1000 din. Osnovni davek znaša drugače neizpremenjeno 10% katastrskega čistega dohodka. Zato pa je zvišan dopolnilni davek za višje vsote obremenitve. Do 20.000 dinarjev katastrskega čistega dohodka je neizpremenjen, dočim je zvišan za višje stopnje.

Zvišanje dopolnilnega davka za večja posestva

Tako znaša dopolnilni davek za dohodek nad 20.000 do 30.000 din 7% (doslej 6%), za 30.000 do 50.000 din 8% (doslej 7%), za 50.000 do 70.000 din 9% (doslej 7,5%), od 70.000 do 100.000 din 10% (doslej 7,5%), od 100.000 do 150.000 din 12% (doslej 8%), od 150.000 do 250.000 din 14% (doslej 8%), nad 250.000 din 16% (doslej 8%).

Kakor smo že napisali, so davka na dohodek od zgradb oproščene obrtne delavnice.

Zvišanje dopolnilnega davka pri zgradarini

Osnovna zemljarina je ostala neizpremenjena 12% letnega čistega dohodka, zato pa je v višjih stopnjah zvišan dopolnilni davek. Tabela je izpremenjena in je sedaj naslednja: do 10.000 din 2% (doslej 2%), nad 10.000 do 20.000 din 3% (doslej 3%), od 20.000 do 30.000 din 4% (doslej 4%), od 30.000 do 40.000 din 5% (doslej 6%), od 40.000 do 50.000 din 6% (doslej 6%), od 50.000 do 60.000 din 7% (doslej 8%), od 60.000 do 70.000 din 8%, od 70.000 do 90.000 din 9%, od 90.000 do 120.000 din 10%, od 120.000 do 150.000 din 11%, od 150.000 do 250.000 din 12%, od 250.000 do 500.000 din 13%, od 500.000 do 1 milijona din 14% in nad 1 milijon dinarjev 15%.

Nov je odstavek, ki pravi: Dopolnilni davek po višji stopnji ne more biti večji kot davek po najbližji stopnji povečan z razliko osnove, zaradi katere se porablja višja davčna stopnja.

Odvetniki in zdravniki pridejo v višjo stopnjo pridobnine.

Odvetniki, pravozastopniki, javni notarji, zdravniki, arhitekti, inženirji, merilci, geodeti, veterinarji in carinski posredniki, ki so bili doslej v drugi skupini pridobninarjev, pridejo v prvo skupino pridobninarjev.

Davčna oprostitve umetniških poklicev je omejena do vsote 20.000 letno. Nadalje se zniža starostna doba za delavce od 65 na 50 let glede oprostitve od pridobnine.

Tuja podjetja in pridobnina

Glede inozemcev je dodan nov člen, ki pravi: Smatra se, da so razširila svoje poslovanje na področje naše države ona inozemska podjetja, ki imajo v naši državi svoje poslovne naprave. Za poslovne naprave je smatrati razen sedeža in kraja uprave tudi svoje panoge in podružnice, tvornice in delavnice, kraje za nakup in prodajo, skladišča in druge poslovalnice, kakor tudi stalna zastopstva. Kot poslovne naprave inozemskega podjetja se smatra tudi vsako podjetje v državi, v katerem inozemsko podjetje sodeluje v kapitalu, razdelitvi dobička ali na kakšen drug način vsaj s 50%, odnosno če vsaj s 50% preskrbuje podjetje z blagom. Smatra se, da so razširila svoje poslovanje na področje naše države tudi ona tuja podjetja, ki v državi vrše prodajo blaga po trgovskih potnikih.

Ugotovitev davčne osnove.

Nov člen določa za ugotovitev davčne osnove (53 a) naslednje:

Davčna osnova se ugotavlja po bilanci, zasnovani na poslovnih knjigah za telet davčne zavezance: 1. industrijska, bančna, železniška, broderska, tramvajska in mednarodnotransportna podjetja ter menjalnice; 2. podjetja in obrati iz prve skupine čl. 42 zakona, katerih davčna osnova za predhodno davčno leto je znašala najmanj 100.000 dinarjev ali jim je promet predhodnega poslovnega leta pred davčnim letom znašal najmanj dva milijona dinarjev. Obveznost začenja za podjetja iz točke 1. s prvim dnem poslovanja, za podjetja iz točke 2. pa s prvim dnem koledarskega leta, ki sledi onemu davčnemu letu, za katerega jim je bila ugotovljena davčna osnova z najmanj 100.000 din ali je promet dosegel najmanj 2 milij. din. Davčno osnovo in brutopromet teh podjetij ugotavlja davčna uprava. Če sumi davčna oblast v verodostojnost davčne prijave ali podatkov, lahko izvrši primerjavo s sličnimi podjetji, če pa tudi na ta način ne more ugotoviti, jo ugotovi davčni odbor po prosti oceni, upoštevajoč možne dohodke po konkretnih dejstvih.

Odredbi veljajo že za leto 1940, razen za one obvezance, ki dokazno niso vodili poslovnih knjig v poslovnem letu pred 1940. Oni, ki niso vodili knjig, jih morajo začeti voditi s 1. januarjem 1940. Če izjavi obvezanec, da doslej ni vodil poslovnih knjig, pa se ugotovi nasprotno, se kaznuje denarno s 5000 do 100.000 din, obenem pa še ni oproščen odgovornosti po čl. 142 in 142 a zakona.

Izprememba stopenj pridobnine

Novo stopnje pridobnine so sedaj naslednje: 1. iz čl. 53 a, ki smo ga goraj navedli (je 12%), ostali iz prve skupine 10% (kot doslej), druga skupina točka 1.a in 2.a 8% in druga skupina točka 1.b, 2.b, 4., 5. in 6. po 6% (kot doslej). Toda upoštevati je treba, da so odvetniki, zdravniki itd. pomaknjeni iz druge skupine v prvo skupino, kjer je višja stopnja pridobnine.

Zvišanje dopolnilnega davka pri pridobnini

V nižjih skupinah je dopolnilni davek k pridobnini ostal neizpremenjen do 30.000 din, v višjih pa je odstotek zvišan od dotedanjih 4—12 na 1—20%. Nadalje je vneseno novo določilo, ki določa, da osnovni in dopolnilni davek pridobnine ne sme biti manjši kot minimalni davek 2 promile pri osnovi od 2—5 milij. din, 8 promile pri osnovi, ki ne prekaša 10 milij. din, 12 promile pri osnovi, ki prekaša 100 milij. din. Za osnovo minimalnega davka se vzame letni pro-

met blagovnega brutoprometa, odnosno letni znesek prejete brutonaknade za storjene usluge, pri denarnem poslovanju pa letni brutoznesek obresti in provizij. Podjetjem, ki morajo plačevati poseben davčni dodatek, se minimalni davek računa v dvojnem znesku.

Pavšalna pridobnina za obrtnike

Lestvica za pavšalno pridobnino obrtnikov je po novem zakonskem tekstu naslednja:

	brez kate- gorija	z 1. tule	z 2. pomoč- nikom
do 5000 prebivalcev	vse	80	150
5000—10.000 preb.	vse	120	210
10.000—20.000 preb.	vse	200	330
nad 20.000 preb.	1. kat.	220	370
	2. kat.	260	420
	3. kat.	300	470
	4. kat.	340	520
Belgrad, Zagreb	1. kat.	300	450
Ljubljana	2. kat.	350	550
	3. kat.	450	650
	4. kat.	550	800

Razdelitev v posamezne kategorije (skupnine) izvrši finančni minister. Čevljarji spadajo v vseh krajih z nad 10.000 prebivalci ene pavšalne vsote, ki veljajo za mesta od 10.000 do 20.000 prebivalcev. Mali obrtniki, ki spadajo sem, morajo vsako leto do 31. januarja prijaviti število zaposlenih pomočnikov. Če se jim v teku leta poveča število pomočnikov, morajo to javiti v 15 dneh. Če tega ne stori, plačajo kazni 200 do 5000 din in se jim za 2 leti odvzame pravica do pavšaliranja.

Rentnina

Vstavljena je nova določba, da se plača 15% rentnina tudi od obresti na stalna posojila onih pravnih oseb, ki v naši državi ne plačajo družbenega davka, čeprav se rentnina plačuje neposredno po dolžniku po čl. 71 zakona.

Nadalje je nova določba, da se plačuje rentnina v znesku 6% na obresti izdanih vrednostnih papirjev, brez oziroma, če se izplačilo vrši z odkupom kupona ali na kakšen drug način. Nadalje morajo rentni davek zadrževati in izročati rentnini tudi vsa podjetja, zavezana javnemu polaganju računov in obveznosti pridobnine po čl. 53a.

Družbeni davek

Glede družbenega davka je razširjeno določilo o inozemskih podjetjih v smislu istih določil kot pri pridobnini.

Družbenega davka so še v naprej oproščene zadruge, če poslujejo po novem združnem zakonu. Nabavljajne in prodajne zadruge pa samo, če ne prodajajo alkoholnih pijač in luksuznih predmetov iz seznama, ki ga ugotovi finančni minister z drugimi ministri. Prodaja alkoholnih pijač in luksuznih predmetov ima za posledico dveletno izgubo pravice do davčne oprostitve.

Pri družbenem davku so neobdane še: preeeček skupnih pogodbenih prejemkov posameznih nameščencev nad 150.000 din. Ne vnašajo pa se v davčno osnovo obresti na izposojeni kapital, s katerimi si podjetje nabavi drž. blag. zapiske ali drž. obveznice za javna dela. Odbitni pa so odpisi terjatev v svrhu sanacije podjetjem v državi od upnikov, ki ne plačajo družbenega davka v naši državi, če so te terjatve nastale dokazano iz vplačil v gotovini.

Ukinitev davčnih prostosti za zadruge

Črtan je čl. 84 zakona, ki določa v gotovih primerih davčno prostost za nabavljajne in prodajne zadruge. Za zadruge sploh velja sedaj davčna prostost samo pod pogojem, da ne prodajajo alkoholnih pijač in luksuznih predmetov.

Povišane so kazni za nedovoljen vpogled v knjige od 1 do 10.000 na 10.000 do 100.000 din.

Dopolnilni davek k družbenemu davku

Doslej je znašala skala za dopolnilni davek od 2 do 12%, odsej pa bo znašala od 2 do 20%. Tudi skala za minimalni davek je zvišana.

Zvišanje dividendnega davka

Dividendni davek je doslej znašal 10%, odsej pa se bo plačeval takole: 10% od skupnega zneska temu davku podvrženih izplačil ali odbitve, ki predstavlja največ 4% vloženega kapitala, 15% za zneske do največ 6% vloženega kapitala, 20% za zneske do največ 10% vloženega kapitala in 25% za dividende nad 10% vloženega kapitala.

Ponavljajoči se prejemki (trinaajsta plača, renumeracija itd.) se smatrajo za 1 davčni predmet.

Uslužbeni davek

Doslej je bila najvišja stopnja uslužbenega davka pri tedenskih prejemkih do 2880 din mesečno 12%, odsej se za višje prejemke zviša stopnja na 16%. Isto velja tudi za mesečne dohodke nad 12.000 din. Tu je bila doslej najvišja stopnja 12%, v bodoče pa gre stopnja do 18%.

Davčni odbor ugotavlja na zahtevo davčne uprave po določilih zakona tudi višino opravljene brutto-prometa davč. zavezance pridobnini.

Kazenske sankcije

Poročali smo že, da so poostrene kazenske sankcije po čl. 142 in 142a zakona o neposrednih davkih.

Posebni prispevek za narodno obrambo

Izpremenjena je lestvica za posebni prispevek za narodno obrambo, ta lestvica je sedaj naslednja:

do 25 din 10%, nad 25 do 50 din 12%, nad 50 do 100 din 14%, nad 100 do 300 din 16%, nad 300 do 500 din 18%, nad 500 do 1000 din 20%, nad 1000 do 2000 din 22%, nad 2000 do 3000 din 24%, nad 3000 do 5000 din 27%, nad 5000 do 10.000 din 30%, nad 10.000 do 20.000 din 33%, nad 20.000 do 50.000 din 36%, nad 50.000 do 100.000 din 39%, nad 100.000 do 200.000 din 42%, nad 200.000 do 500.000 din 45%, nad 500 tisoč do 1 milij. din 48%, nad 1 do 3 milij. din 50%, nad 3 do 7 milij. din 53%, nad 7 do 12 milij. din 56% in nad 12 milij. din 60%.

Doslej je bil znesek prispevka odrejen pavšalno na pr. od 10—25 din je znašal 4.50 din pri nad 15 milij. osnove pa 25%. Povišanje je torej znatno za višje stopnje.

Zvišanje luksuznega davka

Z uredbo o izpremembi davka na poslovni promet se zviša stopnja luksuznega davka, ki je znašala doslej 12% na 15%, odnosno na 20%.

Novo je določilo, da se more plačati davek na polproizvode odbiti od skupnega davka, kadar je v tarifi določena stopnja tudi za končni proizvod. Skupni davek se plačuje tudi na lastno potrošnjo finalnega proizvoda, od proizvedenega odn. dobljenega v samem podjetju, v kolikor je za to določena davčna stopnja.

Interesna skupnost obstoja, kadar nabava drugi finančni osebni znanst. vse količine, odnosno proizvodne vrednosti blaga, dane v promet od producenta. Davčni zavezanci morajo voditi še knjige in evidence o kopijah izdanih faktur, o računih oseb, katerim je bilo blago prodano, evidence o potrošenih surovinah, o porabi blaga, knjigo začetnega in končnega inventarja, ekspedicijsko knjigo za blago, tako da mora za vsako knjiženje obstojati opravičujoči dokument ali beležka. Na pregled se morajo dati tudi čekovni računi in računi pri denarnih zavodih.

Namesčenci in ostale osebe, ki preprečijo vpogled v knjige, se kaznujejo denarno od 5000 do

50.000 din. Denarne kazni za one, ki ne vodijo knjig in vseh dokumentov, znašajo od 10.000 do 100.000 din.

Izpremembe pri taksah

V taksi zakonodaji imamo, kot smo že poročali, izpremembo določil o zastaritvi taks. Nadalje smo že poročali o nekaterih izpremembah, tako da danes navajamo podrobno samo še ostala določila.

Skala za takse pri prošnjah za izpremembo pogodb se menja in ne znaša samo 50—100 din, ampak od 50—300 din za vsak začetek milj. še po 100 din.

Za potrdila nad 8000 din se zviša taksa za vsaki 100 din še za 0.50 din (doslej samo 0.25).

Taksa za tekoče račune se zviša od 20 na 30 dinarjev.

Za pooblastitve za opravljanje obra po zakonu o obrti (lar. št. 91) se takse podvoje v primeri a sedanjo višino. Isto velja za post. 92 kakor tudi za post. 94.

Lestvica za nasledstva in darovanja se zviša v posameznih postavkah in znaša odstotek v prvi skupini od 1—8%, v drugi od 1.5—10%, v tretji skupini od 3—20%, v četrti skupini od 5—26%, v peti skupini od 10—32%, v šesti skupini pa 15—37%.

Na splošno žel'lo se danes ob 16., 19. in 21. uri zabavna literarna humoreska — najlepši ho- ženi program v filmu. V glavni vlogi priljub- leni filmski junak MICKEY ROONEY

Ljubezen mladega Hardyja

KINO SLOGA, Telefon 27-30

Naša zunanja trgovina v novembru

V mesecu novembru je vrednost naše zunanje trgovine v primeri z oktobrom znatno narasla. Posebno se to pozna pri izvozu, ki je po vrednosti dosegel najvišje stanje v zadnjih dveh letih. Naslednja tabela nam kaže gibanje količine in vrednosti naše zunanje trgovine v zadnjih mesecih 1939 in 1939:

	količina (v tis. ton)		izvoz	
	1938	1939	1938	1939
avgust	110	111	348	383
september	102	52	296	107
oktober	81	74	303	247
november	107	84	323	344

	Vrednost (v milij. din):		izvoz	
	1938	1939	1938	1939
avgust	407.1	415.94	461.85	594.7
september	368.64	253.25	397.05	240.5
oktober	374.4	357.1	463.9	512.04
november	375.5	369.3	527.9	623.7

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke za 22. december kaže naslednjo sliko (vse v milij. din, v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 15. december):

Aktiva: zlato v blagajnah 1.977.44 (+ 0.1), zlato v inozemstvu 10.8, skupna podlaga 1.988.2 (+ 0.1), devize izven podlage 745.66 (+ 21.5), kovani denar 313.9 (+ 0.7), posojila: menična 2.092.1 (- 120.4), lombardna 78.1 (- 1.14), skupno 2.170.2 (- 121.57), ministarstvo financ po posebnih uredbah 832.55 (+ 16.65), eskont bonov drž. obrambe 202.0 (+ 202.0), razna aktiva 2.633.3 (- 69.2).

Pasiva: bankovci v obtoku 9.291.16 (+ 0.4), državne terjatve 77.5 (+ 48.95), žiro računi 937.4 (- 83.54), razni računi 879.84 (+ 71.65), skupno obveznosti po vidu 1.824.75 (- 37.05), obveznosti z rokom 100.0, razna pasiva 332.1 (+ 13.6).

Obtok bankovcev in obvezn. po vidu 11.115.9 (+ 37.45), skupna podlaga po stvarni vrednosti 3.181.167 (+ 0.17), od tega samo zlato v blagajnah po stvarni vrednosti 3.163.9 (+ 0.17) milij. din, skupno kritje 28.61 (28.71)%, od tega samo z zlatom v blagajnah 28.46 (28.55)%.

Stanje naših kliringov

Po poročilu Narodne banke je bilo stanje naših kliringov dne 22. decembra 1939 naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 15. decembra 1939):

Aktivni kliringi: Nemčija 8.441.000 (-1.465.000) mark, češkomoravski protekt 43.072.000 (+249.000) kron, Bolgarija 456.000 (-103.000) din in Španija 2.935.000 pezeta.

Pasivni kliringi: Italija 78.590.000 (+2.834.000) dinarjev, Rumunija 32.380.000 (-1.681.000) din, Madžarska 31.429.000 (+2.824.000) din, Bolgarija (-2.325.000) din, Slovaška 89.000 (+13.000) kron, Turčija 4.632.000 (-91.000) din, Belgija 1.425.000 eblg in Poljska 26.896.000 din.

Dobiček Trepče

Znani rudniki Trepča, ki zaključuje svoje poslovno leto s 30. septembrom, izkazuje za poslovno leto 1938-1939 znatno zmanjšanje čistega dobička. Kot znano je bil v rudnikih poleti štrajk, cene svinca tudi niso bile ugodne in povečani so davki v naši državi. Od brutodobička je družba dala 28.300 funtov za davčno rezervo in 10.600 za splošno rezervo, tako da je ostalo čistega dobička za razdelitev 40.091 funtov. Leto 1937-1938 je znašal čist dobiček 202.139 funtov, 1936-1937 pa celo 632.470 funtov. Družba za leto 1938-1939 ne delila nobene dividende, dočim je za 1937-1938 znašala dividenda 10%, za 1936-1937 pa celo 30%.

Uvoz riža iz Italije

Kot smo svoječasno poročali, je Italija dodelila našim luščilnicam riža za prvo četrtletje po četvi 510 vagonov riža, od tega 80% surovega in 20% luščenega riža. Ob tej priliki je bilo tudi določeno, da se bo od četrtletja do četrtletja o tem še razpravljalo. V začetku tega meseca je Italija naši državi dala za dobo od 1. januarja 1940 do 31. marca 1940 zopet količino 510 vagonov riža in sicer 80% surovega in 20% luščenega riža. S temi količinami so krite potrebe naše države, kolikor je znašal konzum v prejšnjih letih. Za sedanjo drugo partijo je italijanska cena nekoliko zvišana. Cene so namreč v Italiji urejene tako, da se povišujejo od meseca do meseca, čim dalje smo od četve. Poleg tega je riž s 1. januarjem 1940 obremenjen s novim 2% prometnim davkom, kaže pa tudi, da bodo tarife na italijanskih železnicah zvišane s 1. januarjem 1940. Računati je treba na povišanje cene, ki pa ne bo zelo znatno.

Izvoz naših vin. V mesecu novembru smo iz Slovenije izvozili 93.533.6 litrov naših vin in sicer v Nemčijo 93.081.6 l, v Češki protektorat pa 452 l. Izvozna vina so bila iz ljutomorskega, ptujskega in mariborskega okraja. Celotni letošnji izvoz naših vin je znašal od 1. januarja do 30. novembra 1939: v Nemčijo 1.427.256.9 litrov, v Češki protektorat 20.874 litrov, v Holandijo 891 litrov, na Poljsko 4.922.5 litrov. Skupaj 1.453.944.4 litrov.

Priv. d. d. za silose, Belgrad. Za prokurista je imenovan G. Miodrag Milunović.

Borze

27. december.

Denar

Nemška marka 14.70—14.90

Ameriški dolar 55.—

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 5.702.270 na belgradski pa 4.250.000 din. Prometa v efektivne je bilo v Belgradu 0.9 milij. din.

Ljubljana — uradni tečaj

London 1 funt	174.40—177.60
Pariz 100 frankov	98.55—100.85
Newyork 100 dolarjev	4422.50—4482.50
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 goldinarjev	2348.00—2386.00
Bruselj 100 belg	737.00—749.00

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt	215.56—281.76
Pariz 100 frankov	121.86—124.16
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.87—1238.87
Amsterdam 100 goldinarjev	2301.57—2339.57
Bruselj 100 belg	910.76—922.76

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka 14.70—14.90

Zagreb

O Fincih, njihovi kulturi in športu

Razgovor z našim smučarskim prvakom Smolejem

Oprostite, gospod Smolej, da prihajam k vam zopet na razgovor. Saj še ni dolgo, ko sva skupaj potovala po državi s športniki in sva veliko govorila. Veste, božič je in za naš list bi rad nekaj take čistega, stvarnega in lepega, kot lahko tako le Vi, ki ste v stanju sredi čenopčev, klekovač in slivov ter poceni vina v Srbiji naročiti — skodelico mleka in ki ste v stanju sredi najpočnejše pesmi in zabave reči — lahko noč, grem spat.

Izmed jeseničanov ste edini, ki je bil na Finskem, povejte našemu ljudstvu kaj o njih.

»Radevolje vam ustrežem...« in Smolej je pričel pripovedovati. Kadar pripoveduje športnik Smolej, takrat veš, da lahko prisežeš na vsako vest, takrat dobiš iskreno sliko. »Ko sem se pred dvema letoma pripravil za bitko s Finci — seveda za plemenito bitko na sneženih poljanah, pač nisem mislil ne jaz in nikdo drugi, da je tragedija teh ljudi in te zemlje tako blizu. Samo enkrat je med tem časom imel svet priliko občudovati te ljudi v smučski borbi v Zakopanem. V lahki atletiki pa so narodi kot za slovo lahko občudovali Fince. Športne zmagaje so neko merilo njihovega značaja, kajti športna zmaga je zmaga vztrajnosti, zmaga volje. Vsi ti nastopi pa so bili le neka priprava za olimpijade, ki bi morala biti prihodnje leto v njihovem glavnem mestu, v katerem sem preživel nekaj nepozabnih ur.

Kdor je imel stike s Finci, pa je morda med njimi preživel samo mesec dni, jih pozna drugače, kot pa tisti, ki o njih samo čitajo. Nič ni čudnega, če svet obsoja krivico in nasilje nad tem malim poštenim in kulturnim narodom.

Domače življenje Fincev

Morda boste mislili, da so Finci ljudje izrednega prirojenega talenta. Res je le, da jih ustvarja velikanje in zmagovalce njihova požrtvovalnost in volja. Veliki so v tej kreposti in v njih se dvigajo.

Čim se umakne Nurmi ali Sarrinen, se že pojavijo boljši Mäki, Karppinen, Jalkanen, Jervinen in drugi. Če si med njimi le nekaj časa, se opazi njihovo moralo, voljo in borbenost. Zavedajo se svoje vloge kot športniki v mednarodnem svetu, zato so njihove športne vrste tako številne.

Narod je zdrav, ker se mnogo giblje na zraku in soncu, četudi je sonce v zimskem času tik nad zemljo, tako, da se ti zdi ves dan, da bo takoj zaslo. Fincev trenira že od zgodnje mladosti. Pretira-

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušanim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in črelih, pa pijejo »Franz-Josefov« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

va ne. Otroci hodijo v šolo na smučeh, odrasli v cerkev, na trg, tudi v službo in na razne strani. Nobena redkost ni, če vidiš 60 letnega očanca na smučeh v gozdu. Tudi nežni spol se udeležuje. Ženske posebno ljubijo smučanje in drsanje.

Ostali narodi, v kolikor se ne udeležujejo na terenu, pomagajo pri organizaciji, v bodrenju in debatah za napredek športnih panog.

Sedaj pa bi nas zanimalo še kaj o drugih razmerah. Praviš, da so Rusi šli Fince reševati. Povejte kaj o brezposelnosti.

»V kratkem času potovanja skozi deželo spoznaš, da na Finskem ne poznajo brezposelnosti, ker so na mnogih moških mestih zaposlene celo ženske. Beračev ne vidite nikjer, pa tudi ne prevelike gosposke in visokosti. Vse je nekam smotreno urejeno.

Kupil sem lahko vsega in poceni. Škornji na primer 200 mark (ena finska marka je približno naš dinar), kilogram sladkorja 4 do 5 mark. V Tallinu sem videl, ko je finski parnik Helsinki, s katerim sem se peljal po danes tako nevarnem morju, tovoril sladkor.

Brezposelnosti ni, beračev ni, prevelike gosposke ni, poceni roba, kaj pa potem mislite, da so Rusi šli tje reševati. Toda Smolej noče politike in je stvarno popisoval dalje:

»Finci jedo izredno mnogo rib. To sem sklepal, ko sem občudoval živilske trge, kjer se vidi vse mogoče vrste rib. Meni, ki na to stvar nisem tako navajen, je povedal že nos v naprej, kaj bo na trgu. Interesanten je njihov kruh za različne namene. Imajo takega, ki prija Kranjcem, poleg tega pa še nekakega prepečenca, ki je zelo okusen in zdrav. Kilogram takega kruha sem vzel s seboj na pot. Nekaj sem ga poizkusil na poti, nekaj pa sem ga prinesel domov, kjer bi ga še danes lahko pokazal — ker obstane leta, pa na žalost ženske niso počutili pri pospravljanju kovčega.

Mnogo pije mleko — nazvano maito in jih pri tem nič ni sram kot pri nas, kjer se ti na mnogih krajih smejejo ob takim naročilu, mesto, da bi se smejali ali bolje jokali nad pijanci, med katerimi sedijo ob čivku žal tudi ženske po oštarijah. Vina ali alkohola ne poznajo. Le nekateri iz ruske strani (no, vsaj ena rešitev — op. poročevalca) ljubijo tako imenovano vodko. Redki jo obožujejo in ti so potem na cestah v nesigurnem položaju. S tiste strani se čujejo pesmi, ki so v drugačnih razmerah gotovo lepše.

Po deželi in po mestih ni gostilen v našem smislu, pač pa je mnogo kavarn, ki so res okusno opremljene, četudi je v stenhah mnogo ali pa sam les. Čeprav je ob takih dneh (kot sem hodil jaz tam) velik naval na kavarne, je v kavarnah red in prostor za vse, ki so notri. Vrata ima namreč nalog, da jih pusti v lokal naenkrat po pet, potem pa toliko, kolikor jih pač iz kavarne odide. Mnogo je slaščičarn, ki so prav tako polne obiskovalcev.

Kaj pa njihova prestolnica, gospod Smolej, oprostite, da Vas kar prekinjam v tem zanimivem pripovedovanju.

V Helsinkih sem videl izredno zanimanje ob velikih književnih izložbah ter številne knjigarne. Helsinkii so bili zame eno najlepših mest, kar sem jih videl. Odlikuje se po čistoti, po urejenosti in enotnosti. Vse zidano, obdano z granitom ali betonirano. V spominu imam še mnoge impozantne stavbe. Krasen je pogled na pristanišče proti jugu. Številne čeri gledajo tam v daljavi iz gladine — in mnogi otočki. Na vzvišenem prostoru sredi mesta je impozantna stavba evan- geljske cerkve, potem trg pred kolodvorom, ki je lahko v ponos vsakemu velemostu.

Prav na tem mestu so mi pokazali miss Evropo 1937, kateri je dvoril primerno interesanten gospod. Zakaj se ne bi ozrl, saj ženska je daleč in Finci so ponosni, zato so mi jo po-

Finski obrazi iz vasi Pudasjärvi, okolica Uleåborga. Hiše lesene na podstavkih iz kamnja. Tudi otroci so že vsi v škornjih

kazali, da se čudim in pohvalim, kot mnoge druge lepe severnjakinje, za katerimi bi radi škilili. Bila je visoka, kljub temu brhka. Skoraj bi se je bal, če ne bi bila tako lepa in smehljajoča, svetlolasa, kot vsi tam gori.

Kakšna pa je dežela Finska, tista, kjer teče sedaj kri na beli sneg, tista dežela, katero sedaj »rešujejo« boljševiki?

»Iz Helsinkov sem se vozil v Lahti 4 ure z osebnim vlakom večinoma skozi smrekove gozdove. Sami nizki grički od 50 do 80 m višine, vmes ravnine, rodovitna polja in jezera, ki so pozimi seveda vsa zamrznjena. Tu sem se v bližini Lah-tina še jaz boril z vetrom in mrazom. Danes mi je žal, da nisem šel na povabilo gostoljubnih Fincev (imam še danes telegram kot dokaz gostoljubnosti iz tiste dežele) v Vase, to je še 24 ur vožnje na sever. Startal bi na 90 km v tradicio-nalnem teku, ki ga prireja klub iz Vase, ki me je tudi povabil. Mnogo bi še videl in mnogo lahko povedal. Toda moj finančni minister je imel Silvestra. Sicer so mi na telegramu zagotovili vso podporo, hrano in stanovanje in vožnjo, toda jaz sem bil že nad 14 dni sam in le v duhu združen z domovino in domom, zato sem šel do prista-nišča Abo in tu sem se poslovil od nepozabne mi finske zemlje in ljudstva.

V borbi s Finci — na smučeh

Gospod Smolej, kako pa ste kaj tekmovali na Finskem. Borba s severnjaki je morala biti zanimiva tudi v času tekmovalja samega in ne samo ob rezultatih.

»Huomio, Huomio so klicali zvočniki na vseh koncih in krajih velikega stadiona v Lahti, kadar je bila ljudstvu sporočena kaka novica ali spored. Dvakrat so me spustili od mesta, kjer so delili sekunde. Dobro si se že ogrel, preden si prišel iz gruč ljudi, ki so stali ob vrvi vzdolž proge za tek. Za 18 km so me spustili še s te g a. Med progo me je prehitel en Suomi in en Šved. Proti koncu proge pa sem tudi jaz dal »kranjski smuk« enemu Suomiju in enemu Nemcu, tako da sem čez 1,16,37 spet kot še t i rezal cilj. Sprožil se je val vzkli-kov. Odpočil sem se šele, ko sem se preoblečen vrnil na stadion gledat kako prihajajo in poslušat kam me bodo vrinili. Ko sem pregledal listo in videl, da je samo Demetz (Italijan) od Srednje-evropejcev spredaj, drugi pa vsi zadaj, sem si če-stital kar sam za terno.

Meščanska hiša v Hangö (Hanko). Spominja že precej na švedski slog. Tudi ta je lesena. Ob hiši je vedno prislonjena lestev poleg vodnjaka, da bi bilo za primer požara takoj vse pri roki

Ta 18 km tek beležim kot največji uspeh v mojem tekmovalju na 18 km, ker so zadaj vsi Čehi (oba Musila, Šimunek, Vrana, Beraner), vsi Nemci (Bogner 1,18,20, Leupold 1,18,01), vsi Švircarji, Poljaki in ostali Italijani itd., čeprav sem od 200 startujočih šele na 64 mestu. Prvi Pitkanen Suomi je vozil točno 7 minut boljše.

Nagrado od finskega saveza pa sem prejel le za drugi placement na 50 km in za 30 mesto (lep pokal).

Tekma se je izvršila v dokaj težkih okolišči-nah. Toplomer zjutraj —4 C. Poleg tega za tri prste novega pršiča, ki pa se je do starta že usedel, kajti živo srebro se je dvignilo na 0 C. »Samo« 4 krat sem mazal na progi, ki je bila dolga 52 km brez ravnine. Ni čuda, da jih je mnogo odstopilo. Jaz pa trmast, čeprav mi ni šlo, kakor treba, sem jo ob velikem odobravanju le primahal v stadion, kjer je vztrajalo 10.000 občinstva preko 4 ure, da je videlo to gigantsko borbo.

Prvi Jalkanen (Finska) je rabil za progo 4,06,09. Tretji — letošnji svetovni prvak v Zakopanem Bergendal (Norveška) je rabil že 4,10,44. Jaz kot drugi Srednjeevropejec pa kar 4,33,55. Zaradi tega pa nisem bil deležen nič manjšega aplavza ob razdelitvi nagrad kakor njihovi miljeni svetov-ni prvaki. Tak je finski duh, tak finski narod.

Najnovejše vesti

Iz vseh krajev sveta prinaša tudi ceneni Orion-super.

Din 2.750.—

Prodaja tudi na obroke.

RADIO r. z. o. o., Ljubljana, Miklošičeva 6
RADIOVAL, Ljubljana, Dalmatinova ul. 13
ANTON BREMEC, Celje, Miklošičeva c. 2
G. LUŠICKY, Maribor, Koroska c. 1)

Stanoval sem v nekom penzionu, kjer sem imel za gospodarja priletno žensko, ki je čebljala le po finko, jaz pa po kranjsko, tako da sva se oba samo smejala in nič razumela. Imel pa sem finko-nemški slovar, tako da sem kaj skombini-ral in napisal. Začudila se je tako originalno, da človek ne pozabi. Pritrdilni znak Fincev je nekaj zamah z glavo nazaj in vzdih h-h-a. Če sem naro-čil čaj ali kavo, je bil zraven zmajr krožnik pe-civa skoro zastoni.

V nedeljo sem obiskal cerkev v Lahti. Novo presenečenje. Cerkev velika, do podstavka vsa lesena, znotraj belo pleskana, lično opremljena in toplo zakurjena. Lepo je bilo gledati pobožni na-rod pri molitvi, še lepše poslušati pridigo duhov-nika v lepem jeziku. Škoda le, da še tako lepe iz-govarjave in tople besede nisem prav nič zastopil. Mnogi so jokali — jaz bi šele sedaj, ko vem in čutim, kam je narod pahnen, narod, ki ni hotel nikomur nič žalega. Mogoče mu nihče več tako lepo ne bo govoril po tistih finskih božjih hramih.

Danes se težje poslavjam od prijaznega ljud-stva, od edinstvenih tovarišev, od lepe zemlje ne-pozabnega severa.

Ko je naša trgovska ladja zapuščala obalo Suomi in smo rezali debelo skorjo ledu skoro dve ure, sem na krovu ladje poslednjič opazoval dolgo trajajočo svetlobo na zapadu, tam, kjer se je son-ce potopilo v morje že pred 5 urami...

Gospod Smolej, ali se bi smel pri Vas ogla-siti še za zadnje tekme na Poljskem in v Ru-muniji, da bi jih tako popisal z ljudstvom in z deželo. Drugih oprasanj o Vaših poteh na Češko, v Francijo in Nemčijo ne bom imel, sam Poljska in Rumunija bi že zanimala, ker sta najmanj popisane.

»Radevolje, radevolje, pozdrav vsem bralcem »Slovenca«

CISTEK

Cesarjev božič

Sveta noč leta 1811. Od desete ure zvečer dela Napoleon v svojem kabinetu v palači Tuilleries.

Prostorna soba je skoraj popolnoma v temi. Tu in tam se v senci nedoločno leskečejo po-zlačeni predmeti: okvir nevidne slike, obe lev-ji glavi, ki krasita naslonjač, želon na zavesi. S senčnikom zastrte voščene sveče na dveh sveč-nikih razsvetljujejo samo mizo, ki je preoblo-žena z atlanti in debelimi seznami, vezanimi v zeleno turško usnje in zaznamovanimi z »N« in krono.

Cesar dela že čez dve uri; nad zemljevidi in nad poročili o položaju vojaštva se sklanja njegovo veliko čelo, preko katerega pada šop črnih las, njegovo čelo, težko od načrtov, težko kakor svet, na katerega osvojitev misli.

V atlantu je odprti zemljevid Azije. In ce-sarjeva nemirna in žensko ljubka roka išče vztrajno s kazalcem cesto tam doli, daleč tam doli preko Perzije proti Hindustanu.

Da, proti Indiji! In po suhozemski poti? Zakaj pa ne? Mornarica je premagana in uni-čena. Osvajalec ostane samo še ta možnost, da pod palmami praviščnih gozdov, v spremstvu orlov, katerih zlato se svetli med jeklom baje-netov, zadene Anglijo naravnost v srce, to se pravi: v njeni kolonijški posesti, v njeni za-kladnici.

Ohdan je že z veličino Cezarja in Karla Velikega; hoče se mu še veličine Aleksandrove. Brez začudenja se vdaja tem sanjam. Vzhodne

dežele že pozna. V Orientu je ostala za njim nesmrtna legenda. Nil ga je videl, kako je ne-kega dne kot sub general z dolgimi lasmi jez-dil na dromedarju. Za težkega cesarja v sivi suknji pa bo na bregovih Ganga treba Porovega slona. O, prav dobro ve, kako je treba pridobivati ljudstva in kako je treba razžigati njih navdušenje! Daleč tam doli bo poveljeval voj-ščakom bronaste polti in v turbanih iz belega mulasina; v svojem generalnem štabu bo videl radže, obdane s sijajem dragih kamnov; bo-dočnost mu bodo prerokovali pošastni bogovi, ki dvigajo desetero rok nad diamantno pokri-valo — še pred malo časa mu v Egiptu široko-na sva granitna sfiga, pred katero je sanjaril, oprt z obema rokama na zakrivljeno sablo, ni hotela zaupati svoje skrivnosti.

Cesar Evrope! Azijski sultan! Samo ta dva naslova bodo vtisnili v njegov spomenik!

Le ena zapreka: neskončno Rusija!

Toda ker ni mogel ustaliti nestalnega pri-jateljstva z ruskim carjem Aleksandrom, ga bo preprosto premagal. Cesarjeva ljubka roka hlastno lista debele knjige v zeleni vezavi, raz-predelnice, ki mu do moža natančno kažejo število vojakov v armadi, ki se vali proti Njemnu. Da, premagal bo vladarja severa in ga peljal s seboj kot podložnega cesarja z nje-govimi čredami divjih konjenikov vred na zmagovalno pot v Orient.

Cesar Evrope! Azijski sultan! Ne, to nika-kor ni prevelika stvar za njegove želje in nje-gove sposobnosti! In ko bo ustanovil svoje ve-likansko cesarstvo, se mu ne bo treba brti, da bi bilo kdaj razdeljeno med njegove vojaške poveljnike, kot se je zgodilo z Aleksandrovo oblastjo. Dvajsetega marca se je Napoleonu ro-dil sin, dedič njegove slave in moči; cesarske ustnice se raztegnejo v lep nasmeš ob misli na otroka, ki mirno spi tako blizu njega v ti-hotni palači.

Toda nenadoma dvigne glavo v začudenju.

Le odkod prihaja ta čuden in globok glas v njegovo debelo sobo — saj vrača so dobro za-prta in debele zaveso so spuščene do tal. Zdi se, kakor da bi košate zlate čebele, uvezene na svilene prte, začele vse hkrati brenčati. Cesar poslušaj pazljivo: v tem šumu se dajo razlo-čiti glasovi bron.

»Al! Da... Božič... Polnočnica...«

V resnici so to zvonovi vseh pariških cer-kva, ki praznujejo rojstvo Jezusovo — zvonovi, ki jih je Bonaparte pred kratkim dal posta-viti v zvonike, ko je kot konzul miru spravil v Francijo toliko sprtih bratov.

Kolikokrat so se razmajali zvonovi v nje-govo čast v zmagovalnih hvalnicah Boga. In kako so zvonili in peli na dan, ko se je rodil rimski kralj, na tisti nepozabni dan, ko je nebo dalo junaku sina in s tem pokazalo, kakor da soglasja z njim, kakor da pripoznava pravilnost njegovega dela in mu obljublja trajnost.

In vendar to noč zvone prav tako veselo in zmagovalno kakor zmagovalcu pri Austerlitzu in Wagramu na čast, zvone v mrzli in jasni noči v slavo revnemu otroku, v slavo tesarje-vevu sinu, rojenemu na slami v hlevu v tistih davnih časih, ko so mu skrivnostni glasovi z zvezdnega neba klicali: »Slava Bogu in mir na zemlji!«

Cesar poslušaj božične zvonove. Sanja, spo-minja se svoje temne in nestalne mladosti, pol-nočnice pri svojem stricu arhidiaconu v Ajac-ciu, vrnitev številne družine v staro stanova-nje, v katerem so ponosno prestali toliko rev-sčine, spominja se svoje lepe matere, kako je vodila božično pojedino, na kateri so jedli ko-stanje. Njegov sin, sin zmagovalnega cesarja in avstrijske nadvojvodinje, ne bo nikdar okusil te revščine, on bo gospodar sveta.

Zunaj v ledeni noči še vedno zvone bo-žični zvonovi.

Pri vratih palače koraka star vojak v kos-mati čepici z velikimi koraki pred svojo stra-žo.

nico, da bi se ogrel v noge; morebiti se spo-minja v tem trenutku molitve ali pesmi, ki se jih je nekoč naučil na pamet, ko je živel še na vasi in se tiščal svoje matere, in nežno se nasmehne pod strogimi brki ob misli na Je-zuška v jaslicah. Cesar pa ne sliši klica po-božnih zvonov. Njegova misel se mudi samo pri sinu; in nenadoma si silno zaželi, da bi ga videl.

Vstane in udari z rokama. Takoj se odpr-skrita vrata za stenskimi prti. Rustan vstopi. Na gospodarjevo znamenje vzame svečnik; in zvesti mamulki sveti cesarju po zapuščenih hodnikih. Napoleon gre naravnost proti kralje-vicevem stanovanju, vstopi, odslavi z namigom roke do jiljo in nenadoma prebujene ženske in obstoji pred zibeljo čudežnega novorojenčka.

Rimski kralj trdno spi. Iz belega perila in čipk, na katerih leži trak častne legije, vidiš samo obrazek z zaprtimi očmi, na pol potop-ljen v blazino, in ljubko okroglo ročico, ki počiva na odeji. In čez to čisto belino, preko tega nedolžnega otroka v zibelci se vije široki trak spreminjajoč sekratne barve kot potok krvi, kot reka krvi, ki se bo prelila v nadi, da bo ta glavica, sedaj še tako šibka, nosila kdaj najtežjo krono sveta in da bo ta ročica, sedaj tako nežna in ljubka ko roža, obsegla kdaj poznejše cel šop kraljevskih žezel.

Napoleon gleda svojega sina. Misli — ni-koli ni še človeški ponos srce tako prijetno ljubkoval — da se veliki dostojanstveniki nje-govega dvora, njegovi generali, slavnější ke Homerjevi junaki, ministri in senatorji, oblo-ženi z zlatom, priklanjajo pred to zibeljo v strahu in spoštovanju in da si celo potuhnjeni jakobinci, stari ubijalci kraljev, ki nosijo zdaj cesarske livrje, komaj upajo predstavljati, da bi jim bilo naklonjeno poljubiti to otroško ročico.

Cesar sanjari: v nejasnem zvoku polnočnih zvonov sliši enakomerni korak čet in ropot vozov tam daleč na zamrznjenih cestah v Nem-

Droblne novice

Koledar

Četrtek, 28. decembra: Nedolžni otročiči. Kasor, mučenec.

Petek, 29. decembra: Tomaž, škof, mučenec. David, kralj.

Novi grobovi

† V Ljubljani je pred svetim dnevom mirno v Gospodu zaspal gospod Ovsenek Matevž, jetiški paznik v pokopju. Rajni je bil dolga leta zvest naročnik »Slovenca«. Pokopali so ga na praznik sv. Stefana. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljeni naše iskreno sožalje!

Osebnosti

Iz vojaške službe. Upokojeni so peh. polkovnik Iso Nečak, kapetan fregate Ciril Vilfan, peh. polkovnik Julij Maras, konjeniški poročnik Franc Pečan, sanitetni podpolkovnik dr. Vladimir Semencenko in poročnik bojnega broda I. razr. Georgij Malicki. — Prevedeni so rez. peh. poročnik Anton Polc v veterinarsko stroko; zrakoplovni podporočnik Rubens Farkič, Emil Rozenzweig, Oskar Hofer, Viljem Svarc, Hubert Sterman, Oton Bihali, Peter Berger in Rudolf Hajnel v pehoto; peh. podporočnik Bogomil Podboj v inženirsko stroko, Pavel Kunstler v zrakoplovstvo in Jožef Uršič v veterinarsko stroko.

Imenovan je za pomočnika vojnega, zrakoplovnega delegata v Italiji zrakoplovni major Gavro Skrivanič.

Odlukovana sta z redom belega orla IV. razr. kapetan fregate Ciril Vilfan in s kolajno za vestno službovanje peh. stotnik II. razr. Vilibald Tomasič.

Poroka. Včeraj, dne 27. t. m. sta se v cerkvi sv. Petra v Ljubljani poročila gđ. Tonka Krekova, uradnica PAB-a v Ljubljani — sestra g. ministra dr. Miha Kreka, z g. Srečkom Kulundžičem, višjim uradnikom PAB-a v Belgradu.

GOSPA JUDITA

Ob 16., 19. in 21. uri

— Na Veliki planini bo v nedeljo, dne 31. decembra in v ponedeljek, na novega leta dan, sv. maša ob 9.

Blagajna Poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani bo poslovala za stranke dne 30. XII. t. l. zaradi letnega zaključka od pol 8 do 10.

Jegličevci! Ker je bilo na poziv, ki smo ga zadnjič priložili društvenemu glasilu, premoza odziva, letos za božič »Vestnik« ne bo. Upamo, da vas obišče na spomlad, ko se led malo otaja. Iz zavoda vsem najlepše pozdrave in Bog daj srečo za 1940.

Vsem plemenitim darovalcem iz Brežic in s Cateja ob Savi, ki so pripomogli k lepo uspeši božičnici za revne otroke čaške šole, se najtopleje zahvaljuje šolsko upraviteljstvo.

Božičnica pri Sv. Duhu na Kozjaku. Naša obmejna šolska mladina je imela v nedeljo, dne 17. decembra božičnico, kakršne pri nas še ni bilo. Že v soboto je učiteljstvo pripravilo vsem otrokom lepa darila, ki so jih prispevali: Realna gimnazija v Mariboru, C. D. D. v Ljubljani in podružnica sv. Cirila in Metoda v Mariboru, Slovenska straža v Mariboru, občina Selca ob Dravi, Mestna hranilnica v Mariboru, Knezoškofijski ordinarijat, Katehetsko društvo, Rdeči križ v Mariboru. Nabavljala zadruga drž. uslužbencev, Panter in Lenard. Imenovani so toliko prispevali, da je bil uspeh božične oddarivne že zasiguran. Toda to še ni bilo vse. V nedeljo je doseglo presenečenje svoj vrhunec. Iz Maribora so nas obiskali skavti, 35 vrlih, poživljavalnih fantov in deklet pod vodstvom g. prof. Lovšeta, in g. prof. Osana, ki sta obenem zastopala realno gimnazijo v Mariboru je prineslo še 35 napolnjenih nahrbtnikov oblek, čevljev, srajc, hlač in drugih dobrot. Darove, ki smo jih prejeli na dan božičnice, je dodatno k prejšnjim prispevala realna gimnazija in skavti sami. Šolsko vodstvo se vsem dobrotnikom v imenu šolske mladine za darove iskreno zahvaljuje.

Obdarovanje revnih učencev. Z Zidanega mosta nam poročajo: Obdarovanje revnih učencev z obleko in obutvijo je bilo letos na Miklavžev večer in deloma pred božičem. Učiteljstvo je uvedlo nabiralno akcijo, ki je nad vse pričakovano lepo uspela. Razumevanje za to karitativno delo

živi in na Poljskem. Pijan od očetovskih sanj misli bolj ko kdaj koli na veliko armado in na osvoboditev Rusije in Indije. Zaklinja se, da bo pustil svojemu nasledniku vse prestole starega sveta. Mesto svetega Petra mu je že dal v dar kot ropotuljico; in novorojenček bo imel kmalu med svojimi igračami še druga sveta mesta.

Mekanski emir! Benarski radža! Naslovi, vredni rimskega kralja!

Le zakaj francoske žene nimajo več otrok! Zakaj nima on, nepremagljivi poveljnik, pod svojim vodstvom milijon, dva milijona vojakov? Z njimi bi ves svet, vso zemeljsko oblo podal tej ročici!

Tako sanja, gluh za svete zvonove, brez misli na tistega, ki vlada v nebesih in so mu največja cesarstva — mravljišča. Sanja, ne da bi videl v bodočnost, kako je njegova neizmerna armada pokopana v snegu ob Berežini, ne da bi videl, kako bodo poslednje trofeje njegovih orlov pokosile angleške mitraljeze in zakleti bataljon pri Waterlooju, ne da bi videl sredi oceana skalnat otok, kjer ga čakajo prometejske muke, ne da bi videl, kako bo v schönbrunnskem parku nekega jenskega dne ta bledi in žalostni mladi človek z avstrijskim redom na beli uniformi korakal v mrtvem jenskem listju in bolno kašljal.

In medtem ko se cesar izgublja v svoje žudovite sanje, ko si predstavlja kraljestvo svojega sinu in njegovih naslednikov po vsem svetu in si misli čase, ko bo on sam, Napoleon, postal pravljica in mit, novi Mart, zmagoviti sončni bog v sredi nebesnega pasu svojih dvajsetih generalov, — medtem pa zvonovi zvonnijo še vedno veselo, zmagovalno, navdušeno v slavo revnega otroka, rojenega v Betlehemu, otroka, ki je zares osvojil svet že pred tisoč desetletji, in ki bo kraljeval in ki bo kraljeval nad dušami na vse veke vekov.

(F. Coppée — din.)

so pokazali posebno imovitejši Zidanmoščani, ki so darovali lepe vase v ta namen. Tudi krajevni šolski odbor in kralj. banska uprava sta prispevala znatne zneske v denarju in v blagu, da je bilo število obdarovanih večje. Vsem darovalcem se šolsko upraviteljstvo na Zidanem mostu najlepše zahvaljuje.

BOUVIER ŠAMPANJEC GORNJA RADGONA

— V Službenem listu kraljevske banke uprave dravske banovine od 27. t. m. je objavljena »Naredba št. 2 o omejitvi prometa s motornimi vozili«, dalje »Pravilnik o stroju in poslovanju Zveze hranilnic kraljevine Jugoslavije«, »Odločba o ustanovitvi carinarne I. reda v Celju«, »Odredba glede uporabe predpisnega materiala za napravo električnih napeljav«, »Odločba o prometu posebnih poštinih znamk Društva p. t. t. zvanitih kov in služiteljev v Belgradu v korist sklada za postavitev društvenega doma v Belgradu« in »Odločbe občne seje državnega sveta: k § 52, zak. o učiteljskih; k t. l. b) fin. zak. za l. 1938-39; k čl. 1. in 3. z. o dobrovoljcih; k § 348 zak. o uradnikih.«

Požar na Grosupljem. V nedeljo popoldne ob 3 je prišel goreti kozolec-dvojniki posestnika Bedenčiča Alojza p. d. Debeljaka na Grosupljem. V eni uri je požar popolnoma uničil kozolec, ki je bil poln krme, dva voza, vse gospodarsko orodje in 22 velikih posod za mleko. Del krme in posode so bile tuja last. Zgorel je tudi domači pes. Rešiti niso mogli ničesar. Kot so orožniki ugotovili, je zažgal neki otrok z raketo. Škode je okoli 50.000 din. Žalostno je pri tem, da posestnik ni bil zavarovan. Ker ima pogorelo številno družino ter

prekrasna drama v stilu »DAMA

S KAMELIJAMI« današnjih dni.

Velik triumf slavne Sette Davis.

KINO
MATICA

telefon 21-24

živi v izredno težkih razmerah, posestvo je pa majhno, je potreben vsestranske podpore. Zato se naprošajo vsa dobra srca, da mu pomagajo z lešom in denarjem. Lesni trgovci in posestniki g. Adamič Anton je takoj poklonil 500 din. Naj bi tudi drugi posnemali ta lepi zgled!

Požar v sveti noči. Iz Prevalj nam poročajo: O polnoči, ko so se ljudje vračali od polnočnice, je izbruhnil požar pri posestniku Motniku Mihaelu p. d. Ovnu na Dolgi brdi. Pogorel je skedenj, poln krme. Velika sreča je, da se ni vnela zraven stojišča hiša. Kako je ogenj nastal, ni znano, sumijo pa, da je bil podtaknjen. Z družino, ki je imela tako žalostne praznike, sočustvuje vsa okolica.

Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josef« grenčice.

Listina sta ponaredila. Ludvik Jauk iz Kramarovec in Franc Marič iz Nuskove v Prekmurju sta dobila poziv, da morata oddati svoja konja v vojno službo. Nagovorila sta Mihaela Holsedla iz Fikincev, da je popravil neko listino, iz katere je bilo potem razvidno, da sta konja nespodobna za vojno službo. S ponarejeno listino sta se oba posestnika zglašila na merodajnih mestih, kjer so prevaro kmalu spoznali. Vsi trije so prišli pred mali senat okrožnega sodišča v Murski Soboti, ki je obsodil Jauka in Holsedla na 4 mesece, Mariča pa na 3 mesece strogega zapora, pogojno za dobo 2 let.

Razstava Sarajevske tkalnice preprog pride v Ljubljano in Maribor v januarju.

Tat spravljen čez sivo. Rudolf Klemenčič iz Negove je pridno kradel in vladljal po Slovenskih gorah in Prekmurju. Kradel je predvsem kokoši, denar, obleko in mast, dokler ni prišel v roke pravici. Pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti je bil obsojen na 4 mesece strogega zapora.

Ker je premlatil tasta, je bil Alojz Križan iz Ščavnice obsojen na 5 mesecev strogega zapora, pogojno za dobo dveh let. Tast Alojz Bačič mu je prepustil premoženje, v zahvalo pa ga je zet v nekem prepiru tako premlatil, da je bilo v nevarnosti njegovo življenje.

Poljčane

Prosvetno društvo vprizori dne 31. decembra ob 4 popoldne v prosvetni dvorani veseligr »Trije kralji«. Ta igra spada med najlepše božične igre. Prevedel jo je iz francoščine prof. N. Kuret

Zborovanje banovinskih uslužbencev iz Slovenije

Društvo banovinskih uslužbencev in upokojencev za Slovenijo je imelo društveni svet, katerega so se udeležili poleg članov glavnega odbora še delegati okrajnih odborov in strokovnih odsekov. Svet je vodil društveni predsednik Pirc Jože, ki je v svojem govoru očrtal težak socialni in gmotni položaj javnih uslužbencev, ki je nastal zaradi rastočih draginje. Sledila so poročila gg. Kisovca in Zalokarja o delu glavnega odbora o akcijah za izboljšanje gmotnega položaja in za pobiranje draginje.

Banovinski tajnik g. Tovornik je poročal o delu na osnutku uredbe o banovinskih uslužbencih. V debati je bilo stavljenih mnogo stvarnih predlogov za spremembo uradniškega zakona. Po debati so bile sprejete naslednje resolucije:

1. Društveni svet izreka v imenu banovinskih uslužbencev in upokojencev iz Slovenije gospodu banu dr. Marku Natlačenju zahvalo za naklonjenost, ki jo je izkazal napram banovinskim uslužbencem z uvedbo bolniškega zavarovanja ter z božično podporo, ki so jo bili deležni banovinski uslužbenci, predvsem socialno šibkejši in z več člansko rodbino.

2. Društveni svet odobrava akcijo glavnega odbora, ki gre za tem, da se izboljša gmotni in pravni položaj banovinskih uslužbencev. Z ozirom na naraščajočo draginjo prosijo gospoda bana, da posreduje pri osrednji vladi v Belgradu, da vrne državnim nameščencem prejemke po

Vače pri Litiji

Božičnica na drž. ljudski šoli je bila v četrtek, 21. t. m. Pri tej priliki je bilo obdarovanih 37 otrok s toplo obleko, perilom in obutvijo. Šolsko upraviteljstvo si šteje v prijelo zahvaliti se v prvi vrsti kralj. banški upravi, ki je z velikodušnim darom omogočila to dobrodelno prireditve. Posebno zahvalo pa dolgujemo upravi občine Vače, ki je podarila revnim šolarjem precej blaga za perilo in poravnala vse stroške za izgotovitev istega. Prisrčna hvala pa tudi vsem ostalim dobrotnikom, ki so prispevali k naši božični obdaritvi lakreka hvala!

Pilštajn

Pogreb pokojnega Alojza Gubenska je pokazal, kako zelo priljubljen je bil pri ljudeh. Že, ko je ležal na mrtvaškem odru, so gasilci iz Pilštajna in Lesične držali častno stražo, oder sam pa okrasili z venci in cveticami. Pogreba se je udeležilo veliko ljudi. Šolski upravitelj in gasilski načelnik g. Krk Jože se je pred domačo hišo poslovil od pokojnika, ki je bil vnet gasilec. V cerkvi je župnik g. Rauter Jakob orisal značaj in globokovernost pokojnika, ki je bil zelo bistroumen in razumen in ki je svoje velike talente porabil za svojo izobrazbo, zaradi česar je mnogo obeh Postavil ga je za svetel vzgled mladini. Pevski zbor je ob grobu zapel ganljivo nagrobno.

Št. Vid nad Ljubljano

Državna meštanska šola je priredila zadnji šolski dan pred božičnimi počitnicami priročno božičnico z obdaritvijo revnih učencev in učenk. Vsi učenci-ke so se zbrali pod vodstvom učiteljstva v risalnici ob jaseleah in božičnem dreveščku ter poslušali ljubko petje božičnih pesmic in primerne deklaracije. Pred obdaritvijo je g. upravitelj nagovoril učence, ki so bili obdarovani z obutvijo, obleko in perilom. Z zbirkami po vaseh, s podporo kraljevske banke uprave, Oblastnega odbora P. R. K. v Ljubljani, občinskega odbora R. K. tu, Podmladka R. K. meštanske šole, društva »Sola in dom« in z dazehivostjo šoli naklonjenega občinstva je bila omogočena obdaritev učencev. Tovar na Brodu »Beer & Hribnik« je oblekla 16 učencev. Vsem plemenitim darovalcem izreka upraviteljstvo v imenu učiteljskega zbora in obdarovanih učencev iskrena zahvala.

Po državi

* Dva umora v zagrebški okolici. V bližini Sevetov pri Zagrebu sta se v predpretekli noči dogodila dva umora. Na cesti Zagreb-Dugoselo so našli na njegovem vozu mrtvega 17-letnega kmečkega fanta Djura Hacmaneka. Hacmanek se je ponoči vračal z vozom iz Zagreba, kjer je prodajal staro železo. Ponoči so ga napadli neznan ljudje in ga strahovito razmearili. Glavo je imel razbito s kolom, obraz ves razrozan od nožev in prežan vrat. Oblasti so mnenja, da ne gre za roparski napad, nego da so Hacmaneka umorili menda njegovi sorodniki, ki so se polakomnili dedščine. — Drugi umor se je zgodil v vasi Mirovševcu pri Sevetih, kjer so našli zabodenega z nočem 20-letnega kmečkega fanta Stjepana Vrbaniča. Njega je zabodel 18-letni njegov prijatelj Valent Bežić, in sicer iz ljubosumnosti.

* Zaradi pomanjkanja premoža se ukinejo pomorske zveze. V našem pomorskem prometu se čedalje bolj opaža pomanjkanje premoža za kurjenje parnikov. Te dni je bilo vse polno primerov, da ladje, ki vzdržujejo redne pomorske zveze, niso moge odpluti iz pristanišč, ker niso moge dobiti potrebne kuriva. Ako ne bo v nekaj dneh prišla večja količina premoža, bodo ukinjene mnoge redne pomorske zveze, zlasti one med obalo in otoki. »Jadranska plovdba« je svoj premož naročila iz rudnika Monte Promina. Ker pa ji železnica ni dala na razpolago dovolj vagonov in ker je tudi železnica sama naročila večje količine premoža v tem rudniku, je »Jadranska plovdba« ostala brez kuriva.

* Silen mraz v Bosni. V Bosni je nenadno zavladel hud mraz. Na Sarajevskem polju so zabeležili —12 stupinj, v Sarajevu samem —13, v Varešu —14, Jajce —10 itd. V Hercegovini in nekaterih predelih Bosne divjajo silni viharji, ki so na mnogih krajih pretrgali telefonske in brzojavne zveze ter povzročili tudi znatno drugo škodo. Vlaki imajo zaradi tega velike zamude.

* Huda nesreča v rudniku »Kosovo«. V premožniku »Kosovo« pri Prištini se je v sredo popoldne dogodila huda nesreča, ki je zahtevala dvojice človeških življenj. V nekem rovu se je vdrila plast premoža na petorico delavcev in jih pokopala pod seboj. Dva rudarja sta bila na mestu mrtva, tri pa so potegnili izpod premoža hudo poškodovane. Uvedena je preiskava.

* Stara granata razmesarila dva otroke. V vasi Bare v bližini Kragujevca sta se dva otoka posestnika Trifuna Mihajloviča igrala s staro granato, ki jo je njun oče našel na svojem travniku. Granata je šla iz svetovne vojne. Eden od otrok je našel klavir in pričel tolči po granati. Pri tem je zadel na opaljad in granata je eksplodirala. Oba otoka je raznesla na drobne kosce in močno poškodovala hišo.

zakonu iz leta 1931, predvsem pa, da določi rodbinski doklado za ženo in otroke.

3. Društveni svet naroča glavnemu odboru, da sodeluje skupno z organizacijami drugih javnih nameščencev pri akciji na pobiranje draginje.

4. Društveni svet prosi gospoda bana za sanacijo in likvidnost sklada za zgradbo malih stanovanj, ustanovljenega z uredbo bivše ljubljanske občinske samouprave iz leta 1928. Kreditna pomoč naj se daje predvsem banovinskim uslužbencem, ki si hočejo zgraditi lasten dom.

5. Društveni svet naroča glavnemu odboru, da pripravi osnutek sprememb k uredbi o podpornem skladu pomožnega osebja. Tozadevni osnutek naj se preko kraljevske banske uprave predloži čimprej ministru za finance, ki je v smislu člena 16/26 finančnega zakona za leto 1939/40, da spremeni in dopolni cit. uredbo. Predlaga naj se predvsem, da dobi vlagatelj polno podporo po 35 letih (dosedaj 40), cestarvlagatelj pa po 30 letih efektivne službe.

Društveni svet prosi g. ministra za gradbo, da uveljavi čimprej uredbo o službenih razmerjih in prejemkih državnih cestarjev, v kateri naj se določijo tudi rodbinske doklade za ženo in otroke. Glede uredbe o službenih razmerjih cestnih nadzornikov in njih prejemkih naj se g. minister za gradbo naprosi, da jo spo polni tako, da bo v interesu službe in cestnih nadzornikov.

Ljubljana, 28. decembra

Gledališče

Drama: Četrtek, 28. dec.: »Zupanova Mica«. Slavnostna predstava ob 150 letnici prve uprizoritve. Uvodno besedo univ. proa. dr. F. Kidrič, član Akademije znanosti in umetnosti. Izven. — Petek, 29. decembra: »Striček Vanja«. Red Sreda. — Sobota, 30. dec.: »Igra s mrtvo«. Premiera. Premieski abnoma. — Nedelja, 31. dec. ob 15: »Upniki, na plan!« Izven. Znižane cene; ob 21 »Tri komedije. Izven. Znižane cene.

Opera: Četrtek, 28. dec.: zaprto. — Petek, 29. dec.: zaprto. — Sobota, 30. dec.: »Frasquita«. Opereta. Gostuje gošpa Zlata Gjungenac. Izven. — Nedelja, 31. dec. ob 15: »Pri belem konjčiku«. Izven. Znižane cene; ob 21 »Frasquita«. Gostuje gošpa Zlata Gjungenac. Izven.

Radio Ljubljana

Četrtek, 28. decembra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Poročila, napovedi — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Vesel drobiž (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Operni trio — 14 Poročila — 18 Veseli godci — 18.40 Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarik) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nao. ura: Ministr za ljudsko telesno vzgojo — 19.30 Objave — 19.50 Mihevo: Popotnik in potok — simf. pesnitev (plošče) — 20.05 Ob 150letnici slovenskega gledališča: 1. A. Linhart in slovensko gledališče — govor (g. prof. Fr. Koblar); 2. A. Linhart: Zupanova Mica, komedija — 21 Reproduciran koncert simfonične glaseb — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Dve harmoniki (gg. Jurman Jože in Kotnik Alojz).

Drugi programi

Četrtek, 28. decembra: Belgrad: 20 Humor — 21 Havajski kvartet — Bratislava: 20.05 Igra — 21.15 Ork. konc. — Sofija: 20 Instrumentalni in vokalni in vokalni konc. — Angleške postaje: 20 Pisan spored — 22.30 Ork. konc. — Beromünster: 19.43 Vojaški večer — 21 Ork. konc. — Budimpešta: 20.20 Filharmonični konc. — 22.05 Pl. gl. — 23.25 Cig. ork. — Bukarešta: 20.15 Filharm. konc. — Stockholm-Horeby: 20 Bachov konc. — 21 Zbor — 21.15 Stara gl. — Trst-Milan: 17.15 Vok. konc. — 21 Puccinijeva opera »Tosca« — Rim-Bari: 21 Pihala — Oslo: 20 Bachov oratorij — Sottens: 20.30 Jazz.

Prireditve in zabave

Silvestrov večer s pestrnim sporedom prireditelj letos naši nameščenci v dvorani Delavske zbornice, na kar občinstvo že danes opozarjamo!

Sestanki

FO Sv. Peter ima drevo ob 8 redni sestanek s predavanjem.

Predavanja

Gradnja zaklonišč je naslov predavanju, ki bo dr. (četrtek, 28. dec.) ob 20 v predavalnici Udruženja jug. inženirjev in arhitektov, Ljubljana, Kongresni trg 1-II (Kazino), na katerem bo pod okriljem Organizacije praktičnih tehnikov predaval g. inž. Dimnik Stanko. Predavanje je namenjeno v prvi vrsti praktičnim tehnikom, ker bo obravnavano vprašanje tehničnih izvedb zaklonišč, vabljeni pa so tudi drugi interesi, da se predavanja udeležijo.

Lekarne

Nočne službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrseva 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62 in mr. Garbus, Moste-Zaloška cesta.

Poizvedovanja

Damsko kolo je bilo najdeno na Poljanskem nasipu. Poizve se na Ambroževem trgu št. 6 pri g. Primcu.

Od vasi Rateče-Planica do postaje se je zgubila rdeča denarnica z večjo vsoto denarja in ključki. Najditelja se prosi, da jo odda proti nagradi v upravi »Slovenca«.

Anekdota

Bilo je leta 1900. Genialni Adolf Menzel in enako pomembni raziskovalec zgodovine Teodor Mommsen sta že precej prekorajčila 80. leto svojega življenja, ko sta se oba ob priliki neke slavnostne vzpenjala po strmih in številnih stopnicah k elavnostni dvorani berlinske akademije. Obema starima možema je bila ta hoja precejšnja muka. Ko sta se pred zadnjim stopniščem ustavila, da bi se oddihnila, je Mommsen, ki je bil zmerom pripravljen za ljubeznivo šalo, dejal Menzlu:

Da, da, dragi Menzel, zdi se mi, da je tole vzpenjanje po stopnicah za naju nekakšna predvaja in da bova prav kmalu ekupaj lezla po nebeški lestvi.

Ze itak zmerom resni in etrogi Menzlov obraz se je ob teh besedah še bolj zresnil. Potegnil je svojo roko izpod Mommsenove in skoraj razburjen izjavil:

»Za vami, spoštovani gospod Mommsen, za vami! Le poidite počasi naprej!«

In kakor je želel, tako se je tudi zgodilo. Theodor Mommsen je vzel slovo od tega sveta leta 1903, dve leti pred Adolfom Menzлом.

»Kje ste ga pa prijeli?«
»Skrlil se je za plinsko svetilko, pa sem ga hitro opazil.«

LJUBLJANA

Nove domače jaslice pri sv. Jožefu v Ljubljani

V dobi svetovnega sovraštva, rušenja in uničevanja nas božične jaslice najlepše spominjajo na oni božji mir, ki prihaja v sprejemljivi in pripravljeni blaga srca. Zato so se nam prav v letošnjem letu jaslice še posebno priljubile in vidimo, kako ne samo cerkve in domači domovi, temveč tudi trgovine, razstave in izložbe krasijo svoje prostore z njimi.

Tudi cerkev sv. Jožefa v Ljubljani je dobila za letošnje božične praznike lep okras: nove, velike jaslice, primerne njenemu ogromnemu prostoru. Neimenovana dobrotnica, ki je že prejšnja leta omislila več figur za jaslice, je letos dala izgotoviti veliko oljnatno sliko za ozadje, ki predstavlja Betlehem po zgodovinski verodostojnosti v pristnem orientalskem koloritu. Slika obsega prostornino 8 m x 2 m in jo je mojstrsko izdelal priznani cerkveni slikar Friderik Jerina v Mengšu po navodilih in vzorcih bibličnega strokovnjaka, ki se je sam mudil v Betlehemu in na licu mesta študiral zgodovinsko ozadje. Tako ima slika že sama po sebi arheološko in realno vrednost. V sredini se nam odpira kraj, kjer stoji sedaj cerkev Jezusovega rojstva. Od nje vodi še dandanes skozi starodavno mestna vrata cesta v Jeruzalem in Hebron. Proti levi se vzpenja višina Kallirrhoe; še bolj proti robu slike se dvigajo gore Judovske pušave,

v ozadju pa se blešče v večerni svetlobi Moabitske gore. Proti desni strani se nad dolino, kjer opazimo pristni jutrovski zidani vodnjak, dviga beduinska vas, današnji Bet-Ta-amir. Višine pa prehajajo v gorovje, kjer stoje razvaline Heroduma, in se zgubljajo v ozadju tako imenovane Frankovske gore z mavzolejem Heroda Velikega. Pred sliko je ogromni prostor 16 kvad. metrov izpolnjen s plastično idealizirano pokrajino in betlehemske votline, ki je 1 m visoka in obdana z raznimi izrezbanimi figurami, po 60 cm visokimi. Tu ne manjka zanimivih pastirskih prizorov, oznanilnega angela, črede ovac itd. Tudi te figure so pristno domače delo slovenskega kiparja Dragotina Hrovata iz Domžal, ki je napravil že mnogo posrečenih kipov po naših cerkvah. Vsaka figura teh jaslic je umetnina zase, ki učinkuje po svoji izvirnosti, barvitosti in živahnosti. Nove jaslice so posebno pri večerni razsvetljavi izredno učinkovite, lepo delo domače pridnosti in podjetnosti ter bodo starim in mladim nudile obilno užitek, božičnega veselja in pobude. Po novem letu se pridružijo posebno dragocene opremljene figure sv. Treh kraljev z razkošnim spremstvom, ki bodo še povečale celotni učinek dragocene pridobitve naše domače umetnosti. Jaslice ostanejo v cerkvi sv. Jožefa razstavljene do svečnice.

1 Lepe božičnice. Že v soboto je bila v stari cukrarni pristrčna božičnica, ki jo je priredila mestna občina, prav tako pa je bila lepa božičnica v Zavodu za raziskovanje in zdravljenje raka. V nedeljo pa je bila lepa božična prireditev ob pol štirih popoldne v Zavetišču sv. Jožefa. Za božičnico je prispevala mestna občina in je bil navzoč tudi ljubljanski župan dr. Adlešič z gospo, predsednik socialnega odbora, stolni župnik in kanonik dr. Tomaž Klinar ter načelnik socialnopolitičnega urada H. Svetel. Po cerkvenem nagovoru superiorja Gregorja Flisa je spregovoril župan dr. Adlešič in v lepih besedah orisal težnje mestne občine, da bi vse take velike družine, kakor je ta v Zavetišču sv. Jožefa, lepo preživele božične praznike. Za tem je župan še razdelil bogata in lepa božična darila navzočim bolnikom, nakar sta se mu zahvalila v imenu vseh Minka Tomažin in Janko Kogovšek. Domači pevski zbor je zapel več božičnih pesmi. Za zaključek je bil na majhnem odru igran »Slovenski božič«, ki ga je po narodnih napevih uglasbil Matija Tomc. — Ob pol 5 je bila lepa božičnica tudi v mestnem zavetišču za one, mogle v Japljevi ulici, kjer je prav tako župan dr. Adlešič razdelil stanovanecima lepa božična darila, ki so prav vsem napravila veliko veselje. — Za revne družine in njihov božič so letos v Ljubljani prav tako požrtvovalno poskrbele številne Vincencije in Elizabetne konference. Že dolgo časa so zbirale denarna sredstva in darove, pred prazniki pa so v svojem okoliščju razposlale velike zavojke družinam za božič. Konference sicer niso prirejale božičnic, pač pa so s svojimi darovi mnogim revnim družinam omogočile, da so praznovale vesele praznike doma. Karitativna zveza pa je iz fonda banske uprave obdarila veliko število družin z otroki, katerim je poslala zlasti najpotrebnejše, kakor obleke, perilo obutev in drugo.

1 Akademsko Elizabetina konferenca je v okviru »Savice«² priredila lepo božičnico. Bogato je obdarovala otroke mnogih najrevnejših predmestnih družin, ki so se zbrali v lokalni »Savici«² pri okrašenem božičnem drevesčku in jaslicah. Zapeli smo par božičnih pesmi, se malo povsneli z njimi pri čaju in pitici, jih obdarovali z obleko, jestvinami in šolskimi potrebščinami. Vsem cenjenim darovalcem, ki so tako velikodušno prispevali, da je akcija čim bolj uspešna, se prav lepo zahvaljujemo.

1 Lep vsakoletni običaj Prostovoljne gasilske fete Ljubljana-mesto. Tudi letos je priredila božičnico in obdarila lepo število otrok, katerih očetje so gasilci in če je potrebno prostovoljno stavijo svoje življenje na kocko v tej naporni službi, ki ne vedo ne ure ne dneva. Oni streme za geslom: Bližnjemu v pomoč, domovini v dobro! Tej lepi skromni slavnosti je prisostvoval zastopnik g. predsednika mestne občine ljubljanske g. načelnik Salehar in tajnik gasilske župe Ljubljana-mesto g. Robežnik. G. poveljnik Pristovšek in zastopnik g. predsednika mestne občine sta na mlado obdarovanje imela kratek nagovor, da tudi oni sledijo svojim očetom v prostovoljni, težki in naporni gasilski službi, nakar je sledilo obdarovanje. Celna uprava se vsem darovalcem, ki so pripomogli k tej obdaritvi, najlepše zahvaljuje.

1 Zamrznjene vodovode tali brez razkopavanja zidu z električnim aparatom Avgust Čokert, klepar, vodovodni instalater, Gregorčičeva ulica 5, telefon 24-70.

1 Seja občinskega sveta Ljubljanskega bo v četrtak ob 5 popoldne v sejni dvorani na magistratu. Na dnevnem redu so naznani predstava, štiri leta mestne uprave, poročila finančnega odbora, ki obravnavajo izplačilo »nabavnega prispevka«² mestnim uslužbencem in delavcem ter od 100—150 tisoč dinarjev od volila pokojnega Josipa Vilfana v korist Akademije znanosti in umetnosti. Dalje so na dnevnem redu še poročila gradbenega odbora, poročila kulturnega odbora, poročila trošarinskega odbora in poročila personalnopravnega odbora.

1 Naval v bolnišnico. Ker so pred prazniki mnogi počakali in hoteli prebiti božič doma, je zato sedaj tem večji naval bolnikov na ljubljansko

bolnišnico. Pa tudi med prazniki je bilo sprejetih nekaj bolnikov in na praznik sv. Stefana je bil sprejet tudi bolnik, ki je dobil tekočo številko 34.000. S tem je ljubljanska bolnišnica že potolkla vse svoje dosedanje rekorde. Ker je bilo samo v sredo do 6 zvečer sprejetih nad 120 novih bolnikov, je tekoča številka zadnjega, ob tej uri sprejeta bolnika že narasla na 34.164. Prav gotovo je, da bo v letošnjem letu dosegla bolnišnica celo 35.000 bolnikov.

1 Nesrečen padec. Včeraj dopoldne je hudo snežilo in je bilo zaradi tega vstopanje in izstopanje iz vagonov precej nevarno. Tako je spodrsnilo na glavnem kolodvoru 22letni Ljudmil Novak iz Podsmreke pri Ljubljani, ko je hotel vstopiti na dolenski vlak. Pri padcu si je zlomila desno nogo in so jo prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

1 Nogavice, rokavice — Karničnik, Nebotičnik.
1 Tatova sveč sta se ujela. Skoraj vsako leto slišimo pritožbe, da tako za praznike Vseh svetih kakor tudi za božič neznani umovci radi odnašajo sveče z grobov. Tudi letos je na božični večer pokopališče pri Sv. Križu lepo žarelo v luči čudovitih svečk, ki so jih sorodniki prizgali na grobovih svojih dragih rajnikov. Ob pol 2 ponoči, ko ni bilo nobenega obiskovalca več na pokopališču, sta opazila pokopališki uslužbenec Pavel Sušter in vrtnar Aleš Anton, da se za spomeniki eredi pokopališča premikajo neznanci. Takoj sta zaslutila, da so to najbrž tatovi in jih začela zasledovati. Tatovi so jo mahnilo proti novemu pokopališču in hoteli uiti čez zid. Zasledovalca sta jih že skoraj ujela, ko je eden od tatov oddal proti njima štiri strele iz samokresa. Sušter in Aleš sta se seveda skrila za nagrobni spomenik in je od tam Sušter oddal na bežeče neznance tri strele iz strašne pištole. Neznanci so nato zbežali proti Novim Jaršam, pač pa so se že na begu na pokopališču iekali vrečo, v kateri je bilo okrog 10 kg z grobov nabranih svečk. Ker je bila vreča dobro skrita, sta jo Sušter in Aleš pustila ležati in obvestila policijsko stražnico. Napravljena je bila zaseda in v ranem jutru sta se v resnici priplazila dva fanta na pokopališče in krenila naravnost proti mestu, kjer so tatovi pustili vrečo. Ko sta jo hotela odnesti, sta bila prijeta. Spočetka sta eicer tajila, ker so pa našli pri enem od njiju celo samokres, sta se udala. Izdala sta tudi tretjega, ki jima je pomagal pri čednem poslu.

1 Vlom v stanovanje. V soboto ponoči so neznanci vlomili v stanovanje Draga Čošnika na Večni poti. Ker domačih ni bilo doma, so temeljito pregledali stanovanje in odnesli 1000 din vredno zlato zapestno uro in 1000 din vreden fotografski aparat znamke »Voigtlander-Bessac«. Privlačili so si tudi nekaj za božič pripravljenih sladkarij.

Levo: Francoski top kalibra 75 mm v svojem kritju tik preden so ga sprožili. - Desno: Francoski vojaki v zaledju fronte so dobili šoge, da igrajo s njimi nogomet.

Ponos francoske filmske umetnosti!

Ne zamudite tega sijajnega filma!

EDUARD VII. in njegova doba

Najboljši umetniki francoskega filma: Eduard VII.: Viktor Francon, Kraljica Viktorija: Gaby Morlay, Kraljica Aleksandra: Ariette Marchal, Kitchener: Jean Galand, Chamberlain: Jean d'Yd, Clemenceau: Jacques Baumer. Kino Union ob 16, 19, in 21.15

Najnovejša poročila

Boji na Finskem spet hujši

Helsinki, 27. dec. t. Reuter poroča: Pri jezeru Suvanto skušajo Sovjeti predreti finske vrste, zaradi česar nastaja tam zdaj nova huda bitka. Finci so danes v Karelijski ožini uničili osem sovjetskih tankov, osem sovjetskih tankov pa so zajeli na drugih delih bojišča. Sovjetsko letalstvo je danes napadalo z bombami finske vojaške naprave, kjer pa niso napravili večje škode. Pač pa je bilo ubitih in ranjenih pri tem bombardiranju mnogo civilistov.

Helsinki, 27. dec. t. Reuter poroča: Sovjeti z velikimi silami in težko artiljerijo napadajo Mannerheimovo erbo ob Karelijski fronti. Granate pa padajo tudi za finsko fronto. Mesto Viborg je pod močnim težkim topniškim ognjem. Sovjeti streljajo na to mesto iz daljave kakih 50 km. Sovjeti se od časa do časa srdito zaganjajo v Mannerheimovo erbo, vendar brez vsakega uspeha. Silen mraz sovjetskim tankom, ki so oboroženi s topovi, onemogoča, da bi nastopali čez zamrznjena finska jezera. Finska letala so stalno v zraku ter nadzirajo delovanje sovražnika. Finci streljajo tudi na zamrznjena jezera ter razbijajo ledeno skorjo, s čemer sovjetskim vojakom onemogočajo napredovanje po teh jezerih. Zadnja poročila od me-

sta Salla vele, da se sovjetske čete tamkaj še vedno umikajo in da so Finci Sovjete ponekod vrgli že 90 km daleč nazaj.

Oslo, 27. dec. AA. DNB: Po vesteh iz norveškega izvora preprečujejo veliki snežni zameti vse borbe na bojišču pri Petsamu. Temperatura se giblje povprečno na 30 stopinj Celzija pod ničlo. Ta temperatura preprečuje funkcioniranje motoriziranih oddelkov.

Helsinki, 27. dec. AA. Havas: Danes je sovjetsko letalstvo izvedlo več bombardiranj v notranjosti Finske. 22 ruskih letal je v Abo vrglo 50 bomb, od katerih pa je večina padla v morje. V Rihimakiju in Ilemelinu so metala prav tako bombe, vendar je škoda neznatna. V Tampere je 15 sovražnih letal vrglo okrog 50 bomb, ubit pa je bil samo en civilist, dva pa ranjena. V Lahtiju so ruska letala poskušala bombardirati industrijsko središče, ki se nahaja v severnem delu doline Vuoksi. Šest sovjetskih letal je poskušalo leteti nad Viborgom, vendar pa so jih lovska letala pregnala prej, preden so Sovjeti mogli metati bombe. Pri teh bombardiranjih je sovjetsko letalstvo izgubilo eno letalo.

Letalski boji nad Severnim morjem

London, 27. dec. t. Reuter poroča: Angleška letala so nad Severnim morjem naletela na nemška letala. V nastalem letalskem boju je bil en nemški bombnik, tipa Dornier, večkrat zadet. Eno angleško letalo je nad Severnim morjem napadlo dva nemška rušilca ter štiri manjše nemške patrolne ladje. Pozneje je isto letalo napadlo skupino drugih nemških patrolnih ladij, ki jih je bilo sedem. Pilot poroča, da je eno patrolno ladjo zadel z bombo. Angleška letala, ki so se udeležila teh bojev nad Severnim morjem, so bila štiri, ki pa so se vsa nepoškodovano vrnila domov. Nemci pa so imeli tri letala, tipa Dornier, poškodovana.

Uspešno pomorsko vojskovanje francoskih sil

Pariz, 27. dec. t. Reuter poroča: Izvidniške patrle na obeh straneh so prav živahno delovale med Mozelo in Saarom. V zadnjih treh tednih so francoske patrolne ladje uspešno napadle dve nemški podmornici. Med temi francoskimi patrolnimi ladjami je bil tudi sloveči rušilec »Sirocco«, ki mu poveljuje kapitan Larrailleuse, ki je s svojim rušilecem potopil že v manj ko enem mesecu tri nemške podmornice.

Bivši sovjetski poslanik na Finskem ustreljen v Moskvi

Helsinki, 27. dec. o. Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da je bil bivši sovjetski poslanik v Helsinkih ustreljen. K temu poročilu pravijo, da so Sovjeti ustrelili poslanika zaradi tega, ker je bilo njegovo poročanje nezadostno, ko je poročal sovjetski vladi, da se Finska ne bo branila v primeru sovjetskega napada. Ta boj, ko se je vrnil v Moskvo, je bil obsojen in še isti dan ustreljen.

Nemško-sovjetski železniški sporazum

Berlin, 27. dec. AA. DNB: Glede vesti o železniškem sporazumu med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo poudarjajo na merodajnem mestu, da je ta sporazum zelo pomemben mednarodni akt, ker vsebuje celo vrsto osebnih tarifnih in drugih konvencij. Med drugim sporoča ta sporazum neposredni nemško-sovjetski blagovni promet preko 9 raznih obmejnih točk. Promet preko teh točk se je že začel. Prvi večji prevozi obsegajo v prvi vrsti žito in rudninska olja. Nova direktna nemško-sovjetska tarifa ima v glavnem za temelj prejšnje nemško-poljske in nemško-sovjetske-poljske konvencije. Za celo vrsto raznih važnih proizvodov, in sicer za žitarice, mineralna olja, parafin, železo in jeklo, lanena in sorodna predvsa so določene posebne tarify olajšave. Končno je bil sklenjen sporazum o skupnih obmejnih železniških postajah.

Žrtve potresa v Turčiji

Ankara, 27. dec. t. Reuter poroča: Notranji minister se je odpeljal v notranjost Anatolije nadzorovat reševalna dela, ki so potrebna po silni potresni katastrofi, ki je zadela te kraje. Nemogoče je povedati, koliko je vseh človeških žrtve in koliko stvarne škode je povzročil potres. Brzjavne in telefonske zveze so na več krajih pretrgane. Glavna mesta v vzhodnem delu Anatolije so deloma v razvalinah. Mnogo vasi pa je docela razdejanih.

Drobne novice

Bruselj, 27. dec. AA. DNB: Stavka v belgijski rudarski industriji se širi dalje. Zdaj stavka skupno 45.000 rudarjev.

Washington, 27. dec. AA. Stefani: Zunanje ministrstvo zanika vesti tujih listov, da bo baje prišlo do prekinitve diplomatskih stikov med Združenimi državami in Sovjetsko Rusijo.

Carigrad, 27. dec. AA. Havas: Nekateri tuji listi so objavili vesti, da so nemške in sovjetske banke v Turčiji dobile navodila, naj konec januarja prihodnjega leta prenehajo delovati. V dobro poučenih krogih pa izjavljajo, da je do takih informacij prišlo na temelju napačnega tolmačenja odpusta oseba, katero so banke imenovanih držav izvršile zaradi nazadovanje poslov.

Kam s pokvarjenimi otroci

Maribor, 27. decembra.

V Sloveniji imamo dve vzgajališči za pokvarjeno mladino. Na Selu pri Ljubljani je banovineško vzgajališče za dečke, za deklice pa vzdržujejo šolske sestre iz Slovenske Bistrice s pomočjo in pod nadzorstvom banovine posebno vzgajališče v Črncih pri Dravogradu. Pokazalo pa se je, da sta obe vzgajališči za sedanje potrebe dosti pretesni. Posebno vzgajališče za dečke na Selu pri Ljubljani je tako prenapolnjeno, da ne more sprejeti niti enega gojenca več. Četudi je vzdrževalna zanj zagotovljena. Je pa to važno vprašanje, važnejše, kakor morda maresikaj drugo, za katero se še najdejo uredstva. Kako potrebno bi to bilo, kaže primer, ki ga imamo sedaj v Mariboru.

Mariborska mestna občina ima na svojem območju 12 otrok, ki bi jih bilo treba nujno dati v vzgajališče. Sedaj je še čas, in morda bi se ti otroci v zavodu primerno vzgojili v koristne člane človeške družbe. Če bodo ostali brez primerne vzgoje, bodo čisto gotovo zašli na elabo pot ter bodo zrastle iz njih okoreli zločinci. Posebno je pereč slučaj mladega fanta, ki je naravnost nevaren za svojo okolico. Občina se je na vse načine trudila, da bi tega fanta sprejeli v vzgajališče na Selu. Toda vse prizadevanje je bilo dosedaj zaman, ker je vzgajališče prenapolnjeno. Da bi ga vendar izolirali, ga je mestna občina opravila naprej v Vajeniški dom. Toda tam bi bil kaj kmalu napravil pravo revolucijo ter pokvaril vse fante. Ni preostalo drugega, kakor zadnje uredstvo, policijski zapor, kjer imajo fanta že 14 dni. Seveda ni to način, da bi se dečko spravil na pravo pot in primerno vzgajal, toda zaenkrat druge izbire ni bilo, dokler se ne najde zanj prostora v vzgajališču.

KULTURNI OBZORNIK

Narodno gledališče proslavi nocoj 150 letnico prve slovenske igre »Županove Micke« v Linhartovem jeziku

150 letnica prve vpriporitve slovenske igre je dogodek v našem kulturnem svetu, ki se ga je časopisje že spomnilo in s primernim poudarkom opozorilo javnost nanj.

28. decembra bo poteklo 150 let, kar je prvič izpolnila celotna igra v slovenskem jeziku gledališki večer v Deželnem Stanovskem gledališču v Ljubljani, kjer so do tedaj nastopale le nemške in italijanske pevske in igralske skupine.

Anton Linhart, mož iz Zoisovega uplivenega kroga, je oskrbel prevod nemške Richterjeve igre »Die Feldmühle« in jo postavil z družbo svojih prijateljev v našem jeziku na naš oder.

Linhartu in njegovemu krogu, — zavednim poborcem za Slovenstvo in slovensko besedo — se je posrečilo dokazati, da je tolikanj zaničevani »jezik hlapcev in deklet« vendarle sočen in živ ter zmogel prav tako dobro in dojmljivo izraziti vsa človeška čustva kakor kak drugi. Zgodovinsko neizpodbitna resnica je, da je Linhart s svojo »Županovo Micco« ustvaril osnovo slovenski dramatiki in tako postavil temelj našemu gledališču.

Dejanje »Županove Micke« kaže zmago kmečkega zdravja in premetenosti nad aristokratom, ki skuša pridobiti kmečko dekle. Maščevanje župana očeta in Anžeta-ljubimca, dveh pristnih kmečkih korenin, nad privilegirano družbo aristokratov, ki si neumestno lasti neke pravice, — je krona te priske igre, iz katere diha mnogo »Gorenjskemu slavčeku sorodnega duha«.

Naš kmet, človek z odprtmi, odkritim srcem in vedro naravo, dobričina, dokler mu nihče neče nič zlega, a zvihačen, odločen in pripravljen udariti, kadar mu kdo sega v pravice, živi v tej igri z živim utripom naše krvi. Prav tako pa kaže

tudi »gospodar« vse značilne znake svoje vzgoje in omike v deloma prikupni, deloma neprikupni obliki.

Okolje, ljudje, dejanje, vse ustvarja živo sliko Linhartove dobe.

V proslavo visoke obletnice naše vpriporitve »Županove Micke« jo bo igrala nova Drama danes zvečer, točno 150 let po krstni predstavi. Za vse, ki se zanimajo za postanek in razvoj naše književnosti in gledališča, bo ta predstava zanimiva predvsem kot literarno izročilo, posebno ker ji bo dal originalni Linhartov jezik, v katerem bo igrana, svojevrsten zvok in mik.

Kakor vsega, kar prinese kako odersko delo posebnega, tako se je naš igralski ansambel z režiserjem dr. Kreftom na čelu, lotil tudi te igre s prav posebno vno, saj pomeni originalna govorica v nji zanj novo in prav gotovo ne lahko nalogo. Enotna izvedba Linhartove govorice ni možna, ker se tudi on sam ni držal samo gorenjske, temveč je mešal včasih tudi kakšno dolensko obliko v svoje besedilo, — kar pa srečujemo pri vseh takratnih slovenskih pisateljih. Vsekakor pa bo prevladovala gorenjska izgovarjava, ker se godi dejanje v kamniški okolici. Igralci, ki igrajo kmečke vloge, bodo narečje bolj poudarjali kakor oni, ki igrajo gospode.

Če gledamo vaje za to vpriporitev, moramo priznati, da je ta naša prva igra sočna in polna našega pristnega kmečkega humorja. Ne moremo se upreti svojskemu čaru te narodne igre in jo sodoživljamo z vse prostodušnostjo, ki smo jo začutili v sebi ob prvih besedah, ko se dvigne zastor, in ki so pomenile pred 150 leti zmago slovenske besede na slovenskih tleh in rojstvo slovenske dramatike.

Poglavitna plat je kajpak opis vojaških operacij v svetovni vojni, saj so jo sestavili sami vojaški pisatelji. Geološko-geografski del je bolj šibak in tudi nemotodno urejen. Največja hiba je pa imenovanje. Seestavljač poglavja »L'alto leonzo« je gotovo imel pred seboj avstrijske vojne zemljevide, sicer bi ne mogel pisati Sava-Wurzen, Sava-Wochein ali pretvoriti Achomitz v Acomizza; goro Peč imenuje Pec-Ofen kot eno ime; Ovčji potok je Rio Vucadolina; za Rajbež uporablja tu Ajbl tam pravilno italijansko ime Cave del Predil. Nadalje tolmači, da se vrh pri Tolminu Mte Cavalla po slovensko imenuje Kavala vrh (sic!); rio Tolminca, da se slovenski naziva Tolminski — (t. j. Tolminski); Mte Fumo, da je slovenski Vohu (v resnici Visoki ogel); Mte Grad (najvišji vrh volčanskih Rutov), da je v slovenski usti Krad vrh (sic!). Ta nesmisel imenovanja, kjer se nemška, že itak iz slovenske popačenja imena še enkrat napak prebrnejo, bi se morala urediti.

Dosti pravilneje bi bilo slovenska imena tako pisati, kot jih ljudstvo izgovarja ali pa vsaj poskrbeti za točno odgovarjajočo prestopo. V knjigi sami naletiš na tak zgljed, kjer pravilno razlaga poestanek imena Krn. Ponesrečena pa je razlaga imena Zabnic, it. Camporosso (t. j. Rdeče polje), češ, da je ime iz turških ali napoleonskih časov, ko je ondo teklo dosti krvi...

Hydrografia in poglavje o naseljih je očitano na brzo roko. V oddelku »Italiianstvo zgornje Posa« je v par stavkih opisano preseljevanje narodov, »ko so Benetke in Langobardi vtisnili deželi romansko-latinski pečat. Vei vpadalci so izginili, obdržali so se le Slovani, ki so ohranili trde navade starih nomadov. (?)«

Avstrija da je tik pred vojno podpihoval Slovenec, češ, naj zavzamejo italijanske boljše pozicije v upravi in trgovini. Tako, da se je pričelo umetno doseganje, povzročeno po oblasteh in po kleru (!)«.

Ti stavki so povzeti iz etarih brošur. Bolj samostojno in pravičnejše gledanje se nadaljuje, ko pravi, da »danes je ta vznemirajoči vpliv ponehal in da Slovenci segajo v Furlanski nižini do črte, ki loči gorati svet od nizine«.

Lepo je opisan značaj: »Slovinci so mirni, delavni, gostoljubni, prijazni in globoko verni, zdravi in zmerni. Kulturna etopnja je precej visoka. Analphabetizem je izginil že pred leti. Priznati je treba, da je ta pisatelj-vojak (major Danon) gledal na naše ljudi brez političnih oči. Čudno pa je, da se na str. 208. bere: »Ni hiše, kamor bi ne prihajal časopis. V večjih krajih so čitalnice, pevski zbori, igralske družine, telovadne organizacije, katerih duša sta učitelj in kurat. Zelo ljubijo glasbo in petje. V dolgih zimskih večerih se staro in mlado zbira ter se z vno v mojstrovino uči pesmi svojih najljubših pesnikov«.

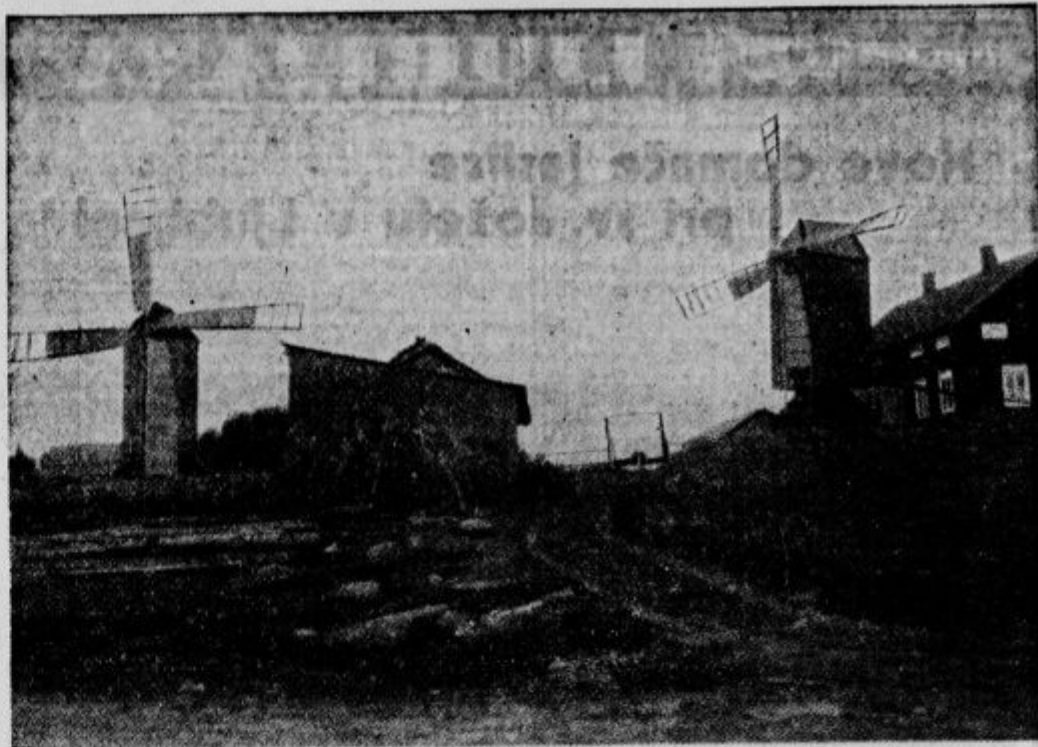
Tako lepo je opisano kulturno življenje slovenske vasi zgornje Posa. Morda je pisatelj hotel zajeti le preteklost in je pomotoma pisal v eadanjku?

Na koncu knjige so itinerarji in pa seznam odlikovancev iz svetovne vojne.

R. B.

V Ljubljani se mudi za praznike dr. Antal Nemeth, višji vladni svetnik, ravnatelj Narodnega gledališča v Budimpešti, višji režiser budimpeštanskega radia.

Laureat v gledaliških vedah, umetniški ravnatelj, režiser. Rojen v Budimpešti 19. aprila 1903. Študiral na univerzi v Budimpešti, Berlinu, Münchnu. Sodeluje pri številnih dnevnih in revijah kot članikar in gledališki kritik. Trenutno (sc. 1934) urejuje budimpeštansko leposlovno revijo »Napkelet«, ki je ena izmed najvažnejših na Ogrskem. Praktično režijo je študiral na berlinskem »Theaterwissenschaftliches Institut«. Po končani študiju je prevzel vodstvo gledališča v Szegedu. Njegove režije in inscenacije so osvojile kritiko in občinstvo, ker so bile zajete na docela nov način. V Szegedu je organiziral prvo razstavo moderne scene scene umetnosti. Lastne osnutke inscenacij Goethejevih del je razstavil pod skupnim naslovom »Ein ungarischer Goethe-Cyclus« v Berlinu, Münchnu in Kölnu. Udeležil se je tudi gledališke razstave v Vratislavi z inscenacijami Hauptmannovih del. Organiziral je razstavo osnutkov inscenacij Pirandella, Bontempellija, Sem Benellija, D'Annunzia itd., ki jih je razstavil tudi na Triennali v Milanu. Pripravlja obširno delo o etnotni zamisli inscenacije vseh Verdijevih oper (Ciclo unghere delle opere di Giuseppe Verdi). Objavlja kakih sto kritičnih člankov o gledaliških problemih in objavil v knjižni obliki: Kritični članki o estetski scene umetnosti (Budapest 1928), Gledališka enciklopedija (2 zvezka, Budapest 1930), Goethe und die moderne Bühne (München 1932), »Tragedija

Mlini na veter, tudi ena izmed značilnosti finske pokrajine (z Aalandskih otokov)

Usoda 12. olimpijade je zapečaten

Napovedujejo »seameriške športne igre«

Še nekaj deževnih in zopernih mesecev nas loči od tistega poletja, ko bi se morala začeti 12. olimpijada. Toda usoda te olimpijade je zapečaten. Nič bolj ni vesela kot je bila usoda 7. olimpijade, ki bi morala biti l. 1916 v Berlinu; pa je ni bilo; s štiriletno zamudo — l. 1920 — in v mnogo bolj skromnem obsegu je bila v Antwerpnu. Tudi 12. olimpijade ne bo, vsaj l. 1940; kdaj pa bo pozneje in kje, pa seveda še nihče ne ve.

Za mesto 12. olimpijade so se najprej potegovali Japonci, da bi bila v Tokiju. Pa so se medtem zapletli v vojno s Kitajci in niso upali, da bi mogli toliko svojih ljudi vpreči v to organizacijo. Medtem pa so Finci pred stalnim olimpijskim odborom prodrli in izbral je za mesto 12. olimpijade njihovo glavno mesto: lepe in mirne Helsinke daleč gori na severu. Vse priprave so bile v najlepšem teku, toda posegla je vmes — »višja sila«, sama vojna in vsi upi so šli po vodi. Kakor hitro so bili trije največji narodi Evrope zapleteni v vojno — Nemčija, Francija, Anglija — je bilo takoj jasno, da je olimpijada zelo tvegana. Nato je prišel še napad na Finsko samo in danes že vemo, da l. 1940 olimpijade ne bo, ne v Helsinkih ne kje drugod. Finski olimpijski odbor sicer kakor vsemu svetu v brk objavlja, da so napačne vse vesti, ki pravijo, da se je razšel, da torej še posluje; toda za olimpijado je treba še veliko drugega, poslovanje olimpijskega odbora ne zadostuje.

Šport zaradi tega po svetu še ni zamrl, čeprav je usoda 12. olimpijade marsikakega športnika pripravila ob dobro voljo. Večina športnikov pa je danes v vojaških suknhaj, tudi po premožnih

neutrlnih državah, zato vneto goje svoje športne panoge nekaj kilometrov za fronto. Nekatera vojaška oblastva so svojim vojskam poslale cele skladownice nogometnih žog, da se športniki ne bi preveč odtujili svoji priljubljeni panogi. Angleški vojaki so vzeli s seboj, ko so odhajali v Francijo cele zaboje žog in palic in športnih čevljev in danes vneto goje svoje športe na meji. V Nemčiji prirejajo nogometne tekme kot nekdanj, celo meddržavne z moštvimi neutrlnih držav. Tako je šport po zunanjih razmerah prisiljen zaščit skorve ves v nogomet, vse druge panoge, ki zahtevajo večje poglobitve, pa takorekoč počivajo in opazovalci, ki jih uči tudi skušnja zadnje svetovne vojne, napovedujejo, da bo tudi v tej vojni športna raven upadla, kakor je v prejšnji.

Zato se bo razlika med Evropo in Ameriko, kjer se šport nemoteno razvija naprej in je bil že od nekdanj na večji višini kot v Evropi še bolj pokazala. Amerika se zelo trudi, da bi svoje športnike v prihajajočem letu odškodovala za izostalo olimpijado in da bi ta odmor v reprezentanci evropskega športa izrabila za to, da bi priredila takomenovane »pan-ameriške igre«, ki naj bi zbrale v ameriških stadionih športno mladino z druge strani zemeljske krogle. Ako jim bo šlo vse po sreči, bodo v resnici l. 1940 prvič imeli priliko organizirati to veliko športno prireditve, po kateri ameriški športni krogi že dolgo hrepene. Morda bo marsikaj evropski športnik z majhno nevoščljivostjo zasledoval potek te prireditve, toda iz Evrope se jih bo najbrž moglo udeležiti le malo.

ŠPORT

Pravilna smučarska oprema

Zopet smo v novi smučski sezoni. Začetniki si sedaj nabavljajo smučsko opremo, izvežbani pa jo izpopolnjujejo. Namen teh vrstic je, pri izbiri smučske opreme svetovati in pomagati.

Predvsem je treba omeniti, da je med začetniki splošno razširjeno napačno mnenje, da smučar trpi zaradi mraza in da zato obleka ne more biti dovolj topla. Če pride potem tak strokovno opremljen začetnik na bele poljane, ga že po prvih vajah oblije pot, tedaj začne preklinjati in se počasi izsuši iz svojega »polarnega drevesa«. Najprej odvzame tri šale, potem štiri puloverje, debelo podloženo norveški suknjič in se končno v sami srajci in hlačah vozi ter se sedaj seveda v resnici prehladi. S svojo eskimsko obleko je dosegel prav nasprotno kot je hotel, namreč, da bi se zavaroval proti mrazu. Kolikokrat je že nestrokovna oprema začetnika za vedno zagrenila smučanje, namesto, da bi v njem zbudila veselje do tega najlepšega športa. Še nekaj je važno: smučska oprema lahko služi svojemu namenu študij ni draga. Kolikokrat se sliši: »Ta šport ni zame, oprema je predraga.« Če bi dotični vedel, kako malo stane v resnici smotrna oprema, bi bil gotovo že davno začel s smučanjem. Tako se je pa mnogo ljubiteljev tega športa po nepotrebnem izgubilo zaradi strahu pred izdatki. Naslednja sestava opreme upošteva smotrnost in cenost.

1. Smučske hlače. Dolge norveške hlače (zgoraj in spodaj široke) so v zadnjih letih nadomestile klasične ali napete hlače (Keil- ali Spannhosen), ki so bolj praktične. Te hlače so zgoraj široke in omogočajo popolno gibljivost. Na bedrih se zožijo, tako da se po načinu starih madžarskih hovenških hlač tesno prilagajajo medem nad gležnji. Prednosti: pri smuku (Abfahrt) ne frotajo, v spodnjem koncu se jih ne prijemlje sneg, končno pa so tudi bolj estetske. Majhnim ljudem pa najbolje pristajajo angleške pumprice. (Knickerbockers.)

2. Izbrati je treba gladko kamgarnasto blago, a čemer se prepreči lepljenje snega. Praktične barve: temno-modro, rjavo, sivo, črno; za bolj izvežbane, ki ne padajo prečesto so svetlejša barve praktične in za oko prijetne. Blago naj ne bo predebelo in zlasti ne pretežko. Pri vzponu ovira vsak gram, ki je odveč. Vsake stane, vsaj kolikor toliko za vodo nepremočljivo pumprice so uporabne.

3. Smučarski suknjič. V splošnem ima prednost vsak veterani jopič. (Windjacke), vsak anorak pred smučskim suknjičem. Tako imenovani norveški jopič, čisto še debelo podložen, je pri pravilnem gibanju preveč neroden. Razen tega se veterani jopiči in anoraki v pasu mnogo bolj prilagajajo hlačam in zapirata s tem pot vodi, snegu in vetru. Za silo pa zadostuje vsak športni jopič.

4. Smučski čevlji. Ni treba, da so elegantni in pa okrašeni z množicami jermen ali celo modni kombinirani čevlji. Najbolj važno je, da so lagodni (raje preveliki), ne pretežki in predvsem, da ne nenuščajo vode. Da bi se vezavi smučski čim bolj prilagajali, naj bo podplat spredaj štiriozlat, peta pa zadaj globoko vdolbena. Sicer pa je mogoče vsake stare gozdarice za nekaj dinarjev predelati v smučske čevlje.

5. Perforirane sme biti predebelo in pretežko, saj nismo na Severnem tečaju. Priporočljiva sta lahka človeka' na odru« (Budapest 1934). Sodeluje pri številnih ogrskih in inozemskih strokovnih listih in revijah. Predaval je večkrat o praktičnih in teoretskih gledaliških problemih v Nemčiji in Franciji. Sedaj je ravnatelj budimpeštanskega Narodnega gledališča in režiser v budimpeštanskem Komornem gledališču, glavni režiser pri budimpeštanskem radiu. Predaval na Convegno Volta v Rimu 1934; Theater, Film und Radio. Razgovor z njimi bomo prinesli prihodnjič.

volna in flanela. Porabna pa je vsaka neprelahka srajca, razen svilneni. Povrhu nogavic je nujno potrebno obleči še en par kratkih volnenih nogavic, zato je treba izbrati široke čevlje.

6. Pulover ali sviter: ne predebel, pa tudi ne pretanek. Rokavi naj bodo dolgi, spomladi pa zadostujejo tudi kratki. Vrat ni treba, da je pokrit, ker ga veterani jopiči in anoraki dovolj varujejo. Barva in vzorec po okusu. Fantacija in moda se lahko tu izživita.

7. Pokrivalo, najbolj praktično pokrivalo je čepica s ščitom, ki ima pritrjene zaščitne dele za ušesa. Ugovarjati tudi ni klobuku s posebnimi ščitniki za ušesa. Če veterani jopiči ali anoraki nimata kapuce je nujno potrebno vzeti s seboj volneno kapo, ki v snežnem meteku varuje lica in ušesa.

8. Rokavice: volnene ali z volno podloženega usnja. V splošnem greje palčnik boljše kakor navadna rokavica. Zelo praktično je, če se pod palčnike oblečejo še čisto tanke navadne rokavice, tako, da roke ne postanejo mrzle, tudi če slečemo palčnike (pri jedi, mazanju itd.).

9. Smučli: za začetnika nekoliko krajše in lažje, za izvežbanega pa daljše in težje. Njihova dolžina naj odgovarja dolžini telesa plus navzgor iztegnjene roke do zapestja. Ni treba, da so iz hickoryja (norveški specialni les), ali kakšnega drugega dragocene lesa, saj jih bomo itak enkrat zlomili. Na vsak način pa je tudi tukaj treba bolj paziti na solidnost kakor pa na okraske in lepo zunanost. Izvežbanemu smučarju je brezpogojno priporočljivi jeklene robove, ne skodlojujo pa tudi začetnikom.

10. Stremena: čim bolj preprosta — tem boljše. Najbolj priljubljena je hutfeldova strema (Hutfeldbindung). Za tekmovalce je zelo koristna utorna pritrditev (Stemmlochbefestigung), ker daje nogi večjo gotovost. Sijajna, za razvajanje telesa sta tako imenovana pernski natezalci in kandahar streme (Bildstretstrammer in Kandaharbinding).

11. Palice: lahke in ne predeleže z usnjeno ali gumijasto glavico in z dolgimi usnjenimi pentljami. Kročni širok iz slame ali aluminija. Debele in predeleže palice so dobro uporabne za preskoke; na smučišču in pa pri smuku pa samo ovirajo in zato niso priporočljive.

12. Maže: posebna vrsta za vzpon, posebna za vzpon, posebna za smuk pri suhem in posebna še pri mokrem snegu; spomladi tudi klister. Tudi nekatere univerzalne maže so zelo dobre za vzpon in za smuk.

13. Nahrbtnik ali telečnak, kroknjak: se mora čvrsto oprijemati hrbita zaradi smuka. Zelo dober je z nahrbtnim stojalom iz trstike ali iz aluminija.

14. Najvažnejše pravilo za začetnika: ne kupuj svoje opreme sam ampak vzemi s seboj znanca, ki je dober smučar in upoštevaš zgoraj navedenih tri-najst točk.

Dr. Frano Casny.

Naša smučarska literatura

V letošnji zimski sezoni je Smučarski klub Ljubljana za svojo desetletnico izdal lično 100 strani obsegajočo brošuro, kjer so s članki in strokovnimi razpravami prispevali naši najboljši strokovnjaki.

Knjiga je potrebna ne samo za povprečne smučarje, temveč tudi za tekmovalce, kjer najdejo navodila za trening; za smučarske funkcionarje in sodnike, kjer najdejo važne prispevke za svoje delo. V knjigi je praktično razloženo tudi novo računanje za alpsko kombinacijo, ki ga je zvezna skupščina letos uvedla. Cena knjigi je samo 10 din. Dobiva se pri g. Kürner Oskarju, firma Gorec, Ljubljana.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Slovenska kolesarska zveza. (Službeno.) Danes, v četrtek, ob pol 8 zvečer sklicuje novoustanovljena Slovenska kolesarska zveza svojo širšo sejo vseh odbornikov v prostorih gostilne »Pri Ivanu« (nasproti »Daj-Dama«). Aleksandrova c. 6. Zaradi izredne važnosti dnevnega reda se pozivajo vsi, da se seje sigurno in pismoštevilo udeležijo. — Predsednik.

Vilko Fajdiga: Otroci božji

Najlepše voščilo za praznike nam je poklonil Vilko Fajdiga s svojo knjigo »Božji otroci«. Iskrena in topla je njena beseda kot voščilo nedolžnega otroka očetu in materi. Poleg tega pa vsebinsko sveža in polna, da ne ostane samo pri lepi besedi, marveč ti napolni srce z onim najtišjim mirom, ki si ga želiš. Zato bi rad nevsiljivo tudi Tebe, ki to bereš, rad nanjo opozoril in Ti jo privoščil kot najlepši dar za praznike.

Po svojem osnovnem tonu so »Božji otroci« premišljelna knjiga, ki vsebuje, kot je že prej napovedalo knjižno oznanilo, misli, ki jih podaja neutrudljivi voditelj lastnih organizacij KA za učiteljice in nameščence ob duhovnih vajah in obnavah. Zelo bi se pa zmotil, kdor bi knjigo zaradi te usmerjenosti, kar vnaprej obsojdi, češ, že vem, kaj vsebuje: običajne strašljive govore o drobnosti človeka v primeri z Bogom, o grehu kot upor uboga človeškega črvička, o peku in vičah itd., kot so nam več ali manj ostali v spominu od teh ali onih duhovnih vaj ljudskega misijona. Zmotil bi se, pravim, kajti ta knjiga postavlja duhovno obnovo na višjo ravnilo, na ravnilo nadnaravnega položaja, ki ga ima po krstu vsak kristjan. To je njena prva posebnost in odlika.

Večkrat se sliši nekakšna rahla graja čez duhovne vaje, češ da so premalo »krščanske«, to se pravi, da nas premalo popeljuje v skrivnostne čare božjega kraljestva. Programatično geslo po vojne krščanske mladine o otroštvu božjem je tipalo za nečem podobnim. Priznati pa moramo, da se nam je sveža vsebina tega gesla posušila in nam je ostala samo lepa lupina prazne besede. Zato so nam ostajale mnoge vrednote krščanstva življenjsko mrtve, mnogi močni nagibi brez moči, mnoga sredstva popolnosti tuja in neprijetna.

Fajdigova knjižica nam skuša odkopati te skrite zaklade. Ze uvodno premišljanje postavi na visoko podlago: Bog — oče, jaz — njegov otrok, ne pa kot smo vajeni: Bog — stvarnik, jaz — njegova stvar. Cisto jasno je, da na tej ravnini takoj, že v drugem premišljanju, srečamo Jezusa, svojega božjega brata, v tretjem pa svojo mater — Marijo. To plemstvo božje mi posreduje Cerkev (4. pogl.). Zdaj, ko poznamo, kako zelo sem povišan, mi gre bolj do srca zahteva, da ne zatajim Očetovega rodu (5. pogl.) in vse bolj občutim grozo izgubljenega raja v lastni duši (6. pogl.: o grehu) ter se skesan obračam k Očetu (7. pogl.). Po tem žalostnem izletu se z veseljem izročam v daritvi Bogu (8. pogl.), vzljubim duhovnika, ki me Bogu približuje (9. pogl.) in vse brate in sestre v Kristusu (10. pogl.). Po tej svoji notranji rasti je knjižica nekaj novega v naši na-božni literaturi, posebno srečna in originalna pa je uvrstitve posebnega poglavja o duhovništvu. Pa o tem naj govore podrobne strokovne ocene!

Druge posebnosti in za nas novost Fajdigove knjige je, da nam posreduje nekaj francoske religioznosti. Pisatelj se pogosto sklicuje na francoske duhovne voditelje. Iz njihovih citatov, kot potem iz vse knjige, veje bolj prirčen, neposreden, otroško ljubezniv duh, ki ga mi Slovenci po naravi morda imamo, a smo ga pod vplivom nemške literature nekoliko zatajili. Zato se knjiga bere kot bi se otrok pogovarjal z materjo, le da bo prepogosto imenovan pisatelj koga morda nekoliko motilo v tej domačnosti. Ker je Fajdiga med prvimi na poti božje domačnosti v našem duhovnem slovstvu, bo tu pa tam ostala kakšna lepa misel še oddaljena, ker še nimamo pravega izraza in načina, da bi popolnoma neprislusno govorili o vzvišenih krščanskih skrivnostih. Saj je ob njih celo božjemu Učeniku odpovedala človeška govorica (Nikodem) in je Janez skoraj ječjal v opisovanju otroštva božjega (1, 13). Če v Fajdigovi knjigi upoštevamo zgoščeno misli — kar je tretja velika odlika — potem moremo biti tudi njegovega načina pripovedovanja veseli.

Ce iščeš miru, vzemi v roke »Božje otroke«, če ne veš, kaj bi primernega poklonil za božič prijatelju, dijaku, akademiku, kaj mu to knjižico! Stane vez. samo 24 din, broširana pa 16 din. Založilo jo je vodstvo Mar. družb, dobiš jo pa lahko v knjižarnah. Vesel jo boš Ti in Tvoji. J. O.

Zanimiv vodič po zgornjem Posočju je izdala v 4. izdaji »Consoziazione turistica italiana« (bivši Touring Club) pod naslovom »Sui campi di battaglia« (na bojnih poljih) s podnaslovom »Guida storico-turistica« (Zgodovinsko-turistični vodič, 272 p., 8a).

Ker se tiče slovenskih obmejnih krajev in ker hoče podati tudi zgodovinsko sliko, bodo vsakogar zanimala mnenja izražena v knjigi.

„Jaslice božje - kako ste lepe“

Jaslice — najstarejši krščanski božični običaj

Spet se družine zbirajo ob jaslicah, ki so otrokom neekaljeno, blaženo veselje, odraslemu pa se tudi skoro milo stori ob njih. Jaslice so božič, brez njih bi bili ti prazniki mrtvi. Do Svečnice bodo oetale v hišah, vse ta čas ohranjajo božično razpoloženje.

Ta navada je med kristjani že silno stara. Ze v katakombah so v skromni obliki poznali upodabljanje Kristusovega rojstva in dogodkov v Betlehemu. Važno za praznovanje božiča in postavljanje jaslic pa je bilo l. 354., ko je bil božič prvič postavljen na dan 25. decembra — prej so ga namreč praznovali obenem z Razglašenjem Gospodovim 6. januarja. Na ta prvi božič so v Rimu v cerkvi Santa Maria Maggiore postavili velike jaslice, pred katerimi je papež Liberius imel božično mašo. Novo pobudo za postavljanje jaslic je dal prenos rečnih jaslic iz Betlehema v Rimu, ki ga je ohranil papež Teodor I. Te sv. jaslice so v dragoceni omari postavili v cerkvi Marija ob jaslicah. Maria Praesaepe) v Rimu in jih vsako leto ob polnočni maši pokazali vernikom.

Ljudska navada pa so jaslice postale šele mnogo pozneje in eicer jo je najbolj razširil sveti Francisek Asiški l. 1223. je v gozdu ob vasi Grecio postavil v naravi jaslicpred katerimi je vernikom govoril o pomenu božičnega praznika. Upodabljale so se vse svete osebe in pastirji, kakor jih imajo še danes vsake jaslice. Kmalu so jaslice preko Švice zašle v severne dežele. Razširile so se po vsej Evropi in so se obdržale vse do cesarja Jožefa II., ki je med mnogimi drugimi svojimi neslanimi reformami prepovedal tudi postavljanje jaslic. Vendar to navada ni odpravilo, ker je že preveč med ljudstvom prešla k naravi božičnega praznovanja.

Največje in najbolj razkošne jaslice pa so postavljali v Italiji, predvsem v dobi renesance. Odlične meščanske družine so tekmovalle med seboj, kje bodo imeli najlepše jaslice. Na nekaterih je bilo po več sto figur, ki so bile razpostavljene po krasnih pokrajinah. Tudi na dvorih so jih postavljali. Kralj Karol III. Neapelski je dal v svoji tovarni porcelana izdelati figure iz porcelana, kraljica s svojimi dvornimi damami pa je šivala obleke za nje. Takrat se je razvila tudi navada, da so se na svetli dan porodniki in znanci najbolj obiskovali, da so si drug pri drugem ogledali jaslice in jih občudovali. (Pri nas ravno nasprotna navada: na svetli dan se ne hodi po hišah, ker na ta dan

tudi Marija in Jožef nista nikamor šla; pač pa je toliko več ljudi na cesti na sv. Štefana dan). V naslednjih dobah se je ta navada postavljanja jaslic v Italiji precej pozabila, sedaj pa spet zelo obnavlja.

V Tirolih so se jaslice razvile v celo ljudsko umetnost. Ker je tam vedno cvetelo rezbarstvo, so bile tudi figure na jaslicah iz lesa, umetno izrezljane in povsem v tirolskem duhu. Pri tem niso postavljali samo oseb, ki so v neposredni zvezi z božičnimi dogodki, ampak so upodabljali tudi dogodke iz poznerega Kristusovega življenja. Tako je bilo včasih na nekaterih po 100 kipcev in še več. Najslavnejše tirolske jaslice, ki jih hranijo na Dunaju, imajo nad 400 kipcev in 25 stavb. — Prav

tako se je postavljanje jaslic razvilo v ljudsko umetnost na Bavarskem. Tudi pri nas se jaslice podedujejo od roda v rod. Vsak rod pa jim doda kako novo pridobitev in tako so vedno zanimive in žive. Doba tistega domisljavega prosvetljenstva, ki je omalovažujoče zametavalo vse, kar je bilo preproste in ljudske, je že za nami. Povsod se spet poraja hrepenenje po nenarejeni prijetnosti in preprostosti in v tem razpoloženju vstajajo tudi jaslice, najbolj otroško preprosto znamenje božičnega veselja.

Novo mesto

Božično, pri kateri so bili obdarovani vsi učenci, je priredila v proslavo 10 letnice obstoja državna meščanska šola v Novem mestu. Da je prireditev tako lepo uspela, so pripomogli kr. banska uprava, Pomladek Radečega križa in številni dobrotniki. Upraviteljstvu šole vse priznanje za lepo socialno akcijo!

Poslovila se je zadnje dni pred božičem od nas gđ. Rus Alojzija, meščanskošolska učiteljica, ki odhaja na novo službeno mesto. Gospodična je bila vzor krščanske vzgojiteljice naše mladine, zelo pa jo bosta pogrešala tudi Katoliška akcija deklet in Dekliški krožek v Novem mestu, za katere se je žrtvovala vseh pet let službovanja na meščanski šoli v Novem mestu z vso nesebičnostjo. Gospodični želimo na novem mestu mnogo blagoslovov.

Radeče pri Zidanem mostu

Nagla smrt. Dne 22. decembra je nenadoma, začet od srčne kapi umrl v 61. letu starosti gospod Jakob Mrak, orožniški vodnik v pokoju. Pokojni je bil pred leti v Radečah osem let nastavljen kot vodja orožniške postaje. Kasneje je služboval v Bogeni. Ko je bil upokojen, se je s svojo zvesto življenjsko spremljevalko, ženo Urško, ki je radeška domačinka, preselil nazaj v Radeče. Za časa svojega službovanja v Radečah se je ljudem tako priljubil, ker je bil moč krepkega značaja, poštenjak ter vzoren zakonski mož, da ga bomo ohranili v častnem spominu. Naj mu eveti večna luč, njegovi soprogji pa naše iskreno sožalje.

Silvestrovanje. Prosvetno društvo »Kmetška knjižnica v Radečah« priredi silvestrovanje s petrim sporedom dne 31. decembra t. l. ob 8 zvečer v dvorani novega Prosvetnega doma. Prireditev bo pri pogrnjenih mizah.

Kranj

Dva požara. V Senčurju pri Kranju je zopet gorelo. Posedniku Beliharju so otroci podtaknili ogenj in mu je pogorelo del gospodarskega poslopja, v katerem je bilo spravljeno seno in dva voza. — Naslednji večer pa je gorelo pri mežnarju v Britofu pri Kranju. Zaradi slabega dimnika so se vnele saje in je pogorela vsa streha ter seno, ki je bilo spravljeno na podstrežju. Gasilci so preprečili, da se požar ni razširil dalje.

Litija

Okrajni cestni odbor v Litiji. Dne 20. decembra t. l. ob 9 popoldne je bila v Litiji seja okrajnega cestnega odbora. Seje se je udeležil tudi litijski okrajni načelnik dr. Gregorin. Sejo je vodil načelnikov namestnik g. Pevec Ignacij iz St. Vida pri Stični. Takoj po otvoritvi seje so odborniki okrajnega cestnega odbora počastili spomin umrlega cestnega načelnika g. Koprivnikarja Emila. Nato je bila volitev novega cestnega načelnika. Za novega načelnika je bil soglasno izvoljen g. Mahkovec Andrej, posestnik iz Litije.

Prosvetno društvo v Litiji priredi tudi letos silvestrovanje pri pogrnjenih mizah z bogatim sporedom, na kar naše prijatelje že sedaj opozarjamo! — Prosvetno društvo v Litiji bo imelo svoj redni letni občni zbor v dvorani Ljudskega doma v Litiji na Novega leta dan ob 3 popoldne.

Jesenice

Gledališko društvo »Aljaž« ponovi dramo v treh dejanjih »Plavž« v nedeljo, 7. januarja 1940 ob 3 popoldne.

Mesnice bodo na Jesenicah zaprte v nedeljo, 31. decembra in na novega leta dan.

Brivnice bodo na Silvestrovo do 5 popoldne odprte, na novega leta dan bodo vse dan zaprte.

Veselo Silvestrovo priredi v Krekovem domu gledališka družina »Aljaž« v nedeljo, 31. decembra ob pol 9 zvečer. Bogat spored, poln humorja in veselja.

Požar, ki je prejšnji teden uničil gospodarsko poslopje g. Smoleja na Murovi in mizarso delavnico g. Rudolfa Smoleja, je bil od zlobne roke podtaknjen. Skodo, ki jo je povzročil požar, cenijo nad 40.000 din. Zavarovan je bil le za malenkostno vsoto. Tragično je, da je lastnik mizarso delavnice g. Smolej ravno pri vojaki — doma mu je pa ogenj uničil vse, razen dveh tudi poškodovanih strojev. Mladi mojster se je komaj dobro razvil v obrti, pa mu je maščevalna roka uničila načrte. Oblast se trudi, da izsledí požigalca.

Murska Sobota

Gospodarski tečaj, ki jih bo organizirala banska uprava skupno s kmečko zvezo po Prekmurju, se bodo pričeli 28. decembra na Tišini, naslednji dan pa bo tečaj v Rakičanu. Na tečaju bodo predavanja o vzreji mlade živine, o negovanju zdravja pri živini in o kulturnem in socialnem življenju slovenskega kmeta.

Lep uspeh našega umetnika. Razstave »Lade« v Ljubljani se je udeležil tudi prekmurški slikar g. Karel Jakob. Njegovo sliko »Mater« je priobčilo v izredno posrečeni reprodukciji belgajsko »Vremec«, vsi obiskovalci pa so se lahko prepričali, da je to delo ena najboljših slik na razstavi.

Ob grobu župnika Jož. Roglja

Zvonovi so vabili k zorni sv. maši, a Vas, gosp. župnik, ni bilo, da bi kakor vedno točno in dostojanstveno stopili pred oltar. — Vaša čista, plemenita duša je odhitela v objem svojega Odrašenika! Skromno, kakor ste prišli med nas, ste tudi odšli. Vaša nenadna smrt, g. župnik, Vas nikakor ni presenetila, saj ste živeli življenje svetnika, a nam, Vašim zapuščenim ovčicam, je pa resna pridiga skozi življenje: »Bodite pripravljene, ker ne veste ne dneva ne ure!« Sveta Terezika Vas je pred petimi leti k nam poslala, a na praznik svete Barbare ste nas zapustili in odšli po tako zasluženo plačilo! Vaše življenje je bilo povezano z gorečnostjo v zveličanje duš in v pobožni molitvi! Na razpolago ste bili vedno, vedno v spovednici in usmiljen do siromakov, skrbeli ste za lepoto hiše božje. — Gostili ste cvetlice, da ste kinčali oltarje, vili valiče sveče, da goorele v čast božjo. Kot velik častilec Brezmadežne ste skrbeli, da se je majniška pobožnost opravljala čim slovesneje, vsak dan ste nosili Najsvetejše na oltar nebeške Matere. Koliko duhovne sreče ste nam s tem napravili! In sedaj, ko ste srečni pri Jezusu, Vas prosimo, odpustite nam vsa razžaljenja! Naj nas Vaš sveti mašniški blagoslov spremlja in osrečuje! Naša zemljica Vam bodi lahka! Ko Vaša sveta duša obhaja svoj prvi sveti večer nad zvezdami, ko odmeva po nebesih »Slava Bogu na višavah«, prosite tudi za nas, revne zemljane, obilo svetločnega miru! Daj Bog, da kakor Vi, tudi mi z Vami poveličani vstanemo k večnemu življenju!

Hvaležni dobnavski farani.

Otroški kotichek

SLON SAMBO

(207) »To pa dobro dene,« je podgana hvaležno dejala in se ulegla v svoj kotichek, da bi se odpočila. Medtem je bil dolgi Jan odšel na raziskovanje. Ko je bil že Sambo v bližini, ga je moral na vsak način dobiti in spregovoriti z njim. In zares se mu je posrečilo. Sambo je stal baš pri potoku. »Pomagaj nama vendar, ljubi, dobri Sambo!« je milo zaprosil. »Glej, da izgineš, sicer te potunkam v vodo!« je zatrobil Sambo in Jan se je moral brez uspeha vrniti.

(208) Filip in dve podgani sta na pol poti čakala Jana. Kako so se razveselili, ko je slednjič prišel k njima! »Zdi se mi, da je danes hudó nasajen,« je rekla ena od podgan. »Tu je le eno: potrpeti!« — »Potem, potem se morava pa potrpljenja še naučiti,« je dejal Jan in je odšel z njima.

Lov z letalom

22. Eno noč v ječi.

»Kakšnih zločinih!« jezno vikne Tim, a Jock ga ustavi.

»Čakaj, Tim, bom jaz govoril!« »Govorjenje vama ne bo prav nič pomagalo!« ga jezno zavrne stražnik. »Vlom je zločin, če ne vesta! Ali sta pripravljena iti lepo mirno z nama?«

»Se en trenutek!« reče Jock ponosno in odločno. »Vlomila sva v to koč, ker sva bila sestradena in vsa premrla. Mislim, da to ni zločin.«

»Če bi bilo res, potem bi ne bil,« reče stražnik hladno. »Zdi se mi pa, da sta se zadnjič prav tako izgovarjala.«

»Zadnjič!« odvrne Jock. »Saj sva vendar danes prvič v življenju na tej obali!«

»Salament, kako ta pobalin nesramno laže!« se razhudi še možak v modrem jopiču.

Tim se ni mogel več premagovati.

»Kdo laže?« Besedo nazaj!« je zavpil.

»Tim, lepo te prosim, brzdaj sel Gospod stražnik, poslušajte! Zadnje noč naju je tukaj iz lanše izkrcal možak, ki je ukradel merepitske smaragde. Lovili smo ga z letalom, a se nam je izmuznil in potem sva se midva vtihotapila na njegovo lanšo. Odkril naju je in zato tukaj izpostavlil. Poskusila sva priti v vas, pa je vihar odrezal jezik. Bila sva lačna in premražena, zato nama ni preostajalo drugega, nego tu poiskati strehe in živčati. Sva pa seveda pripravljena, plačati vso odškodnino.«

Stražnik je malo pomislil, potem pa se prezirljivo nasmešnil. »Glej, kaj vama vse prav pride! A vendar moram reči, da bi si bila lahko kaj pametnejše izmislila.«

»Če je pa resnica, bi budalo!« vzkipi Tim. To je pa tudi stražnika pogrelo. »No prav, pa naj bom budalo. A toliko pameti imam

vendar še, da lahko ločim resnico od budalosti. Že drugič je bilo vmlomljeno v to koč in jaz sklepam, da sta tudi prvičrat vlomila vidva. Pa naj bo kakorkoli. Zdaj vaju vzamem s seboj in zaprem v luknjo, jutri se bosta pa lahko zagovarjala pred gospodi in upam, da vama en mesec ne odide.«

Fanta sta sprevidela, da je vsako dokazovanje odveč, zato sta šla mirno v čoln, slabo stvarco, ki jo je gonil starinski motor. Bilo je že popolnoma temno, a čolnar je očividno dobro poznal vse potokove ovinke in tako so v pol ure prišli do pristanišča. Drugih ljudi ni bilo videti. Stražnik, ki ga je tovariš klical za Tibbettsa, ju je odpeljal na stražnico in ju pahnil v edino celico, ki se je z njo dičila. Jock je pa še zadnjič poskusil s stražnikom govoriti.

Rekli ste, da najine zgodbe ne verjamete. Ali ne bi zato hoteli brzojaviti gospodu Finchu Hanleyu v Colchester? On vam bo povedal, da nisva lagala.«

A Tibbetts je bil še vedno jezen. »Se prav nič ne mudi, jutri je tudi še en dan!« je zarezal nazaj, zaloputnil vrata v ječi in jih zaklenil.

»Osel, kronanik!« je izbruhnilo iz Tima.

»E, kaj bi se jezili!« je miril Jock. »Saj sva zdaj na boljšem! Sva vsaj na celinici!«

»Kaj nama to koristi, ko sva pa zaprta in ta norec še brzojaviti ne mara!«

»Če noče on, bo pa kdo drugi,« se namuzne Jock. »Tim, ali imaš svinčnik?«

»Imam. Čemu ti bo?«

»Takoj boš videl,« reče Jock in stopi k oknu.

Držalo je na vaško cesto, a bilo čvrsto zamreženo.

»Aha, bi se rad zmazal ven, kaj ne?« zagode Tim.

»Mi še v glavo ne pade!« Tibbetts jima je pustil svečo. Pri njeni

luči je Jock začel nekaj čečkati na listek, ki si ga je iztrgal iz svoje belečnice. Tim ga je pozorno opazoval.

»Tim, dva šilinga mi moraš dati.«

Tim mu izroči novca, potem pa vzdihne: »No, zdaj nama ostane samo še en šiling in devet penov.«

Pri školkiji v kotu celice je bil košček rumenega mila: Jock ga je vzel in vanj potisnil oba novca, pa tudi listek je pritrtil nanj.

»Brzojavka je gotovo zelo dolga,« poizveduje Tim.

»Ne. Za brzojavko bo samo en šiling, drugi pa za tistega, ki jo bo oddal.«

»Ki bo pa najbrž oba šilinga lepo spravil, brzojavko pa raztrgal,« napoveduje Tim, a Jock se ne da oplasiti. Počaka toliko časa, da pride nekdo po cesti. Tedaj pa milo zažene skozi okno tako spretno, da prileti možaku prav pred nogo. Ta ga pobere, začuden bulji v listek, potem pa vse skupaj vtakne v žep.

»Stavim ne vem kaj, da je tvoja brzojavka izgubljena,« se zasmee Tim, Jock pa reče samo: »Spat pojdiva!«

Postelje so bile trde, a čiste, zato sta fanta kar dosti dobro spala, čeprav sta že podnevi počivala. Naslednji dan je ob osmih zjutraj prišel stražnik Tibbetts in jima prinesel zajutrek, ki ni bil kdo ve kaj, a se ga nista branila.

»Zasliševanje bo ob enajstih,« je še z vso strogoostjo dostavil, nato pa ju pustil pri miru. Jock pa ni mogel mirovati. Hodil je po tesni celici gor in dol in večkrat stopil k oknu. Bilo je krasno jutro, ki je napovedovalo vroč dan. Minute pa so lezle počasi kakor ure.

V cerkvenem zvoniku je ura udarila deset in odmev se še ni razgubil, ko mu je sledilo brnenje v daljavi.

»Letalo!« je vzkliknil Jock.

»Ne vem pa, zakaj bi moralo biti baš Finchovo.«

»Saj tudi jaz tega ne mislim,« je priznal Jock.

Brnenje se je oddaljilo in fanta sta čakala. A nič se ni zgodilo.

»Res ni bil Finch,« je nazadnje ugotovil Jock.

Četr pred enajsto se je prikazal v popolni uniformi Tibbetts in ju peljal ven. Jocku in Timu je bilo mučno, da jima je obleka blatna in od morske vode umazana. Res jima je sledilo nekaj paglavcev, ki so delali opazke o njuni vnanjosti. Pa stisnila sta zobe in šla na županstvo, ki je bilo obenem sodnja.

Sodna soba je bila v prvem nadstropju, kjer so za mizo sedeli trije gospodje. Prvi je bil župan, zastaven trgovec. Drugi je bil polkovnik Carver, s kratkimi sivimi lasmi in sivimi brkami; držal se je kakor da ima kol v hrbtu. Tretji je bil pa plemeniti Waveney, gospod Walter Whitney, izmed vseh treh po videzu še najbolj človeški. Jocka in Timu je Tibbetts posadil na zatožno klopo, nato pa povedal svojo zgodbo. Rekel je, da je bilo v ptičarjevo hišo zdaj že drugič vmlomljeno. Prvič so pokradli denar in živčati, to pot pa je on pravočasno zagledal luč, šel tja in tatova zgrabil, preden sta mogla odnesti pete. Čelnar je kot priča potrdil Tibbettsove izjave.

Zdaj so pozvali Jocka, da govori. Povedal je svojo zgodbo kratko in jasno. Polkovnik Carver ga prekine: »Rekel si, da sta vidva zalozovala tatu z letalom, ne?«

»Ne, gospod. Rekel sem, da sva se peljala z letalom, ki ga je pa vodil pilot Finch Hanley.«

Polkovnik se je namrdnil. »Vsa ta storija se mi zdi strašno malo verjetna. Kaj pa vi pravite, gospod župan?«

»Ljudi jaz sem vaših misli.«

»Jaz pa nisem tako trdno prepričan,« se oglasi gospod Whitney. »Smaragdi so bili namreč res ukradeni in tudi gospoda Hanleya omenja časopisi.«

Dobijo se v vseh boljših trgovinah z urami

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ščitovanjski oglas 3 din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši snesek za mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka črtna vrstica po 3 din. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti suamko.

Službe iščejo

Absolventka
gospodinske šole, pridna in poštena, želi službo kot pomočnica gospodinj, ker bi se rada izpopolnila v kuhinji. — Naslov v vseh poslovaln. »Slov.« pod št. 21.055. (a)

Kmečki fant
zdrav in pošten, vajen konj in vsega kmečkega dela. Išče službo v ljublj. okolici. Naslov v upravi »Slovenca« pod 21.015. p

Ženska
srednjih let, dobra kuharica in šivilja, išče službo. Najrajši k duhovnemu gospodu. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 19.838. (a)

Zasluzek

Zastopnike
dobro vpeljane pri speerijah na debelo in drobno, sprejemem, event. stalno plačo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Papraka« št. 21047.

Službo določa

Gospodična
s perfektnim znanjem italijanske se sprejme k otrokom. Ponudbe na oglasni oddelček »Slovenca« pod »Takoje«, 21091.

Tehnik
s srednje-tehnično šolo, se sprejme kot kalkulacant v neko tovarno kovinskih predmetov. — Ponudbe v navedbo plače poslati v podružnico »Politike«, Novi Sad pod znakom »Za Vojvodino«.

Denar

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40

Kupimo

Vsakovrstno zlato
srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah
A. BOŽIČ, Ljubljana
Franciškanova ulica 3.

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 3

Radio

Seibt - super - radio
za razvajanega poslušalca, 5 cevn, 7 okrožij, 2 valovne dolžine, po 3300 din, model 1940. — Zastopstvo: Ludvik Ileršič, Ljubljana, Rimska cesta št. 13.

Objave

Preklie
Podpisani Brtoncelj Jože, del., Sv. Duh št. 22, obžalujem in prekleujem, kar sem neresničnega in žaljivega govoril o Zihri Antoniji in Zihri Anici, šiviljah, Sv. Duh št. 14, in se jima zahvaljujem, da sta odstopili od tožbe. Brtoncelj Jože.

Razpis

Cerkveno predstojništvo Bučka razpisuje službo organista in cerkovnika. Prednost imajo obrtniki. Nastop takoj. Oglasiti se do dne 5. januarja 1940.

Zahvala

Iskrena zahvala vsem, ki so počastili našo 89 letno zlato mamico, gospo

Marijo Moll

z zadnjim obiskom, obsuli z najlepšimi venci in šopki ter spremili na njeni zadnji poti. Iskrena zahvala čč. gg. duhovnikom za zadnje duševno okrepcilo in tolažljiv nagrobni govor. Posebna zahvala vsem, ki so nas v najtežjih dneh s sočustvovanjem osebno ali pismeno tolažili. Bog plačaj vsem!

Trbovlje-Ljubljana, 27. decembra 1939.

Globoko žalujejo rodbine:
Moll, Vodusek, Kuhar.

MARKOVE KAPLJICE

so že 150 let preskušane in priznane kot najboljše zdravilo za želodec proti bolečinam, napetosti, pomanjkanju teka itd. Če ste bolni na želodcu, pišite takoj! 1 steklenica Din 22.—

GRADSKA LJEKARNA
ZAGREB, Gornji grad, Kamenita 11.

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblek nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Domači mlin
za motorni pogon, prodaja Ivan Podgoršek, Ptuj, Breg.

Sani
eno- in dvovprežne, tapetirane - poceni prodam. Zorc, Ljubljana, Tyrseva cesta 36. (1)

Zaklane purane, kokoške
pitane, očistene, zaboji po 10 kg 140 din; sveža jajca, zajamčena, 720 komadov 760 din - franko postaja - razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Pozor!
Blago za damsko in moške obleke Vam preskrbi na obroke zastopnik Novak, Ljubljana-Viš, Predjamska 25. — Zahtevajte vzorce!

Čitajte »Slovenca«

Smoking
dobro ohranjen, prodam. Ant. Jesse, krojaštvo, Gradišče 13.

Vnajem

ISČEJO:
Trgovski lokal
iščem za 1. april 1940 ali prej na Tyrsevi ali Miklošičevi cesti. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Centrum« 21.039. (m)

ODDAJO:
Pension z gostilno
v lepem prometnem kraju Gorenjske, v neposredni bližini Bleda, oddamo v najem s 1. majem 1940. Ponudbe v upravo »Slov.« pod šifro »Pension« 19955

Stanovanja

ODDAJO:
Stanovanje
obstoječe iz sobe, sobice in kuhinje, se odda takoj. Orlova ulica 7.

Posvetva

Enonadstropno hišo
v Ljubljani prodam. Poizve se: Zapuže 4. (p)

Krasna stavbna parcela
za rimskim zidom, 1158 m², vrtno obdelana, ograjena, napredaj. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 21.040. (p)

Lepo vilo ali pension
na Gorenjskem, 1 uro do Radovljice in 2 uri peš do Bleda, 11 sob, garaže, gospodarsko poslopje ter elektrika in vodovod — takoj prodam. Ponudbe poslati v upravo »Slov.« pod šifro »Pension« 19956

Prodamo ali v najem
oddamo stanovanjsko hišo, enonadstropno, v Žužemberku; stanovanjsko hišo, enonadstropno, z velikim trgovskim lokalom, sredi trga; žago in mlin ob Krki v Žužemberku; veliko, močno zidano poslopje sredi trga, primerno za skladišče ali obrt. Ponudbe na Hranilnico in posojilnico v Žužemberku.

Natečaj

Komanda vojnega zrakoplovstva sprejme v službo

dva diplomirana filozofa fizikalno matematične skupine ali gozdarsko-agronomska inženirja

kot pogodbeni uradniki za zrakoplovno meteorološko službo, z letno nagrado 30.000 din, ki se po čl. 8. Uredbe o znižanju prejemkov državnih in samoupravnih uslužbencev št. 37.420/1 z dne 17. sept. 1935 zniža za 6%. Podrobni pogoji objavljenega natečaja se lahko vidijo v tekoči številki »Službenih novin« in »Službenega vojnega lista«, zainteresiranci pa jih dobe lahko brezplačno za osebno uporabo, če jih zahtevajo po pošti. Končni rok za prijavo je 23. januar 1940.

Pisarna Osebnega odseka Štaba vojn. zrakoplovstva
Zemun, V. Dž. br. 35.863, 22. dec. 1939.

Jožef Žekar

dekan, nadžupnik in duhovni svetnik v Rogatcu

Pogreb blagega pokojnika bo v sredo, 27. t. m. ob 10. Priporočamo ga v pobožno molitev. V Rogatcu, dne 25. decembra 1939.

Dekanijska duhovščina.

NOVI G-3 PLAŠČI

za tovorna vozila in avtobuse

odporni proti toploti, vzdržljivi in ekonomični

GOOD YEAR

Dotrpel je naš ljubljani soprog in skrbni očka, gospod

Umnik Ivan

Pogreb bo v petek, dne 25. t. m., ob 14 iz mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, dne 27. decembra 1939.

Žalujoče rodbine: Umnik, Ivanc, Bučar

V globoki žalosti naznanjamo tužno vest, da nas je nenadoma zapustila naša dobra mama, stara mama in tašča, gospa

Emilija Jakin

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek, 29. decembra, ob 3 popoldne iz hiše žalosti, Stožice 78.

Žalujoče rodbine Jakinove

Potrtega srca javljam, da je moja preljuba soproga, sestra in teta, gospa

Terezina dr. Tertnikova

roj. Peterca

po kratki in hudi bolezni, dne 24. decembra 1939 ob pol devetih dopoldne, previdena s sv. zakramenti, mirno v Gospodu zaspala.

Predrago rajnico smo dne 26. decembra ob treh popoldne pri Sv. Križu položili v rodbinsko grobnico k večnemu počitku. — Sveta maša za rajnico se bo darovala v sredo, dne 27. decembra, v frančiškanski cerkvi pri glavnem oltarju ob osmih zjutraj.

Prijateljem in znancem, ki so pokojnico spremljali na zadnji poti ali preostalom izrazili svoje sožalje ali se udeležili svete maše, bodi iskrena, prisrčna zahvala!

Predragi rajnici — časten spomin!

V Ljubljani, dne 27. decembra 1939.

Dr. Ivan Tertnik, profesor v pokoju, in sorodniki

LJUBLJANA

Nove domače jaslice pri sv. Jožefu v Ljubljani

V dobi svetovnega sovraštva, rušenja in uničevanja nas božične jaslice najlepše spominjajo na oni božji mir, ki prihaja v sprejemljiva in pripravljena blaga srca. Zato so se nam prav v letošnjem letu jaslice še posebno priljubile in vidimo, kako ne samo cerkve in domači domovi, temveč tudi trgovine, razstave in izložbe krasijo svoje prostore z njimi.

Tudi cerkev sv. Jožefa v Ljubljani je dobila za letošnje božične praznike lep okras: nove, velike jaslice, primerne njenemu ogromnemu prostoru. Neimenovana dobrotnica, ki je že prejšnja leta omislila več figur za jaslice, je letos dala izdelati veliko oljnatno sliko za ozadje, ki predstavlja Betlehem po zgodovinski verodostojnosti v pristnem orientalskem koloritu. Slika obsega prostornino 8 m x 2 m in jo je mojstrsko izdelal priznani cerkveni slikar Friderik Jerina v Mengšu po navodilih in vzorcih bibličnega strokovnjaka, ki se je sam mudil v Betlehemu in na licu mesta študiral zgodovinsko ozadje. Tako ima slika že sama po sebi arheološko in realno vrednost. V sredini se nam odpira kraj, kjer stoji sedaj cerkev Jezusovega rojstva. Od nje vodi še dandanes skozi starodavna mestna vrata cesta v Jeruzalem in Hebron. Proti levi se vzpenja višina Kalvarije; še bolj proti robu slike se dvigajo gore Judovske pušave,

v ozadju pa se blešče v večerni svetlobi Moabitke gore. Proti desni strani se nad dolino, kjer opazimo pristični jutroški zidani vodnjak, dviga beduinska vas, današnji Bet-Ta-amir. Višine pa prehajajo v gorovje, kjer stoji razvaline Heroduma, in se zgubljajo v ozadju tako imenovane Frankovske gore z mavzolejem Heroda Velikega. Pred sliko je ogromni prostor 16 kvad. metrov izpolnjen s plastično idealizirano pokrajino in betlehemske votline, ki je 1 m visoka in obdana z raznimi izrezbanimi figurami, po 60 cm visokimi. Tu ne manjka zanimivih pastirskih prizorov, označilnega angela, črede ovac itd. Tudi te figure so pristno domače delo slovenskega kiparja Dragotina Hrovata iz Domžal, ki je napravil že mnogo posrečenih kipov po naših cerkvah. Vsaka figura teh jaslic je umetnina zase, ki učinkuje po svoji izvirnosti, barvitosti in živahnosti. Nove jaslice so posebno pri večerni razsvetljavi izredno učinkovite, lepo delo domače pridnosti in podjetnosti ter bodo starim in mladim nudile obilno užitek, božičnega veselja in pobjude. Po novem letu se pridružijo posebno dragocene opremljene figure sv. Treh kraljev z razkošnim spremstvom, ki bodo še povečale celotni učinek dragocene pridobitve naše domače umetnosti. Jaslice ostanejo v cerkvi sv. Jožefa razstavljene do svečnice.

I Lepe božičnice. Že v soboto je bila v stari občinski priručna božičnica, ki jo je priredila mestna občina, prav tako pa je bila lepa božičnica v Zavodu za raziskovanje in zdravljenje raka. V nedeljo pa je bila lepa božična priručnica ob pol štiri popoldne v Zavetišču sv. Jožefa. Za božičnico je prispevala mestna občina in je bil navzoč tudi ljubljanski župan dr. Adlešič z gospo, predsednik socialnega odbora, stolni župnik in kanonik dr. Tomaž Klinar ter načelnik socialnopolitičnega urada H. Svetel. Po cerkvenem nagovoru superiorja Gregorja Flisa je spregovoril župan dr. Adlešič in v lepih besedah orisal težnje mestne občine, da bi vse take velike družine, kakor je ta v Zavetišču sv. Jožefa, lepo preživele božične praznike. Za tem je župan še razdelil bogata in lepa božična darila navzočim bolnikom, nakar sta se mu zahvalila v imenu vseh Minka Tomazin in Janko Kogovšek. Domači pevski zbor je zapel več božičnih pesmi. Za zaključek je bil na majhnem odru igran »Slovenski božič«, ki ga je po narodnih napetih upeljal Matija Tomc. — Ob pol 5 je bila lepa božičnica tudi v mestnem zavetišču za one, mogle v Japljevi ulici, kjer je prav tako župan dr. Adlešič razdelil stanovanjem lepa božična darila, ki so prav vsem napravila veliko veselje. — Za revne družine in njihov božič so letos v Ljubljani prav tako požrtvovalno poskrbele številne Vincencije in Elizabetne konference. Že dolgo časa so zbirale denarna sredstva in darove, pred prazniki pa so v svojem okolišču razposlale velike zavoje družinam za božič. Konference sicer niso prirejale božičnic, pač pa so s svojimi darovi mnogim revnim družinam omogočile, da so praznovale veselo praznike doma. Karitativna zveza pa je iz fonda banske uprave obdarila veliko število družin z otroki, katerim je poslala zlasti najpotrebnejše, kakor obleke, perilo obutev in drugo.

I Akademski Elizabetina konferenca je v okviru »Savice« priredila lepo božičnico. Bogato je obdarovala otroke mnogih najrevnejših predmestnih družin, ki so se zbrali v lokalni »Savici« pri okrašenem božičnem drevesčku in jaslicah. Zapeli smo par božičnih pesmi, se malo povsneli z njimi pri čaju in potici, jih obdarovali z obleko, jestvinami in šolskimi potrebščinami. Vsem cenjenim darovalcem, ki so tako velikodušno prispevali, da je akcija čim lepše uspela, se prav lepo zahvaljujemo.

I Lep vsakoletni običaj Prostovoljne gasilske čete Ljubljana-mesto. Tudi letos je priredila božičnico in obdarila lepo število otrok, katerih očetje so gasilci in če je potrebno prostovoljno stavijo svoje življenje na kocko v tej naporni službi, ki ne vedo ne ure ne dneva. Oni streme za geslom: Bližnjemu v pomoč, domovini v dobro! Tej lepi skromni slavnosti je prisostvoval zastopnik g. predsednika mestne občine ljubljanske g. načelnik Salehar in tajnik gasilske župe ljubljanske mesto g. Robežnik, G. poveljnik Pristovšek in za-

stopnik g. predsednika mestne občine sta na mlade obdarovance imela kratek nagovor, da tudi oni sledi svojim očetom v prostovoljni, težki in naporni gasilski službi, nakar je sledilo obdarovanje. Četna uprava se vsem darovalcem, ki so pripomogli k tej obdaritvi, najlepše zahvaljuje.

I Zamrznjene vodovode tali brez razkopavanja zidu z električnim aparatom Avgust Čokert, kipear, vodovodni instalater, Gregorčičeva ulica 5, telefon 24-70.

I Seja občinskega sveta ljubljanskega bo v četrtek ob 5 popoldne v sejni dvorani na magistratu. Na dnevnem redu so naznanila predsedstva, štiri leta mestne uprave, poročila finančnega odbora, ki obravnavajo izplačilo »nabavnega« prispevka mestnim uslužbenecem in delavcem ter od 100—150 tisoč dinarjev od volila pokojnega Josipa Villana v korist Akademije znanosti in umetnosti. Dalje so na dnevnem redu še poročila gradbenega odbora, poročila kulturnega odbora, poročila tržarinskega odbora in poročila personalnopravnega odbora.

I Nogavice, rokavice — Karničnik, Nebotičnik. I Naval v bolnišnico. Ker so pred prazniki mnogi počakali in hoteli prebiti božič doma, je zato sedaj tem večji naval bolnikov na ljubljansko bolnišnico. Pa tudi med prazniki je bilo sprejetih nekaj bolnikov in na praznik sv. Stefana je bil sprejet tudi bolnik, ki je dobil tekočo številko 34.000. S tem je ljubljanska bolnišnica že potolkla vse svoje dosedanje rekorde. Ker je bilo samo v sredino do 6 zvečer sprejetih nad 120 novih bolnikov, je tekoča številka zadnjega, ob tej uri sprejeta bolnika že narasla na 34.164. Prav gotovo je, da bo v letošnjem letu dosegla bolnišnica celo 35.000 bolnikov.

I Nesrečen padeč. Včeraj popoldne je hudo snežilo in je bilo zaradi tega vstopanje in izstopanje iz vagonov precej nevarno. Tako je spodrsnilo na glavnem kolodvoru 22 letni Ljudmila Novak iz Podsmreke pri Ljubljani, ko je hotela vstopiti na dolenski vlak. Pri padcu si je zlomila desno nogo in so jo prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

I Tatova sveč sta se ujela. Skoraj vsako leto slišimo pritožbe, da tako za praznike vseh svetlih kakor tudi za božič neznani izumovci kaj radi odnašajo sveče z grobov. Tudi letos je na božični večer pokopališče pri Sv. Križu lepo žarelo v luči čudovitih svečk, ki so jih sorodniki prižgali na grobovih svojih dragih rajalcev. Ob pol 2 ponoči, ko ni bilo nobenega obiskovalca več na pokopališču, sta opazila pokopališki uslužbenec Pavel Sušter in vrtnar Aleš Anton, da se za spomeniki sredi pokopališča premikajo neznanci. Takoj sta zasledila, da so to najbrž tatovi in jih začela zasledovati. Tatovi so jo mahali proti novemu pokopališču in hoteli uiti čez zid. Zasledovalca sta jih že ekoraj ujela, ko je eden od tatov oddal proti njima štiri strele iz samokresa. Sušter in Aleš sta se ec-

Ponos francoske filmske umetnosti

Ne zamudite tega sijajnega filma!

EDUARD VII. in njegova doba

Najboljši umetniki francoskega filma: Eduard VII.: Viktor Francos, Kraljica Viktorija: Gaby Morlay, Kraljica Aleksandra: Arlette Marchal, Kitchener: Jean Galand, Chamberlain: Jean d'Yd, Clemenceau: Jacques Baumer

Kino Union ob 16, 19, in 21.15

veda skrla za nagrobni spomenik in je od tam Sušter oddal na bežeče neznance tri strele iz strašne pištole. Neznanci so nato zbežali proti Novim Jarsam, pač pa so že na begu na pokopališču iskali vrečo, v kateri je bilo okrog 10 kg z grobov nabranih svečk. Ker je bila vreča dobro skrita, sta jo Sušter in Aleš pustila ležati in obvestila policijsko stražnico. Napravljena je bila zaseda in v ranem jutru sta se v rešnici priplazila dva fanta na pokopališče in krenila naravnost proti mestu, kjer so tatovi pustili vrečo. Ko sta jo hotela odnesti, sta bila prijeta. Spočetka sta sicer tajila, ker so pa našli pri enem od njih celo samokres, sta se udala. Izdala sta tudi tretjega, ki jima je pomagal pri čednem poslu.

I Vlom v stanovanje. V soboto ponoči so neznanci vlomili v stanovanje Draga Češnika na Večni poti. Ker domačih ni bilo doma, so temeljito pregledali stanovanje in odnesli 1000 din vredno zlato zapesno uro in 1000 din vreden fotografski aparat znamke »Voigtländer-Bessac«. Privoščili so si tudi nekaj za božič pripravljenih sladkarij.

Celjske novice

c Širše seje okrajne JRZ za celjski okraj, ki je bila včeraj popoldne v Domu, se je udeležilo nad 100 posameznih funkcionarjev krajevnih organizacij. Sejo je vodil predsednik okrajne JRZ senator g. Alojzij Mihelič. Po pozdravnih besedah je podal poročilo o sedanjem političnem položaju senator g. dr. Kulovec Fran, za njim pa je govoril o organizaciji banovinskih tajnik JRZ in bivši poslanec g. Marko Kranjc iz Maribora. Oba govornika so navzoči nagradili za važna poročila s ploskanjem, nakar se je razvila debata. Govora je bilo tudi o hmeljarskem zakonu, katerega osnutek je pred dnevi g. ban podpisal in je bil osnutek že poslan v Belgrad, dalje o potrebni spremembi lovškega zakona i. dr. tako o našem slovenskem katoliškem tisku, kateremu se vse premalo posvečamo pozornosti, o predavanjih itd. Seja se je zaključila ob pol 1. popoldne.

Kam s pokvarjenimi otroci

Maribor, 27. decembra.

V Sloveniji imamo dve vzgajalnici za pokvarjeno mladino. Na Selu pri Ljubljani je banovinsko vzgajališče za dečke, za deklice pa vzdržujejo šolske sestre iz Slovenske Bistrice s pomočjo in pod nadzorstvom banovine posebno vzgajališče v Črnečah pri Dravogradu. Pokazalo pa se je, da sta obe vzgajalnici za sedanje potrebe dosti pretesni. Posebno vzgajališče za dečke na Selu pri Ljubljani je tako prenapolnjeno, da ne more sprejeti niti enega gojenca več, četudi je vzdrževalnina zanj zagotovljena. Je pa to važno vprašanje, važnejše, kakor morda mareskaj drugo, za katero se še najdejo sredstva. Kako potrebno bi to bilo, kaže primer, ki ga imamo sedaj v Mariboru.

Mariborska mestna občina ima na svojem območju 12 otrok, ki bi jih bilo treba nujno dati v vzgajališče. Sedaj je še čas in morda bi se ti otroci v zavodu primerno vzgojili v koristne člane človeške družbe. Če bodo ostali brez primerne vzgoje, bodo čisto gotovo zašli na slabo pot ter bodo zrastle iz njih okoreli zločinci. Posebno je pečeč slučaj mladega fanta, ki je naravnost nevaren za svojo okolico. Občina se je na vse načine trudila, da bi tega fanta sprejeli v vzgajališče na Selu. Toda vse prizadevanje je bilo dosedaj zaman, ker je vzgajališče prenapolnjeno. Da bi ga vendar izolirali, ga je mestna občina napravila naprej v Vajeniški dom. Toda tam bi bil kaj kmalu napravil pravo revolucijo ter pokvaril vse fante. Ni preostalo drugega, kakor zadnje ereditno, policijski zapor, kjer imajo fanta že 14 dni. Seveda ni to način, da bi se dečko spravil na pravo pot in primerno vzgajal, toda zaenkrat druge izbire ni bilo, dokler se ne najde zanj prostora v vzgajališču.

m Duhovščino lavantinske škofije opozarjamo na tečaj, ki bo 28. in 29. decembra. Na sporedu bo tudi razgovor o delu katoliškega tiskovnega društva.

m Protest Umetniškega kluba proti zvišanju cen papirja. Umetniški klub v Mariboru je vložil na ministrstvo trgovine in industrije v Belgradu odločen protest zaradi nameravanega zvišanja cen za papir, ker je to zvišanje samo špekulacija na račun narodne prosvete. Klub poziva vse prosvetne organizacije, da prav tako vložijo svoj protest.

m Zahvala predstojništva zavoda šolskih sester. Omenjeno predstojništvo in vodstvi obeh zavodovih šol se iskreno zahvaljuje vsem dobrotnikom, ki so pripomogli, da je bilo na zavodu obdarovanih za božičnico 80 učenk in za Miklavža 29 otročičev iz otroškega vrta. Za božičnico so prejeli otroci darove iz rok prevzvišenega g. škofa, ki je vsaki obdarovanki posebej stisnil v roke še svoj dar.

m Na Silvestrovo bomo šli z »Mariborom« v dvorano na Aleksandrovi cesti 6. Bo spet prijeten večer. Na svidenjel

c Redni mesečni sestanek krajevne JRZ c Celju bo v petek, dne 29. decembra ob 8 zvečer v Domu v Samostanski ulici. Vse člane, ki bodo o sestanku obveščeni ali čitali to notico, prosimo, da na to opozore svoje tovariše in prijatelje, da se zanesljivo udeležijo tega sestanka. Vabljeni tudi prijatelji in somišljeniki organizacije.

c Slikarska razstava v mestni hranilnici je dosegla nepričakovan uspeh. Obiskalo jo je 1300 odraslih ljudi in 1340 mladine. Na razstavi je bilo prodanih 32 del, tako, da je bil dosežen popoln materialen in moralen uspeh. Božična razstava je bila zaključena na Stefanovo ob 5 popoldne z žrebanjem vstopnic. Javnost so zastopali celjski zastopniki tiska kot člani komisije, katere predsednik je bil tajnik Mestne hranilnice. V žaro je bilo položenih 1563 kuponov — dijaki so namreč dobili tudi vstopnice — in so bile izrebane številke v sledečem vrstnem redu: prvo nagrado: slika g. Alberta Sirka je zadela številka 247, drugo nagrado: slika g. Cvetka Ščke številka 180, tretjo nagrado: slika g. Vere Pristovškove številka 1977, četrta nagrado: slika g. Miroslava Modica št. 623. Dobitki se lahko dvignejo na podlagi predložene vstopnice in legitimiranja vsak dan v času uradnih ur nagrade v podružnici »Jutra« in v upravi »Slovenca«. Ako se slike 8. jan. 1940. ne dvignejo, zapadejo. Imena dobitnikov slik bodo objavljena.

c Marija Rojnik. Na Polzei je umrla 72 letna vdova po organistu v Braslovčah Marija Rojnikova. Pogreb dobre mamice bo v četrtek ob 9 iz hiše Polzeja na pokopališču v Braslovčah. Naj v miru počiva!

c Novi grobovi. Na Sodnijski stezi 3 je umrla 68 letna vdova po trgovcu Bučar Marija. K večnemu počitku jo bodo položili danes ob 3 popoldne na mestnem pokopališču. V celjski bolnišnici so umrli 2 in pol letni sin posestnika Kramerske Franc iz Loznice pri Celju, 67 letni občinski rezev Umek Anton iz Virštana in 65 letna prevzitarica Sumljak Franciška iz Sv. Andraža pri Velenju. Na Slomškovem trgu št. 7. je včeraj umrla 4 mesece stara hčerka šoljerja avtobusnega podjetja Vanušek Vera. Naj v miru počivajo!

m Žetev smrti je obilna. Med prazniki je smrt med Mariborčani hudo kosila. V Valvazorjevi ulici 39 je umrla upokojena učiteljica Marija Wenedikt, stara 73 let; v Frankopanovi ulici 16 zvaniknik dr. železnice Alojz Klemenčič, star 46 let; v bolnišnici 16 letna hči železničarja Katarina Hraš; na Aleksandrovi c. 41 57 letna hišnica Marija Sever; na Zrinjskega trgu 76 letni višji finančni svetnik v p. Anton Orthaber; na Betnavski c. 6 73 letna soproga kovača dr. železnice Ana Pavlin in v bolnišnici 72 letna soproga železničarja Marija Kranjc. Naj počivajo v miru!

m Avtobusni promet na Pohorje. Za Novo leto bodo vozili mestni avtobusi iz Maribora po Pohorski cesti na Pohorje. Prvi avtobus bo odpeljal že v soboto popoldne ob 16 z Glavnega trga. V nedeljo odpelje avtobus z Glavnega trga ob 8 zjutraj. Če bo dovolj prijav, bodo pa vozili avtobusi s Pohorja v Maribor na Novega leta dan popoldne ob 5 naprej od žage, tako da bodo imeli potniki še zveze z večernimi vlaki iz Maribora naprej.

Prispevajte za osrednji prosvetni »Slovenski dom« v Ljubljani!

m Nova motoeklistična športna organizacija se je ustanovila v Mariboru v obliki Moto-sekcije Avtokluba. Je to prav za prav prva čisto slovenska motoeklistična organizacija, ki jo vodijo tudi priznani naši strokovnjaki v tej športni panogi: podpornik Glebov, inž. Sotošek in dr. Kukovec. Članstvu so na razpolago udobni klubski prostori v Mariborskem dvoru, kjer dobe tudi raznovrstne inženerske strokovne revije. Interesenti dobe vsa pojasnila v klubskih prostorih v hotelu Mariborski dvor vsak ponedeljek in četrtek od 19. do 20 ali pa v odvetniški pisarni dr. Vl. Kukovec, Aleksandrova c. 28.

m Lepa nova palača zavarovalnice »Drava«. Pred nekaj leti smo v »Slovenec« objavili zanimivo sliko z načrtom inž. arh. Deva, kako naj bi se zazidal nad 50 metrov dolg in komaj 4 metre širok pas ob požarnem zidu od vhoda v Sodno ulico pa do palače OUZD. Večina Mariborčanov je takrat zmaževala z glavo, češ, da je na takšnem ozkem traku zemlje nemogoče postaviti kaj pametnega. K sreči pa so se našli uvidevni ljudje, ki so spoznali, da je načrt izvedljiv in da bi stavba na takem prometnem prostoru pomenila rentabilno naložitev denarja. Tako je potem bilo omogočeno, da etoji danes na tem prostoru krasna štirinadstropna stavba, ki je zelo velika pridobitev za mesto. Stavba je sedaj v zunanjosti popolnoma dogotovljena, znatraj se še vršijo zadnja elikarska in mizarska dela, kmalu pa bo sposobna za vselitev. Nihče, ki si ne ogleda notranjosti stavbe, si ne more misliti, kako je vse emotno izrabljeno in kako lepi prostori se nahajajo. Stavba ima dve ločeni stopnišči. Iz errednjega enoramnega stopnišča so dohodi v klet, v pritličju pa v eno pisarno. V I. nadstropju je stopnišče prostorneje za dostop v dve pisarni, od katerih je večja namenjena za poslovanje zavarovalnice Drave. V II. nadstropju so vhodi v eno tro- in eno peteobno stanovanje. Ti dve stanovanji sta za Maribor posebnost. Obe segata v dve nadstropji, ki sta zvezani med seboj v notranjosti z hrastovimi stopničami. V II. nadstropju so dnevni prostori s kuhinjo in pritiklinami, v III. nadstropju pa epalnice s kopalnico in garderobo, skozi katero obstoja še posebna direktna zveza s stopniščem. Obe stanovanji imata instalacijo tople in mrzle vode. Iz drugega, krajnega stopnišča sta dostopni poleg klet v pritličju in prvem nadstropju še dve pisarni, v drugem in tretjem nadstropju pa po dve stanovanji z vso udobnostjo. Obe stopnišči vodita na teraso, ki je pokrita z močno izstopajočo konzolno streho. V terasnem nadstropju je hišnikovo stanovanje, pralnica in sušilnica.

m Vlomilec se je polastil razstreliva. V Bresternici je bilo vmljeno v barako pri kamnolomu, katerega izrablja podjetje Gabrijelčič. V baraki ob bile shranjene večje količine razstreliva, katerega si je vlomilec prilastil ter povzročil trdki veliko škodo.

Gledališče

Četrtek, 28. dec. ob 20: »Konto Xc.

Petek, 29. dec.: Zaprtlo.

Sobota, 30. dec. ob 20: »Zaroka na Jadranu«.

Levo: Francoski top kalibra 75 mm v svojem kritju tik preden so ga sprožili. - Desno: Francoskivojaki v zaledju fronte so dobili žoge, da igrajo z njimi nogomet.

KULTURNI OBZORNIK

Narodno gledališče proslavi nocoj 150 letnico prve slovenske igre »Županove Micke« v Linhartovem jeziku

150 letnica prve vpriporitve slovenske igre je dogodek v našem kulturnem svetu, ki se ga je časopisje že spomnilo in s primernim poudarkom opozorilo javnost nanj.

28. decembra bo poteklo 150 let, kar je prvič izpolnila celotna igra v slovenskem jeziku gledališki večer v Deželnem Stanovskem gledališču v Ljubljani, kjer so do tedaj nastopale le nemške in italijanske pevske in igralske skupine.

Anton Linhart, mož iz Zoisovega uplivenega kroga, je oskrbel prevod nemške Richterjeve igre »Die Feldmühle« in jo postavil z družbo svojih prijateljev v našem jeziku na naš oder.

Linhartu in njegovemu krogu, — zavednim poborcem za Slovenstvo in slovensko besedo — se je posrečilo dokazati, da je tolikanj zaničevani »jezik hlapcev in deklet vendarle sočen in živ ter zmogel prav tako dobro in dojmivo izraziti vsa človeška čustva kakor kak drugi. Zgodovinsko neizpodbitna resnica je, da je Linhart s svojo »Županovo Micco« ustvaril osnovo slovenski dramatiki in tako postavil temelj našemu gledališču.

Dejanje »Županove Micke« kaže zmago kmečkega zdravlja in premetenosti nad aristokratom, ki skuša pridobiti kmečko dekle. Maščevanje župana očeta in Anžeta-ljubimca, dveh pristnih kmečkih korenin, nad privilegirano družbo aristokratov, ki si neumestno lasti neke pravice, — je krona te prirske igre, iz katere diha mnogo »Gorenjskemu slavčiču« sorodnega duha.

Naš kmet, človek z odprtim, odkritim srcem in vedro naravo, dobičina, dokler mu nihče ne zlega, a zvijačen, odločen in pripravljen udariti, kadar mu kdo sega v pravice, živi v tej igri z živim utripom naše krvi. Prav tako pa kaže

tudi »gospodac vse značilne znake svoje vzgoje in omike v deloma prikupni, deloma neprikupni obliki.

Okolje, ljudje, dejanje, vse ustvarja živo sliko Linhartove dobe.

V proslavo visoke obletnice prve vpriporitve »Županove Micke« jo bo igrala naša Drama danes zvečer, točno 150 let po kralni predstavi. Za vse, ki se zanimajo za postanek in razvoj naše književnosti in gledališča, bo ta predstava zanimiva predvsem kot literarno izročilo, posebno ker ji bo dajal originalni Linhartov jezik, v katerem bo igrana, svojevredstven zvok in mik.

Kakor vsega, kar prinese kako odersko delo posebnega, tako se je naš igralski ansambel z režiserjem dr. Kreftom na čelu, lotil tudi te igre s prav posebno vnemo, saj pomeni originalna govorica v nji zanj novo in prav gotovo ne lahko nalogo. Enotna izvedba Linhartove govorice ni možna, ker se tudi on sam ni držal samo gorenjske, temveč je mešal včasih tudi kakšno dolensko obliko v svoje besedilo, — kar pa srečujemo pri vseh takratnih slovenskih pisateljih. Vsekakor pa bo prevladovala gorenjska izgovarjava, ker se godi dejanje v kamniški okolici. Igralci, ki igrajo kmečke vloge, bodo narejeni bolj poudarjeni kakor oni, ki igrajo gospode.

Če gledamo vaje za to vpriporitev, moramo priznati, da je ta naša prva igra sočna in polna našega pristnega kmečkega humora. Ne moremo se upreti svojskemu čaru te narodne igre in jo sodoživljamo z vse prostodušnostjo, ki smo jo zažutili v sebi od prvih besedah, ko se dvigne zastor, in ki so pomenile pred 150 leti zmago slovenske besede na slovenskih tleh in rojstvo slovenske dramatike.

Vilko Fajdiga: Otroci božji

Najlepše voščilo za praznike nam je poklonil Vilko Fajdiga s svojo knjigo »Božji otroci«. Iskrena in topla je njena beseda kot voščilo nedolžnega otroka očetu in materi. Poleg tega pa vsebinsko sveža in polna, da ne ostane samo pri lepi besedi, marveč ti napolni srce z onim najtistim mirom, ki si ga želiš. Zato bi rad nevsiljivo tudi Tebe, ki to bereš, rad nanjo opozoril in Ti jo privoščil kot najlepši dar za praznike.

Po svojem osnovnem tonu so »Božji otroci« premišljena knjiga, ki vsebuje, kot je že prej napovedalo knjižno oznanilo, misli, ki jih podaja neutrudljivi voditelj lastnih organizacij KA za učitelje in nameščenke ob duhovnih vajah in obnavah. Zelo bi se pa zmotil, kdor bi knjigo zaradi te usmerjenosti, kar vnaprej obsodil, češ, že vem, kaj vsebuje: običajne strašne govore o grobnosti človeka v primeri z Bogom, o grehu kot uporu ubogega človeškega črvička, o peklju in vi-ah itd., kot so nam več ali manj ostali v spominu od teh ali onih duhovnih vaj ljudskega miselnosti. Zmotil bi se, pravim, kajti ta knjiga postavlja duhovno obnovu na višjo ravno, na ravno nadnaravnega položaja, ki ga ima po krstu vsak kristjan. To je njena prva posebnost in odlika.

Večkrat se sliši nekakšna rahla graja čez duhovne vaje, češ da so premalo »krščanske«, to se pravi, da nas premalo popeljuje v skrivnostne čare božjega kraljestva. Programatično goz po-vojne krščanske mladine o otroštvu božjem je tipalo za nečem podobnim. Priznati pa moramo, da se nam je sveža vsebina tega gesla posušila in nam je ostala samo lepa lupina prazne besede. Zato so nam ostale mnoge vrednote krščanstva življenjsko mrtve, mnogi močni nagibi brez moči, mnoga sredstva popolnosti tuja in neprijetna.

Fajdiga knjizica nam skuša odkopati te skrite zaklade. Ze uvodno premišljevanje postavi na visoko podlago: Bog — oče, jaz — njegov otrok, ne pa kot smo vajeni: Bog — stvarnik, jaz — njegova stvar. Cisto jasno je, da na tej ravni takoj, že v drugem premišljevanju, srečamo Jezusa, svojega božjega brata, v tretjem pa svojo mater — Marijo. To plemstvo božje mi posreduje Cerkev (4. pogl.). Zdej, ko poznam, kako zelo sem povišan, mi gre bolj do srca zahteva, da ne zatajim Očetovega rodu (5. pogl.) in vse bolj občutim grozo izgubljenega raja v lastni duši (6. pogl.) o grehu) ter se skesan obračam k Očetu (7. pogl.). Po tem žalostnem izletu se z veseljem izročam v daritvi Bogu (8. pogl.), vzljubim duhovnika, ki me Bogu približuje (9. pogl.) in vse brate in sestre v Kristusu (10. pogl.). Po tej svoji notranji rasti je knjižica nekaj novega v naši nabožni literaturi, posebno srečna in originalna pa je uvrstitev posebne poglavja o duhovništvu. Pa o tem naj govore podrobne strokovne ocene!

Druga posebnost in za nas novost Fajdigove knjige je, da nam posreduje nekaj francoske religioznosti. Pisatelj se pogosto sklicuje na francoske duhovne voditelje. Iz njihovih citatov, kot po-tem iz vse knjige, veje bolj prisrčen, neposreden, otroško ljubeznen duh, ki ga mi Slovenci po na-ravi morda imamo, a smo ga pod vplivom nemške literature nekoliko zatajili. Zato se knjiga bere kot bi se otrok pogovarjal z materjo, le da bo prepogosto imenovanje pisateljev koga morda nekoliko motilo v tej domačnosti. Ker je Fajdiga med prvimi na poti božje domačnosti v našem duhovnem slovstvu, bo tu pa tam ostala kakšna lepa misel še oddaljena, ker še nimamo pravega izraza in načina, da bi popolnoma neprislilno govorili o vzvišenih krščanskih skrivnostih. Saj je ob njih celo božjemu Učeniku odpovedala človeška govorica (Nikodem) in je Janez skoraj jecljal v opisovanju otroštva božjega (1, 13). Če v Fajdi-govi knjižici upoštevamo zgoščenost misli — kar je tretja velika odlika — potem moremo biti tudi njegovega načina pripovedovanja veseli.

Ce iščeš miru, vzemi v roke »Božje otroke«. Če ne veš, kaj bi primernega poklonil za božji prijetelj, dijaku, akademiku, darj mu to knjižico! Stane vez, samo 24 din, broširana pa 16 din. Za-ložilo jo je vodstvo Mar. družb, dobiš jo pa lahko v knjigarnah. Vesel jo boš Ti in Tvoji. J. O.

Zanimiv vodič po zgornjem Posočju je izdala v 4. izdaji »Consociatione turistica italiana« (bivši Touring Club) pod naslovom »Sui campi di battaglia« (na bojnih poljanah) a podnaslovom »Guida storico-turistica« (Zgodovinsko-turistični vodič, 272 p., 8a).

Ker se tiče slovenskih obmejnih krajev in ker hoče podati tudi zgodovinsko sliko, bodo vsakogar zanimala mnenja izražena v knjigi.

Poglavitna plat je kajpak opis vojaških operacij v svetovni vojni, saj so jo sestavili sami vojaški pisatelji. Geološko-geografski del je bolj šibak in tudi nemotodno urejen. Največja hiba je pa imenolovje. Sestavljač poglavja »L'alto leonzo« je gotovo imel pred seboj avstrijske vojne zemljevide, aicer bi ne mogel pisati Sava-Wurzen, Sava-Wochein ali pretvoriti Achemitz v Acomizza; goro Peč imenuje Pec-Ofen kot eno ime; Ovčji potok je Rio Vucadolina; za Rajbelj uporablja tu Ajbl tam pravi-tno italijansko ime Cave del Predil. Nadalje tol-mači, da se vrh pri Tolminu Mte Cavalla po slo-venško imenuje Kavala vrh (sic!); rio Tolminca, da se slovenski naziva Tolminski — (t. j. Tolminski); Mte Fumo, da je slovenski Vohu (v resnici Viso-ki ogel); Mte Grad (najvišji vrh volčanskih Rutov), da je v slovenski ustih Krad vrh (sic!). Ta nemi-eeel imenolovja, kjer se nemška, že itak iz sloven-ščine popačena imena še enkrat napak prebrnejo, bi se morala urediti.

Dosti pravilneje bi bilo slovenska imena tako pisati, kot jih ljudstvo izgovarja ali pa vsaj poskr-beti za točno odgovarjajočo prestavo. V knjiži sami naletiš na tak zgljed, kjer pravilno razlaga postanek imena Krn. Ponesrečena pa je razlaga imena Zabnic, it. Camporosso (t. j. Rdeče polje), češ, da je ime izza turških ali napoleonskih časov, ko je ondo teklo dosti krvi...

Hydrografia in poglavje o naseljih je očitano na brzo roko. V oddelku »Italienstvo zgorneja Posočja« je v par stavkih orisano preseljevanje narodov, »ko se Benetke in Langobardi vtisnili de-želj romansko-latinske pečat. Vsi vpadalci so izgi-nili, obdržali so ee le Slovani, ki so ohranili trde navade starih nomadov. (7)

Avstrija da je tik pred vojno podpihoval Slo-vence, češ, naj zavzamejo italijanske boljše po-zicije v upravi in trgovini. Tako, da se je pričelo umetno doeljevanje, povzročeno po oblasteh in po kleru (1).

Ti stavki so povzeti iz etarih brošur. Bolj samo-stojno in pravičnejše gledanje se nadaljuje, ko pravi, da »danes je ta vzemirajoči vpliv ponehal in da Slovenci sega jo v Furlanski nižini do črte, ki loči gorati svet od nižine«.

Lepo je opisan značaj: »Slovenci so mirni, de-lavni, gostoljubni, prijazni in globoko verni, zdra-vi in zmerni. Kulturna stopnja je precej visoka. Analfabetizem je izginil že pred leti. Priznati je treba, da je ta pisatelj-vojak (major Danioni) gle-dal na naše ljudi brez političnih oči. Čudno pa je, da ee na str. 208. bere: »Ni hiše, kamor bi ne pri-jahal čašopis. V večjih krajih so čitalnice, pevski zbori, igralne družine, teledadne organizacije, ka-terih duša eta učitelj in kurat. Zelo ljubijo glasbo in petje. V dolgih zimskih večerih se storo in mla-do zbira ter ee z vnuem in mojetvino uči pesmi svojih najljubših pesnikov«.

Tako lepo je opisano kulturno življenje slo-venke vasi zgorneja Posočja. Morda je pisatelj hotel zajeti le preteklost in je pomotoma pisal v ee-danjiku?

Na koncu knjige so itinerarji in pa seznam od-likovancev iz svetovne vojne. R. B.

V Ljubljani se mudi za praznike dr. Antal Né-meth, višji vladni svetnik, ravnatelj Narodnega gle-dališča v Budimpešti, višji režiser budimpeštan-skega radia.

Laureat v gledaliških vedah, umetniški ravnat-el, režiser. Rojen v Budimpešti 19. aprila 1903. Študiral na univerzi v Budimpešti, Berlinu, Mün-chnu. Sodeluje pri številnih dnevnih in revijah kot časnika in gledališki kritik. Trenutno (sc. 1934) urejuje budimpeštansko leposlovno revijo »Napke-let«, ki je ena izmed najvažnejših na Ogrskem. Praktično režijo je študiral na berlinskem »Theater-wissenschaftliches Institut«. Po končani študijah je prevzel vodstvo gledališča v Szegedu. Njegove režije in inscenacije so osvojile kritiko in občinstvo, ker so bile zajete na docela nov način. V Szegedu je organiziral prvo razstavo moderne scene-ske umetnosti. Lastne osnutke inscenacij Goe-thejevih del je razstavil pod skupnim naslovom »Ein ungarischer Goethe-Cyclus« v Berlinu, Mün-chnu in Kölnu. Udeležil se je tudi gledališke raz-stave v Bratislavi z inscenacijami Hauptmannovih del. Organiziral je razstavo osnutkov inscenacij Pirandella, Bontempellija, Sem Benellija, D'Annun-zia itd., ki jih je razstavil tudi na Triennali v Milanu. Pripravlja obširno delo o enotni zamisli inscenacije vseh Verdijevih oper (Ciclo unghere-se delle opere di Giuseppe Verdi). Objavljal kakih sto kritičnih člankov o gledaliških problemih in ob-javil v knjižni obliki: Kritični članki o estetični scene-ske umetnosti (Budapest 1928), Gledališka en-ciklopedija (2 zvezka, Budapest 1930), Goethe und die moderne Bühne (München 1932), »Tragedija

Mlini na veter, tudi ena izmed značilnosti finske pokrajine (z Aalandskih otokov)

Usoda 12. olimpijade je zapečaten

Napovedujejo »vseameriške športne igre«

Se nekaj deževnih in zopernih mesecev nas loči od tistega poletja, ko bi se morala začeti 12. olimpijada. Toda usoda te olimpijade je zapečaten. Nič bolj ni vesela kot je bila usoda 7. olimpijade, ki bi morala biti l. 1916 v Berlinu; pa je ni bilo; s štiriletno zamudo — l. 1920 — in v mnogo bolj skromnem obsegu je bila v Antverpnu. Tudi 12. olimpijade ne bo, vsaj l. 1940; kdaj pa bo pozneje in kje, pa seveda še nihče ne ve.

Za mesto 12. olimpijade so se najprej potego-vali Japonci, da bi bila v Tokiju. Pa so se medtem zapletli v vojno s Kitajci in niso upali, da bi mogli toliko svojih ljudi vpreči v to organizacijo. Medtem pa so Finci pred stalnim olimpijskim od-borom prodrli in izbral je za mesto 12. olimpijade njihovo glavno mesto: lepe in mirne Helsinke daleč gori na severu. Vse priprave so bile v najlepšem teku, toda posegla je vmes — »višja sila«, sama vojna in vsi upi so šli po vodi. Kakor hitro so bili trije največji narodi Evrope zapleteni v vojno — Nemčija, Francija, Anglija — je bilo takoj jasno, da je olimpijada zelo tvegana. Nato je prišel še napad na Finsko samo in danes že vemo, da l. 1940 olimpijade ne bo, ne v Helsinkih ne kje drugod. Finski olimpijski odbor sicer kakor vsemu svetu v brk objavlja, da so napačne vse vesti, ki pravijo, da se je razšel, da torej še posluje; toda za olimpijado je treba še veliko drugega, poslo-vanje olimpijskega odbora ne zadostuje.

Šport zaradi tega po svetu še ni zamrl, če-prav je usoda 12. olimpijade marsikakega špo-rnika pripravila ob dobro voljo. Večina športnikov pa je danes v vojaških suknjah, tudi po premnogih

nevtralnih državah, zato vneto goje svoje športne panoge nekaj kilometrov za fronto. Nekatera vo-jaska oblastva so svojim vojskam poslale cele skladovnice nogometnih žog, da se športniki ne bi preveč odtujili svoji priljubljeni panogi. Angleški vojaki so vzeli s seboj, ko so odhajali v Francijo cele zabojne žog in palice in športnih čevljev in danes vneto goje svoje športe na meji. V Nemčiji prirejajo nogometne tekme kot nekaj, celo med-državne z moštvimi nevtralnih držav. Tako je šport po zunanjih razmerah prisiljen zašel skoro ves v nogomet, vse druge panoge, ki zahtevajo večje poglobitve, pa takorekoč počivajo in opazovalci, ki jih uči tudi skušnja zadnje svetovne vojne, na-povedujejo, da bo tudi v tej vojni športna raven upadla, kakor je v prejšnji.

Zato se bo razlika med Evropo in Ameriko, kjer se šport nemoteno razvija naprej in je bil že od nekdaj na večji višini kot v Evropi še bolj pokazala. Amerika se zelo trudi, da bi svoje špo-rnike v prihajajočem letu odškodovala za izostalo olimpijado in da bi ta odmor v reprezentanci ev-ropskega športa izrabila za to, da bi priredila takomenovane »pan-ameriške igre«, ki naj bi zbrale v ameriških stadionih športno mladino z druge strani zemeljske krogle. Ako jim bo šlo vse po sreči, bodo v resnici l. 1940 prvič imeli priliko organizirati to veliko športno prireditve, po ka-teri ameriški športni krogi že dolgo hrepena. Morda bo marsikaj evropski športnik z majhno nevoščljivostjo zasledoval potek te prireditve, toda iz Evrope se jih bo najbrž moglo udeležiti le malo.

ŠPORT

Pravilna smučarska oprema

Zopet smo v novi smučski sezoni. Začetniki si se-daj nabavljajo smučsko opremo, izvežbani pa jo iz-polnopolnijo. Namen teh vrstic je, pri izbiri smučske opreme svetovati in pomagati.

Predvsem je treba omeniti, da je med začetniki splošno razširjeno napačno mnenje, da smučar tri-ji zaradi mraza in da zato obleka ne more biti dovolj topla. Če pride potem tak »strokovno opremljen« za-četnik na hoto poljane, ga že po prvih vajah obliže top, tedaj začne preklinjati in se počasi izlušči iz svojega »polarnega« dresa. Najprej odvzame tri šale, potem štiri puloverje, debelo podložen norveški suknjič in se končno v sami srajci in hlačah vozi ter se sedaj seveda v resnici prehladi. S svojo eskimsko obleko je dosegel prav nasprotno kot je hotel, nam-reč, da bi se zavaroval proti mrazu. Kolikor bolj je že nestrokovna oprema začetniku za vedno zagrenila smučanje, namreč, da bi v njem zbudila veselje do tega najlepšega športa. Se nekaj je važno: smučska oprema lahko služi svojem namenu četudi ni draga. Kolikor se sliši: »Ta šport ni zame, oprema je predraga.« Če bi dotični vedel, kako malo stane v resnici smotrna oprema, bi bil gotovo že davno začel s smučanjem. Tako se je pa mnogo ljubiteljev tega športa po nepotrebnem izgubilo zaradi strahu pred izdatki. Naslednja sestava opreme upošteva smotrnost in cenovitost.

1. Smučske hlače. Dolge norveške hlače (zgoraj in spodaj široke) so v zadnjih letih nadomestile klanate ali napete hlače (Keil-ali Spannhosen), ki so bolj praktične. Te hlače so zgoraj široke in omogočajo popolno gibljivost. Na bedrih se zožijo, tako da se po nabitu starih madžarskih honsedskih hlače tesno pri-lega medem nad gležnji. Prednosti: pri smuku (Ab-fahrt) ne frfotajo, v spodnjem koncu se jih ne pri-jemlje enog, končno pa so tudi bolj estetične. Maj-hnim ljudem pa najbolje pristajajo angleške pumpa-rices. (Knickerbockers).

2. Smučarski suknjiči. V splošnem ima prednost vsak veterani jopič (Windjacke), vsak anorak pred amuškim suknjičem. Tako imenovani norveški jopič, češ, da je debelo podložen, je pri pravilnem gibanju preveč neroden. Razen tega se veterani jopič in ano-rak v pasu mnogo bolj prilagata hlačam in zapirata s tem pot vodi, snegu in vetru. Za silo pa zadostuje vsak športni jopič.

3. Veterani jopič in anorak. Material po močnosti balonska avila. Lahko je podložen, nujno potrebno pa to ni. Spredej se zapira z zadrgo ali pa z gumbi, če boljše je, če se obliže čez glavo in s kratkim trak-om zadre. Brezpozorno je priporočiti pritisni ka-puce za glavo in ušesa, ki event. nadomestuje čepico. Barva: bela, siva, beže, modra; za dame tudi rdeča in zelena, v vseh odtinkih. Veterani jopič in anorak ne smeta biti prekratki, da sta zavarovana v viharju treblji in zadnja stran.

4. Smučski čevlji. Ni treba, da so elegantni in pa okrašeni z mnogimi jermeni ali celo modni kombi-nirani čevlji. Najbolj važno je, da so lagodni (raje pre-veliki), ne pretežki in predvsem, da ne prepuščajo vode. Da bi se vezavi smučak čim bolj prilagodil, naj bo podplat spredaj štrleč, peta pa zadaj globoko vdolbena. Sicer pa je mogoče vsake stare gozdarice za nekaj dinarjev preobiti v smučske čevlje.

5. Perila: ne sme biti predebelo in pretežko, saj nismo na Severnem tečaju. Priporočljiva sta lahka

človeka' na odru« (Budapest 1934). Sodeluje pri številnih ogrskih in inozemskih strokovnih listih in revijah. Predaval je večkrat o kritičnih in te-oretskih gledaliških problemih v Nemčiji in Fran-ciji. Sedaj je ravnatelj budimpeštanskega Naro-dnega gledališča in režiser v budimpeštanskem Ko-mornem gledališču, glavni režiser pri budimpeštanskem radiu. Predaval na Convegno Volta v Rimu 1934; Theater, Film und Radio. Razgovor z njimi bomo prinesli prihodnjic. K.

volna in flanela. Porabna pa je vsaka neprelahka srajca, razen avilnih. Povrhu nogavic je nujno po-trebno obleči še en par kratkih volnenih nogavic, zato je treba izbrati široke čevlje.

6. Pulover ali sviter: ne predebel, pa tudi ne pretanek. Rokavi naj bodo dolgi, spomladi pa zado-stujejo tudi kratki. Vrat ni treba, da je pokrit, ker ga veterani jopič in anorak dovolj varujejo. Barva in vzorec po okusu. Fantacija in moda se lahko tu iz-živita.

7. Pokrivalo: najbolj praktično pokrivalo je če-pica s ščitom, ki ima pritrjene zaščitne dele za ušesa. Ugovarjati tudi ni klobuku s posebnimi ščitniki za ušesa. Če veterani jopič ali anorak nimata kapuce je nujno potrebno vzeti s seboj volneno kapo, ki v snežnem metanju varuje lica in ušesa.

8. Rokavice: volnene ali z volno podloženega nana. V splošnem greje palčnik boljše kakor navadna rokavica. Zelo praktično je, če se od palčnika oble-čejo še čisto tanke navadne rokavice tako, da roke ne postanejo mrzle, tudi če slečemo palčnike (pri jedi, manjanju itd.).

9. Smuč: za začetnika nekoliko krajše in lažje, za izvežbanega pa daljše in težje. Njihova dolžina naj odgovarja dolžini telesa plus navzgor iztegnjene roke do zapetja. Ni treba, da so iz hickory-ja (nor-veški spcialni jesen), ali kakega drugega dragega lesa, saj jih bomo itak enkrat zlomili. Na vsak na-čin pa je tudi tukaj treba bolj paziti na solidnost kakor pa na okrasje in lepo zunanost. Izvežbanemu smučarju je brezpozorno priporočiti jeklene robove, ne škodujejo pa tudi začetnikom.

10. Stremenca: čim bolj preprosta — tem boljša. Najbolj priljubljeno je hufsfeldovo streme (Hufsfeld-binding). Za tekmovalce je zelo koristna utorna pri-reditev (Stemmelheftestigung), ker daje nogi večjo gotovost. Silajna, za razvzane tekače sta tako ime-novana peresni natezalec in kandahar streme (Bild-steinstrammer in Kandaharbinding).

11. Palice: lahke in ne predolge z usnjeno ali gumijasto glavico in z dolgimi usnjenimi pentljami. Krožnik širok iz slame ali aluminija. Debele in pre-dolge palice so dobro uporabne za preskoke; na smu-čišču in na pri smuku pa samo ovirajo in zato niso priporočljive.

12. Maše: posebna vrsta za vzpon, posebna za vzpon, posebna za smuk pri suhem in posebna še pri mokrem snegu; spomladi tudi klister. Tudi nekatere univerzalne maše so zelo dobre za vzpon in za smuk.

13. Nahrbtnik ali telefnjak, krošnjak: se mora dvorito oprjemati hrbta zaradi smuka. Zelo dober je z nahrbtnim stojalom iz trstike ali iz aluminija.

14. Najvažnejše pravilo za začetnika: ne kupuj svoje opreme sam, ampak vzemi s seboj znanca, ki je dober smučar in upošteva zgornj navedenih tri-najst točk.

Dr. Franc Casny.

Naša smučarska literatura

V letošnji zimski sezoni je Smučarski klub Ljubljana za svojo desetletnico izdal lično 100 stran-ih obsegaajočo brošuro, kjer so s članki in strokov-nimi razpravami prispevali naši najboljši stro-kovnjaki.

Knjiga je potrebna ne samo za povprečne smučarje, temveč tudi za tekmovalce, kjer najdejo navodila za trening; za smučarske funkcionarje in sodnike, kjer najdejo važne prispevke za svoje delo. V knjigi je praktično razloženo tudi novo zaračunavanje za alpsko kombinacijo, ki ga je zvezna skupščina letos uvedla. Cena knjigi je samo 10 din. Dobiva se pri g. Kürner Oskarju, firma Gorec, Ljubljana.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Slovenska kolesarska zveza. (Službeno.) Da-nes, v četrtek, ob pol 8 zvečer sklicuje novousta-novljena Slovenska kolesarska zveza svoje širšo sejo vseh odbornikov v prostorih gostilne »Pri Ivanu« (nasproti »Daj-Dama«), Aleksandrova c. 6. Zaradi izredne važnosti dnevnega reda se poziva vsi, da se seje sigurno in polnoštevilno udeleže. — Predsednik.